

Dosar nr. 11/P/2014

Extras

RECHIZITORIU

-formă anonimizată-

Ziua **05**, luna **aprilie**, anul **2019**

Colonel *magistrat* (...), procuror militar, (...) în cadrul *Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția Parchetelor Militare*,

Examinând actele de urmărire penală efectuate în dosarul cu numărul de mai sus (având ca obiect cercetarea faptelor săvârșite în contextul ***Revoluției Române din decembrie 1989*** și a circumstanțelor care au avut ca rezultat decesul, rănirea și lipsirea de libertate a multor persoane, vătămări psihice grave precum și distrugerea unor bunuri de patrimoniu, pe întregul teritoriu al României), privind-i pe **inculpații**

Iliescu Ion, fost președinte al României, cercetat în stare de libertate pentru săvârșirea ***infracțiunii contra umanității***, prev. de art. 439 lit. a, g, i și k din Codul penal, cu aplicarea art. 5 Cp.,

Voiculescu Voican Gelu, fost viceprim-ministru al Guvernului României, cercetat în stare de libertate pentru săvârșirea ***infracțiunii contra umanității***, prev. de art. 439 lit. a, g, i și k din Codul penal, cu aplicarea art.5 Cp.,

Gl. (rtr.) Rus Iosif, fost comandant al *Aviației Militare*, cercetat în stare de libertate pentru săvârșirea *infracțiunii contra umanității*, prev. de art. 439 lit. a, g, i și k din Codul penal, cu aplicarea art.5 Cp.,

Amiral (Rtr.) Dumitrescu (Cico) Emil, fost membru al *CFSN*, cercetat pentru săvârșirea *infracțiunii contra umanității*, prev. de art. 439 lit. a, g, i și k din Codul penal, cu aplicarea art.5 Cp. (*decedat pe parcursul efectuării urmăririi penale*),

și suspectii

Roman Petre, fost prim-ministru al *Guvernului României*, cercetat în stare de libertate pentru săvârșirea *infracțiunii contra umanității*, prev. de art. 439 lit. a, g, i și k din Codul penal, cu aplicarea art.5 Cp.,

Brateș Teodor, fost redactor al *Televiziunii Române*, cercetat în stare de libertate pentru săvârșirea *infracțiunii contra umanității*, prev. de art. 439 lit. a, g, i și k din Codul penal, cu aplicarea art.5 Cp.,

Postelnicu Tudor, fost ministru de interne, cercetat pentru săvârșirea *infracțiunii contra umanității*, prev. de art. 439 lit. a, g, i și k din Codul penal cu aplicarea art.5 Cp. (*decedat pe parcursul efectuării urmăririi penale*),

Toma Ioan, fost ministru al tineretului, cercetat în stare de libertate pentru săvârșirea *infracțiunii contra umanității*, prev. de art. 439 lit. a, g, i și k din Codul penal, cu aplicarea art.5 Cp. și

Igreț Viorel, fost prim-secretar al Comitetului Județean de Partid Mureș, cercetat în stare de libertate pentru săvârșirea *infracțiunii de omor calificat*, prev. de art. 189 literele a și f din Codul penal, cu aplicarea art.5 Cp.

EXPUN URMĂTOARELE:

A. OBIECTUL CAUZEI

Conform *DEX*, **revoluția** este definită ca fiind o „*schimbare fundamentală a valorilor, a instituțiilor politice, a structurii sociale, a conducătorilor și a ideologiilor unei societăți*”.

Revoluția Română din decembrie 1989 s-a caracterizat printr-o succesiune de proteste populare, revendicări de natură socială și politică, lupte de stradă, demonstrații cu caracter de masă, represiuni armate violente, ce au debutat la Timișoara în ziua de **16 decembrie 1989**, apoi au continuat în București și alte orașe ale României începând cu după-amiaza zilei de 21 decembrie 1989, culminând cu părăsirea sediului *Comitetului Central al Partidului Comunist Român (CC al PCR)* de către cuplul prezidențial dictatorial Ceaușescu Nicolae și Elena, moment ce a însemnat pierderea prerogativelor puterii de stat de către aceștia și sfârșitul dictaturii comuniste în țara noastră.

Ulterior, începând cu seara zilei de 22 decembrie 1989, pe întregul teritoriu al României, a fost declanșată o amplă, sistematică și deosebit de complexă acțiune militară de **inducere în eroare**, unică în istoria națională, cauză principală de survenire a unui număr mare de decese, răniri de persoane, suferințe psihice, lipsiri grave de libertate și distrugeri a unor bunuri de patrimoniu.

Operațiunea de **inducere în eroare** a încetat treptat, după data de 25 decembrie 1989, dată la care Ceaușescu Nicolae și Elena au fost executați.

Cercetările efectuate în prezentul dosar penal au drept scop stabilirea **stării de fapt** existente în intervalul de timp **16 decembrie 1989 – 31 decembrie 1989, pe întregul teritoriu al României**, a conduitei persoanelor ce au avut un **rol determinant** în desfășurarea evenimentelor soldate cu urmările menționate și a **responsabilităților de natură penală** ce incumbă acestor persoane.

Având în vedere timpul scurs de la desfășurarea complexelor evenimente revoluționare, prezenta anchetă penală nu a avut ca obiect al cercetării infracțiunile de drept comun săvârșite în intervalul supus analizei (pentru care a survenit prescripția răspunderii penale sau față de care există autoritate de lucru judecat) ci doar conduitele care se subscriu **infracțiunilor contra umanității**, așa cum sunt acestea definite prin articolul **439 din Codul Penal**, infracțiuni imprescriptibile. Pe cale de consecință, dat fiind specificul acestor infracțiuni (**atac generalizat, sistematic – așadar planificat – îndreptat împotriva unei populații civile**) dar și circumstanțele concrete probate care au existat în intervalul **16-31 decembrie 1989**, prin prezentul *Rechizitoriu* au fost avute în vedere și reținute doar responsabilitățile penale pentru persoanele situate la **vârful piramidei decizionale** politico-militare ale României, pentru întregul interval menționat.

B. SITUAȚIA DE FAPT

I. Considerații generale. Contextul intern și cel internațional.

Anul 1989 a însemnat o schimbare fundamentală în istoria Europei, dar și a României. **Revoluția Română din Decembrie 1989** a constituit unul dintre

momentele cruciale ale istoriei recente a țării. Revoluția Română a fost actul de naștere a unei lumi noi.

Ea nu a fost însă un fenomen singular, ci s-a înscris într-un ciclu mult mai complex, care a cuprins întreaga zonă a fostelor state comuniste din Europa Central – Răsăriteană. Ceea ce a singularizat Revoluția Română în cadrul acestui proces a fost modul violent în care s-a manifestat.

Dacă în celelalte state din zonă, foste state satelit ale Moscovei, revoluțiile anticomuniste s-au concretizat în forme nonviolente, prin așa-numitele revoluții ”*de catifea*”, ”*blânde*”, ”*constituționale*”, ”*negociate*”, ”*autolimitate*”, nu același lucru avea să se întâmple în România, unde procesul de transfer al puterii de la o parte a vechii elite spre noua elită s-a realizat prin acțiuni violente.

Într-adevăr, în România, în 1989 și în Albania în 1991, revoluțiile s-au transformat în ciocniri armate ale manifestanților cu apărătorii regimurilor de la putere, ceea ce a provocat numeroase victime, dar și distrugerii de bunuri materiale, unele ireparabile.

Forma de comunism totalitar – opresiv, neostalinist, îmbrățișată de fostul secretar general al PCR, Ceaușescu Nicolae, ideologizarea atotcuprinzătoare și sufocantă, deșănțatul cult al personalității, supravegherea populației prin intermediul poliției politice, lipsa voinței oficiale de a lua cele mai mici măsuri de democratizare a sistemului politic, dar și lipsa dialogului între putere și societate, precum și nemulțumirea populară profundă, acumulată în timp, înrăutățirea situației economice din țară, a nivelului scăzut de trai, lipsa hranei de bază și a bunurilor de consum, militarizarea unora dintre instituții, au constituit, în același timp, trăsături generale ale comunismului în România și implicit cauze posibile ale formei sângeroase prin care s-a manifestat Revoluția Română.

Ceaușescu Nicolae, aproape singur, închistat în dogmele ideologiei sale ”*originale*”, în megalomania sa paranoică, a rămas insensibil la toate semnalele

exterioare, incapabil să recepteze corect sensul istoriei și prea puțin dispus să se adapteze progresului acesteia. Rezultatul, o izolare totală a țării noastre pe plan extern, fără precedent în trecutul istoric al României.

Noile raporturi internaționale impulsionate de proaspătul secretar general al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, Mihail Gorbaciov, venit la conducerea partidului în martie 1985, au complicat și mai mult situația țărilor cu regimuri comuniste. Politica de restructurare/reformare/reorganizare a sistemului – ”*perestroika*” și ”*glasnosti*” – pe care noul lider de la Kremlin a inițiat-o în Uniunea Sovietică, nu putea să nu se răsfrângă și asupra statelor din blocul comunist.

Acest curent reformator nu a găsit ecou în structurile de conducere de la București și mai ales la dogmaticul secretar general al partidului.

Spre deosebire de regimul dictatorial ceaușist, regimurile comuniste din țări precum Ungaria, Cehoslovacia și Polonia au început din deceniul al optulea să devină mai permissive, fapt ce s-a manifestat printr-o serie de concesii atât în domeniul economic, spiritual cât și cel politic. Nu este lipsit de importanță faptul că în aceste țări au funcționat și alte partide decât partidele comuniste și care, chiar dacă nu reprezentau decât un simulacru al sistemului pluripartidist, au făcut posibilă apariția unor nuclee opoziționiste față de politica oficială sau cel puțin a unor puncte de vedere diferite de cele oficiale și totodată s-au putut cristaliza aripi reformatoare în interiorul partidelor comuniste și care, în cele din urmă au permis apariția unor nuclee de rezistență față de politica oficială.

În România, orice fel de politică novatoare se lovea de un refuz categoric din partea ultraconservatorului secretar general al partidului comunist. Stăpân absolut al întregii puteri, el a promovat în ierarhia superioară a partidului și statului rude sau persoane care îi datorau aproape în totalitate poziția privilegiată. Așa încât, în interiorul structurilor de putere din România, curentul reformator inițiat de Gorbaciov a avut un ecou redus, legăturile de rudenie și clientelare nepermițând

constituirea unei elite reformatoare care să ia puterea. Dacă la acestea se adaugă și teama pe care regimul ceaușist o reprezenta, prin structurile de represiune, precum și lipsa unei rezistențe civice puternice și închegate, se poate contura un tablou mai apropiat de realitățile societății românești în preajma Revoluției Române.

La începutul anului 1989, se remarcă, totuși, o schimbare de climat și în România cu toate restricțiile impuse de regim. Societatea românească părea să reacționeze cu timiditate, la modificările structurale ce aveau loc în Europa. Din ce în ce mai mult devenise vizibil decalajul dintre regimul politic din România și regimurile din celelalte state cu aceeași orientare politică. În timp ce în aceste țări, inclusiv în Uniunea Sovietică, se tindea spre o liberalizare a regimului, în România, din contră era evidentă restrângerea permanentă a drepturilor și libertăților cetățenești, o înăsprire a represiunii.

Întreaga comunitate internațională, cu excepția Albaniei și a statelor comuniste din Asia, condamna regimul comunist de la București. În interior, însă, poziția lui Nicolae Ceaușescu părea destul de solidă, el preconizând paleative pentru remedierea unor grave disfuncționalități ale organismului economic și compensații ridicole pentru lipsurile materiale în care se zbătea cvasitotalitatea populației țării. Consecința a fost accentuarea stărilor de nemulțumire în toate categoriile sociale și radicalizarea sensibilă a opiniei publice până la crearea unei stări prerevoluționare, explozive, așa cum evenimentele ulterioare aveau să o confirme.

Cercetările efectuate au demonstrat că Ceaușescu Nicolae a cunoscut bine situația internațională a momentului și a fost informat continuu prin organele specializate ale statului cu atribuții în domeniu, asupra cursului pe care istoria îl prevedea, însă a refuzat să le ia în considerare.

În acest sens sunt de redat constatările cuprinse în documentele unor instituții, dar și în *”Raportul Comisiei Senatoriale privind cercetarea evenimentelor din Decembrie 1989”*.

(...)

Este evident că serviciile de informații externe, dar și interne din România se aflau în alertă. Culegerea de date se materializează în multiple ”*note și sinteze*” ce se prezentau șefului DSS sau șefului Direcției Informații din cadrul Marelui Stat Major al MAPN, care informau la rândul lor factorii de răspundere.

(...) Acțiunile par a se precipita, iar mesajele din exterior aduc în atenție tot mai pregnant, preocupări pentru schimbarea sistemului politic în Europa de Est.

La sfârșitul anului 1989, personalități politice și organizații străine au început să ia frecvent atitudini publice față de situația din România, unele dintre mesajele transmise constituindu-se în tot atâtea avertismente la adresa dictatorului.

(...)

Luna decembrie 1989 se anunța a avea o agendă extrem de încărcată pentru contactele diplomatice internaționale. În acest context problema României a fost mereu prezentă pe ordinea de zi a discuțiilor și contactelor la nivel înalt și a frecventelor reuniuni ale unor organisme suprastatale.

(...)

În paralel, organele de informații ale MAPN au cules și transmis în țară suficiente date pentru a fi înțeleasă corect situația internațională efervescentă a acelei perioade.

(...)

La consfătuirea conducătorilor statelor participante la Tratatul de la Varșovia din 04-05.12.1989 de la Moscova, Mihail Gorbaciov i-a informat pe cei prezenți cu privire la discuțiile purtate cu președintele George W. Bush la Malta.

Poziția președintelui Ceaușescu Nicolae a fost cea obișnuită, intransigentă și cu replici tăioase privind conținutul înțelegerilor între cei doi lideri. Într-o întâlnire bilaterală care a urmat consfătuirii, Ceaușescu Nicolae a insistat pentru sporirea

livrărilor de gaze și petrol către România, fără să primească, însă asigurările așteptate.

Reîntors la București, președintele Ceaușescu a decis să accentueze tensiunea internă prin măsuri suplimentare de supraveghere a dizidenților, iar cu privire la politica externă a optat pentru izolarea aproape completă a țării.

Incapabil să înțelagă cursul evenimentelor și fidel crezului politic care l-a consacrat, dar pe care l-a și pervertit în interes personal, s-a adresat conducerii partidului, dar și poporului român, în cele câteva luări de cuvânt, înfierând acțiunile externe conjugate și făcând apel la *"naționalism"*, în încercarea de a reedita momentul emoției colective a anului 1968 și de a-și asigura astfel, sprjinul (...)

Ceaușescu Nicolae a fost informat permanent cu privire la situația internă și mai ales internațională, însă a mizat pe forța de represiune și pe solidaritatea populației supusă unui puternic proces de ideologizare în ultimele decenii. Cu convingere, a anunțat măsuri care în viziunea sa ar fi putut stopa fenomenul de derapaj al României în contextul schimbărilor din Europa răsăriteană, izolând și mai mult țara. (...)

În perioada 18-20.12.1989 Ceaușescu Nicolae s-a aflat în vizită oficială în Iran pentru a-și demonstra sieși și întregii lumi că situația din România este ținută sub control.

La întoarcere, a decis să facă dezvăluiri importante cu privire la implicarea SUA, URSS și Ungariei în evenimentele din România, declarând ferm că este decis să continue lupta.

"Este necesar să se explice tuturor cetățenilor, încă în această seară, că toate aceste incidente grave de la Timișoara au fost organizate și dirijate de cercurile revarșande, revizioniste, de serviciile de spionaj străine (...). Acum, după declanșarea atacurilor SUA împotriva Republicii Panama, reiese clar că și evenimentele acestea, de la noi, fac parte din planul mai general împotriva

statelor care își apără independența, integritatea și suveranitatea (...). Noi va trebui să dăm la radio și ceea ce a spus Bush că a discutat despre situația din România cu Mihail Gorbaciov, la Malta. Să dăm aceasta după ce dăm știrea în legătură cu intervenția din Republica Panama. Reiese clar din declarația lui Bush, că a discutat despre situația din România, că trebuie să se ia măsuri împotriva României. Bush a declarat că a discutat cu Gorbaciov la Malta acest lucru, iar Gorbaciov a ascultat fără să dea niciun răspuns. De fapt, a fost de acord. Gorbaciov a spus că nu a dat niciun răspuns”.

Acțiunile externe și interne s-au succedat cu rapiditate.

(...)

La data de 20.12.1989, ora 19:00, Ceaușescu Nicolae s-a adresat poporului prin intermediul posturilor de radio și televiziune, reiterând problema intervenției externe, folosind pentru prima dată termenul ”*terrorist*”.

”Deoarece acțiunile grupurilor antinaționale, teroriste au continuat, unitățile militare - conform Constituției și în conformitate cu legile țării - au fost obligate să se apere, să apere ordinea și bunurile întregului oraș, de fapt să apere ordinea în întreaga țară (...). Din datele de care se dispune până în prezent, se poate declara cu deplină certitudine că aceste acțiuni cu caracter terrorist au fost organizate și declanșate în strânsă legătură cu cercurile reacționare, imperialiste, iredentiste, șoviniste și cu serviciile de spionaj din diferite țări străine”.

Ulterior, ”*teroriștii*” au fost menționați în mod excesiv în toate luările de cuvânt de către membrii noii conduceri provizorii a țării, iar televiziunea, radioul și presa scrisă au ”*inundat*” spațiul informațional cu trimiteri explicite la actele comise de către acești ”*superluptători*”.

II. Constituirea grupului dizident Iliescu

Probatoriul administrat a relevat că pe fondul degenerării relațiilor bilaterale dintre **România** și **URSS** (degradare survenită ulterior momentului „*Praga 1968*”), urmare, inclusiv, a gravelor erori de politică internă – ce au produs o stare de nemulțumire profundă și generală - s-a coagulat și a evoluat o grupare dizidentă care a avut drept scop înlăturarea fostului președinte Ceaușescu Nicolae, dar menținerea României în sfera de influență a URSS.

Această grupare complotistă a fost formată atât din civili (latura politică), cât și din militari (latura militară), cu toții marginalizați într-un fel sau altul prin deciziile fostului președinte. Componentii grupului au aparținut principalelor două filoane militare (**MApN și DSS**), de la nivel mediu până la vârf, dar și structurilor civile ale statului român.

Desigur, nu doar membrii acestui grup au manifestat atitudini ostile regimului Ceaușescu, însă prin funcțiile deținute (implicit, influențele exercitate), dar mai ales prin raportare la evoluția istorică (începând cu 22 decembrie 1989), se poate afirma, fără echivoc, faptul că **doar acest grup s-a dovedit eficient** în demersul său.

(...)

***

Din perspectivă istorică se constată că **toate** personajele apărute în declarațiile mai sus invocate, aflate în viață la data de 22 decembrie 1989, s-au coagulat în mod rapid și eficient și au avut un rol important în evoluția ulterioară a evenimentelor. (...) Cu toții s-au regăsit și au conlucrat în locațiile *cheie* ale zilei de 22 decembrie 1989 și intervalul următor de timp – **TVR, fostul CC al PCR, MApN**. La orele **14:25** ale zilei de 22 decembrie 1989, în direct la TVR, cpt. de rang I **Dumitrescu (Cico) Emil**, în uniformă militară, a transmis următorul mesaj: **”Dragi colegi ai**

promoției 1958 , vă vorbește cel care a fost pentru voi Cico, cel care a venit în marina română împreună cu voi (...) Rog pe tovarășul Ion Iliescu, cu care am fost coleg să vină la televiziune. Trebuie tovarăși să ne organizăm”. Și s-au organizat.

Toți componenții grupului Iliescu au preluat puterea totală în stat.

Iliescu Ion a fost **președintele României** pentru o perioadă de **10 ani**.

Generalii (...) și **Militaru Nicolae** au deținut în mod succesiv funcția de **ministru al apărării**.

(...) a fost inițial **consilier al președintelui Iliescu Ion**, iar apoi primul **director** al principalului serviciu de informații al României – **SRI**.

(...) a fost numit de **Iliescu Ion** în funcția de **șef al MStM al Armatei**, iar apoi **consilier prezidențial**.

Generalul (...) și-a **reprimit gradul de general maior** după ce a fost degradat în anul 1970 la gradul de soldat ca urmare a colaborării cu serviciile de spionaj sovietice.

Dumitrescu (Cico) Emil a fost numit în funcția de **secretar de stat în Ministerul de Interne** și apoi de **consilier de stat la Administrația Prezidențială**.

La scurt timp după preluarea puterii de către **CFSN**, condus de **Iliescu Ion**, a fost reactivat un număr important de generali și ofițeri superiori, cu toții **filosovietici**.

***

(...)

III. Timișoara - autoritate de lucru judecat

Ca urmare a stării de nemulțumire generalizată la nivelul întregii țări, la Timișoara, în seara zilei de 15.12.1989, în fața casei parohiale situată pe strada Timotei Cipariul, mai mulți cetățeni, informați de mass-media internațională, au manifestat împotriva punerii în aplicare a unei hotărâri judecătorești de evacuare din sediul parohial a pastorului reformat (...).

În jurul orelor 17:00, de la fereastra casei parohiale, pastorul a solicitat cetățenilor adunați să plece acasă, iar pe ușa parohiei a fost aplicat un afiș cu același îndemn. Apelul nu a avut efect.

Ajuns în zonă pentru calmarea spiritelor, secretarul cu probleme organizatorice al Comitetului Municipal de Partid a comunicat public anularea hotărârii de evacuare și a solicitat oamenilor să plece acasă. Nici această acțiune nu a avut efect.

În seara aceleiași zile, au început să apară primele manifestări anticeaușiste, iar reprezentanții puterii au fost întâmpinați cu huiduieli. În cursul nopții de 15/16.12.1989, în fața casei parohiale, au rămas câteva zeci de persoane.

În dimineața zilei de 16.12.1989, deși sursa conflictului a fost închisă, nemulțumirea oamenilor a determinat creșterea numărului manifestațiilor, astfel că în jurul orelor 13:00-14:00 aceștia erau peste 1000.

În aceeași zi, la solicitarea organelor de partid, se trimit în zonă 28 de cadre de miliție, sosirea acestora accentuând starea de tensiune. Totodată, inspectorul șef a hotărât să trimită în zonă, echipe civile, toate cadrele disponibile aparținând DSS și Miliției. Tot mai mulți cetățeni, nemulțumiți de condițiile de viață, au ieșit în stradă mărinde numărul demonstrațiilor. Manifestația a luat un caracter revendicativ, fiind cerută schimbarea lui Ceaușescu Nicolae și, implicit, condiții mai bune de viață.

În jurul orelor 18:00 (16.12.1989), în zonă este adus plutonul de intervenție al MI, echipat cu bastoane de cauciuc, scuturi și căști de protecție. Această forță militară a fost formată din 80 de cadre ale MI. Concomitent, în zonă au fost aduse și 3 mașini de pompieri.

În jurul orelor 18:30-19:00 au început ciocnirile între forțele de ordine și manifestați, ciocniri soldate cu înfrângerea scutierilor survenită în jurul orelor 20:30. Ulterior, un grup de manifestați format din 600-700 persoane, s-a deplasat către Comitetul Județean de Partid, iar un alt grup s-a îndreptat spre *Piața Operei* unde forțele de ordine existente au intervenit din nou și au determinat replierea manifestaților. O parte dintre aceștia au pornit spre căminele studențești.

Acțiunile forțelor de represiune au crescut în amploare și intensitate prin angrenarea progresivă a efectivelor miliției, trupelor de securitate, pompierilor și trupelor de grăniceri - toate aparținând MI. Aceste acțiuni s-au soldat cu arestarea în noaptea de 16/17.12.1989 a aproximativ 180 de persoane, unele dintre acestea fiind supuse brutalităților.

În ziua de 16.12.1989, orele 21:00, generalul Vlad Iulian – șeful DSS, a convocat toți șefii de direcții din cadrul DSS, fiind dispusă trimiterea la Timișoara a unei grupe operative care să preia conducerea pe probleme specifice. Astfel, în noaptea de 16/17.12.1989, cu un tren special, au pornit spre Timișoara gl. (...) – șeful Direcției de Contrainformații Sector Economic, col. (...) – adjunct al Direcției Contraspionaj, lt.col. (...) – șeful Serviciului Infomativ al USLA, lt.col. (...) – șeful Direcției de Informații Interne.

În aceeași noapte, în baza ordinului Comandantului Suprem – Ceaușescu Nicolae, s-a dispus alarmarea unităților militare din Garnizoana Timișoara și s-a hotărât că Armata va ieși în stradă, fără armament și muniție.

Acțiunile desfășurate la Timișoara până la acest moment (dimineața zilei de 17.12.1989) au determinat intervenția directă a președintelui Ceaușescu care a

hotărât restabilirea de urgență și fermă a ordinii, folosind în acest scop **toate** forțele existente, inclusiv trupele MApN.

În dimineața zilei de 17.12.1989, orele 09:00, a ajuns la Timișoara o grupă din cadrul MStM al Armatei - **Direcția Operații**, condusă de col. (...).

În jurul orelor 14:00 (17.12.1989) în mai multe zone importante ale municipiului au fost realizate dispozitive militare de apărare. Cu toate acestea, străzile Timișoarei urmau să se umple din nou cu manifestanți, numărul acestora crescând rapid și ajungând la 4000.

La orele 11:00, ministrul apărării naționale gl. Milea Vasile a ordonat comandantului Marii Unități Mecanizate să intervină cu 400 de militari pentru blocarea căilor de acces spre Consiliul Județean.

În urma convorbirilor avute cu Ceaușescu Nicolae, sub presiunea acestuia, ministrul apărării a comunicat la orele 13:30 (17.12.1989) pentru toată armata *„Situția în Timișoara s-a agravat. Este ordin să intervină armata. Armata intră în stare de luptă. În județul Timiș este stare de necesitate.”*

La orele 13:45, ministrul apărării a ordonat telefonic trimiterea pe străzile din Timișoara a unor tancuri de instrucție cu echipajele constituite din comandant și mecanic conductor. În fața acestora au fost ridicate baricade, iar tancurile au fost blocate, unele fiind incendiate.

În jurul orelor 15:30, pentru conducerea unităților din Garnizoana Timișoara, a fost constituită o grupă operativă a MStM și a organelor centrale ale MApN. Grupa a fost condusă de **gl.mr. (...)** – prim adjunct al ministrului apărării și șef al MStM, **gl.lt. (...)** – prim adjunct al MApN, **gl.lt. (...)** – comandant al Garnizoanei București, **col. (...)** – loțiitor al șefului Direcției Operații din MStM, **col. (...)** – loțiitor al comandantului CAAT, iar de la MI **gl.mr. (...)** – adjunct al ministrului de interne. Împreună cu această grupă, la Timișoara s-a deplasat și secretarul CC al PCR - (...).

Mulțimile de manifestanți au luat cu asalt sediul Comitetului Județean de Partid. Confruntarea din fața sediului a fost extrem de violentă, iar sediul a fost cucerit, fiind distrusă inscripția PCR de pe clădire.

Urmare ordinului ministrului apărării, efectivele MApN au fost suplimentate cu militari aparținând UM 01233 Buziaș, UM 01140 Lugoj și UM 01380 Arad. Două elicoptere militare au executat zboruri de recunoaștere deasupra municipiului, transmițând operativ informații despre locurile unde se găseau aglomerări de persoane.

În jurul orelor 16:00 (17.12.1989) în Timișoara s-au executat **primele focuri de armă.**

La orele 18:00, gl.mr. (...), sosit de la București, a preluat în întregime conducerea forțelor militare aparținând MApN. După cum s-a precizat, mai multe tancuri ale UM 01115 Giroc au fost blocate de către persoane civile înarmate cu răngi și bare metalice, pe Calea Girocului. Gl. mr. (...) a ordonat recuperarea blindatelor întrucât pentru întreaga zonă acestea prezentau pericol de explozie. Au fost formate subunități, care au deschis focul în plin asupra mulțimii care a fost împrăștiată, iar tancurile tractate în unitate. Recuperarea acestor tancuri s-a făcut cu prețul multor vieți omenești.

Concomitent, o coloană de manifestanți, printre care se afla și revoluționarul (...), a fost supusă focului militar în dreptul Facultății de Electrotehnică. Au tras atât trupele MI, cât și cele ale MApN. Coloana s-a împrăștiat, fiind urmărită de scutieri care au efectuat arestări. Unii militari au făcut uz de baionetă.

La orele 18:45, MApN a transmis către Comandamentul Marii Unități Mecanizate din Timișoara indicativul militar „*Radu cel Frumos*”, ce reprezenta trecerea la alarma de luptă parțială, indicativ transmis ulterior tuturor unităților din garnizoană. Ulterior, în județul Timiș s-a declarat „*stare de necesitate*”. Drept urmare, s-a trecut la înarmarea militarilor cu muniție de război.

În seara zilei de 17.12.1989, pentru cercetarea persoanelor reținute la Penitenciarul Timișoara, s-a deplasat din București, (...) – procuror general adjunct al României, însoțit de o echipă de procurori. Acesta a dispus **neautopsierea cadavrelor** din Timișoara.

În după-amiaza zilei de 17.12.1989, la București, președintele Ceaușescu Nicolae a convocat Comitetul Politic Executiv pentru a primi girul măsurilor în forță deja ordonate. La ședință au participat Ceaușescu Nicolae, Ceaușescu Elena (...), Milea Vasile, (...), Postelnicu Tudor, Toma Ioan, fiind invitați (...) și Vlad Iulian. În cursul ședinței, acuzațiile președintelui i-au vizat în special pe ministrul apărării, ministrul de interne și șeful DSS, aceștia fiind acuzați de trădare, lașitate și insubordonare prin neexecutarea ordinului Comandantului Suprem.

Acțiunile militare desfășurate de forțe ale MI și MApN au atins intensitatea maximă în după amiaza zile de 17.12.1989 și în noaptea de 17/18.12.1989. În acest interval au fost ucise prin împușcare 66 de persoane și rănite alte 196. În dimineața zilei de 18.12.1989, în jurul orelor 05:30, (...) i-a raportat lui (...) că „(...) ***La Timișoara situația este sub control***”. Acest raport i s-a repetat în mod direct președintelui Ceaușescu Nicolae. Este foarte posibil ca situația raportată să-l fi determinat pe președintele statului să nu contramandeze vizita oficială de stat planificată a fi efectuată în Iran (18-20.12.1989).

Pentru îndeplinirea unor misiuni specifice, organele de comandă militară din Timișoara au ordonat aducerea unor cadre specializate în cercetarea militară, de la **UM 0404 Buzău, Batalion de cercetare.**

(...)

Având cunoștință despre existența unui număr mare de victime, Ceaușescu Elena, (...) și Postelnicu Tudor, au dispus transportul a 40 de cadavre aflate la Spitalul Județean Timișoara spre București, unde urmau a fi incinerate, scopul fiind cel de a șterge urmele represiunii sângeroase. Acțiunea urma să se desfășoare în cel

mai deplin secret, planul în întregime fiind cunoscut de Ceaușescu Elena, (...)/ Astfel, în seara zilei de 17 decembrie 1989, col. (...) – locțiitor al șefului Miliției Județene Timiș, a fost chemat de gl. (...) care i-a ordonat să se ocupe de transportul cadavrelor de la morga Spitalului Județen Timișoara la IML București. Numele de cod al acestei operațiuni a fost „*Trandafirul*”.

În jurul orelor 01:00 din noaptea de 17/18.12.1989, a început îmbarcarea celor 40 de cadavre într-o autoizotermă aparținând Comtim, încărcarea fiind încheiată la orele 05:00. Transportul a ajuns la crematoriul „*Cenușa*” din București în după amiaza zilei de 18.12.1989. Operațiunea de incinerare a cadavrelor s-a încheiat la 20.12.1989, orele 10:30. A fost raportată executarea ordinului gl. (...), iar în baza indicațiilor acestuia, cele patru tomberoane pline cu cenușa rezultată au fost transportate cu o autofurgonetă TV, iar cenușa deversată într-o gură de canal în apropierea localității Popești-Leordeni.

Această operațiune (...) s-a făcut cu știrea Elenei Ceaușescu și a unor ofițeri de miliție și de securitate.

În cursul zilei de 18.12.1989, muncitorii de pe marile platforme industriale ale municipiului Timișoara se aflau în grevă generală. Între orele 09.00-17:00 situația s-a retensionat treptat, întreaga populație revoltându-se împotriva acțiunilor represive. Organizându-se în grupuri masive, manifestații s-au îndreptat spre centrul orașului. După lăsarea întinericului, un grup de revoluționari, cu lumânări în mâini, s-a grupat în fața Catedralei Mitropolitane. Asupra acestora s-a deschis focul, rezultând morți și răniți, acțiunea de represiune fiind condusă în mod direct de gl.lt. (...). Acesta a ordonat inclusiv folosirea substanțelor chimice împotriva manifestațiilor (...).

În zilele de 18 și 19.12.1989, acțiunile represive s-au soldat cu 7 persoane decedate prin împușcare, 98 de răniți, cu toții din rândul civililor.

Începând cu orele 07:00 ale zilei de 19.12.1989, acțiunile revoluționare au marcat o schimbare esențială, determinată de apariția manifestărilor protestatate de masă ale muncitorilor din marile întreprinderi timișorene (*Întreprinderea Optica Timișoara, AEM, Electro-Timiș, ELBA, Solventul, Azur, 6 Martie, Electromotor* etc.). Pe acest fond, gl.mr. (...) a ordonat grupurilor de cercetare de la UM 0404 Buzău ca, sub acoperire conspirativă să pătrundă în întreprinderi pentru a determina starea de spirit a muncitorilor. Gl. (...) personal s-a deplasat la Întreprinderea *ELBA* unde a intrat în dialog cu muncitorii și a determinat schimbarea atitudinii acestora, astfel încât, la plecarea generalului, o parte a mulțimii a scandat pentru prima dată „*Armata e cu noi!*”. Întors de la *ELBA*, gl. (...) i-a raportat lui (...) „*La uzină nu sunt huligani, sunt oameni serioși care mi-au arătat gloanțele trase în ei, de acum, în stradă ies muncitorii.*” Înțelegând realitatea situației, la orele 13:50 ale zilei de 19.12.1989, **gl. mr. (...) a ordonat retragerea în unități a tancurilor și TAB-urilor**, precum și a unei părți din efectivele dislocate. S-a interzis total folosirea armamentului din dotare.

Miercuri, 20 decembrie 1989, dimineața, au început să afluiască spre centrul Timișoarei coloane masive de demonstrați, grupate pe întreprinderi. Coloanele s-au îndreptat spre *Piața Operei*, pe care au umplut-o. Se strigau lozinci precum „*Jos dictatorul!*”, „*Libertate!*”, „*Armata e cu noi!*”. Din acest moment a rezultat clar caracterul de masă, pașnic, al mișcării revoluționare. Militarii aflați în dispozitiv au primit de la manifestați pâine, apă și țigări. După orele 11:15, forțele de miliție și securitate au părăsit dispozitivele în care se aflau. Militarii MApN au permis trecerea coloanelor fără incidente. În perimetrul cuprins între Catedrală și Operă s-au adunat astfel aproximativ **150.000** de oameni. Manifestanții au urcat pe TAB-uri, iar **fraternizarea cu Armata s-a realizat în fapt**. La scurt timp, întreaga adunare a îngenuncheat fiind rostită rugăciunea „*Tatăl nostru*”. Revoluționarii au proclamat **Timișoara – primul oraș liber de comunism al României!**

Balconul Operei din Timișoara, simbol al Revoluției , a fost locul din care și-au expus opiniile primii lideri : (...) și alții. S-a pus problema constituirii **Frontului Democratic Român** (FDR), lucru realizat în ziua de 20 decembrie 1989.

La orele 14:30, pe *Aeroportul Internațional Timișoara* a sosit primul-ministru (...), însoțit de (...). Premierul a purtat o discuție la sediul Comitetului Județean de Partid cu o delegație a revoluționarilor, aceștia din urmă prezentându-i, în scris, revendicările celor prezenți în stradă (transmiterea manifestațiilor din Timișoara la TVR și Radio, demisia întregii puteri de stat, alegeri libere, judecarea vinovaților pentru victimele din Timișoara etc.).

Ziua de 20 decembrie 1989 a însemnat extinderea mișcării revoluționare pe întregul teritoriu al județului Timiș.

La orele 17:00 ale zilei de 20 decembrie 1989, președintele Ceaușescu Nicolae a revenit din vizita oficială efectuată în Iran. A fost informat despre situația reală din Timișoara, iar pe fondul nemulțumirii cu privire la modul în care au fost coordonate forțele de represiune, l-a numit pe gl.lt. (...) comandant unic al tuturor forțelor armate din municipiu și a decis să decreteze starea de necesitate pe întregul teritoriu al județului Timiș.

În după-amiaza aceleiași zile, președintele Ceaușescu a ținut o teleconferință cu primii secretari ai comitetelor județene de partid. A vorbit despre „*incidentele grave de la Timișoara, organizate și dirijate de cercurile revanșarde, revizioniste și serviciile de spionaj străine*”. A folosit termenul „*teroriști*” pentru a-i numi pe manifestanții din Timișoara. (...)

În seara zilei de 20 decembrie 1989 (orele 19:00), prin intermediul TVR și Radio, președintele Ceaușescu Nicolae a ținut o cuvântare prin care s-a adresat poporului român. A spus: „*Dragi tovarăși și prieteni, cetățeni ai RSR, mă adresez în această seară, întregului popor al patriei noastre socialiste, în legătură cu evenimentele grave ce au avut loc în ultimele zile la Timișoara (...)* Deoarece

acțiunile grupurilor antinaționale, teroriste au continuat, unitățile militare – conform Constituției și în conformitate cu legile țării – au fost obligate să se apere, să apere ordinea și bunurile întregului oraș, de fapt să apere ordinea în întreaga țară (...) Din datele de care se dispune până în prezent, se poate declara cu deplină certitudine că aceste acțiuni cu caracter terorist au fost organizate și declanșate în strânsă legătură cu cercurile reacționare, imperialiste, iredentiste, șoviniste și cu serviciile de spionaj din diferite țări străine. Scopul acestor acțiuni antinaționale a fost acela de a provoca dezordine în vederea destabilizării situației politice, economice, de a crea condițiile dezmembrării teritoriale a României, distrugerii independenței și suveranității patriei noastre socialiste (...) Armata și-a îndeplinit pe deplin datoria față de patrie, față de popor și cuceririle socialismului! (...) Regretăm foarte mult că s-a ajuns la o asemenea situație, dar aceasta nu se datorește organelor de ordine și unităților militare, care timp de două zile au dat dovadă de maximă răbdare și îngăduință față de acțiunile elementelor teroriste, fasciste din Timișoara, ci a celor care s-au pus în slujba agenturilor străine.”

Tot în cursul zilei de 20 decembrie 1989, au apărut și primele reacții oficiale ale reprezentanților unor importante state. Astfel, președintele Franței, Francois Mitterrand, a condamnat regimul de la București; deputații Adunării Naționale și premierul francez au susținut dreptul poporului român la democrație; delegații celor 16 state membre NATO au condamnat represiunea brutală a autorităților române; membrii Congresului SUA au acuzat guvernul de la București; cancelarul Austriei a anunțat restrângerea relațiilor economice cu România; presa din URSS a relatat despre situația de la Timișoara.

În noaptea de 20/21 decembrie 1989, **Frontul Democratic Român** a elaborat o **Proclamație** cu următorul conținut:

„I. Frontul Democratic Român este o organizație politică constituită la Timișoara pentru a realiza un dialog cu Guvernul Român în scopul democratizării țării. Frontul Democratic Român condiționează începerea acestui dialog cu demisionarea tiranului Ceaușescu.

II. Propunem Guvernului României ca bază de discuții următoarele revendicări:

- 1. Organizarea de alegeri libere.*
- 2. Libertatea cuvântului, presei, radioului și televiziunii.*
- 3. Deschiderea imediată a granițelor de stat.*
- 4. Integrarea României în randul statelor care garantează și respectă drepturile fundamentale ale omului.*
- 5. Eliberarea neîntârziată a tuturor deținuților și dizidenților politici din România.*
- 6. Revitalizarea economiei naționale.*
- 7. Reforma învățământului în spirit democratic.*
- 8. Dreptul de a manifesta liber.*
- 9. Libertatea reală a cultelor religioase.*
- 10. Îmbunătățirea asistenței medicale și a alimentației publice.*

III. Referitor la evenimentele din Timișoara

Cerem cu fermitate să fie trași la răspundere cei care au dat ordin să se tragă în popor.

Cerem restituirea decedaților pentru a fi îngropați după datină, cu doliu național.

Cerem eliberarea imediată a tuturor celor arestați în urma manifestațiilor.

Cerem autorităților recunoașterea oficială a Frontului Democratic Român înființat la Timișoara.

Mulțumim tuturor celor care s-au ridicat împotriva tiraniei, precum și colectivului Teatrului Național din Timișoara pentru sprijinul acordat.”

Proclamația a fost tipărită la data de 22 decembrie 1989.

Constatând ineficiența MI și MApN, Ceaușescu Nicolae a ordonat trimiterea la Timișoara a unor detașamente de **Gărzi Patriotice** din județele Olt, Vâlcea și Dolj, care să participe la înăbușirea revoltei. Garniturile cu luptători, aproximativ 25 de mii de oameni, au sosit la Timișoara cu trenul în dimineața zilei de 21 decembrie 1989. Unele garnituri au fost întoarse, iar din altele luptătorii au debarcat, însă au fraternizat cu revoluționarii timișoreni, deplasându-se în *Piața Operei*.

❖ *La 2 martie 1990 a început judecarea ofițerilor de miliție și securitate și a reprezentanților de vârf ai PCR, considerați vinovați pentru represiunea din Timișoara, proces intitulat generic „Procesul Timișoara”. Prin hotărârea definitivă de condamnare (sentința penală nr. 6 din 09.12.1991, pronunțată de Curtea Supremă de Justiție – Secția militară, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 30 din data de 06.06.1997, CSJ – Completul de 9 judecători) s-a dispus: (...) (maior miliție) - condamnat pentru favorizarea infractorului, faptă amnistiată prin Decretul FSN din 04.01.1990; (...) (căpitan de miliție) - condamnat pentru favorizarea infractorului, faptă amnistiată prin Decretul FSN din 04.01.1990; (...) (lt.col. miliție), condamnat la 18 ani închisoare pentru omor, pedeapsă redusă la 15 ani în 1997; (...) (fost șef al miliției Timiș), condamnat la 18 ani închisoare pentru omor, pedeapsă redusă la 15 ani în 1997; (...) (col.de miliție) – condamnat pentru favorizarea infractorului, faptă amnistiată prin Decretul FSN din 04.01.1990; (...) (căpitan miliție), condamnat pentru favorizarea infractorului, faptă amnistiată prin Decretul FSN din 04.01.1990; (...) (căpitan miliție), condamnat pentru favorizarea infractorului, faptă amnistiată prin Decretul FSN din 04.01.1990; (...)*

(colonel de miliție), condamnat la 20 de ani închisoare pentru omor, tentativă de omor, arestare ilegală, pedeapsă redusă la 15 ani în 1997; (...) (lt.maj.miliție), condamnat pentru favorizarea infractorului, faptă amnistiată prin Decretul FSN din 04.01.1990; (...) (colonel, șef al DSS Timiș) condamnat la 20 de ani închisoare pentru omor, tentativă de omor, arestare ilegală, pedeapsă redusă la 15 ani în 1997; (...) (major de miliție) – condamnat la 15 ani de închisoare pentru omor și favorizarea infractorului.

Se observă că, într-o primă fază, nimeni din MApN nu a fost inculpat. După 1996, au fost trimiși în judecată generalii (...) și (...). Generalii (...) și (...) au fost condamnați la câte 15 ani de închisoare fiecare (prin rechizitoriul 11/P/1996 din 30.12.1997, Secția Parchetelor Militare a dispus trimiterea în judecată a celor doi generali pentru săvârșirea în concurs real a infracțiunilor de omor deosebit de grav, constând în aceea că au organizat și coordonat, alături de alți inculpați, trimiși anterior în judecată, întreaga activitate de reprimare a manifestațiilor din Timișoara. Prin sentința penală nr. 250/03.04.2007, ÎCCJ – Secția penală a dispus condamnarea celor doi generali, hotărâre judecătorească rămasă definitivă prin decizia penală nr. 558/15.10.2008 a ÎCCJ – Completul de 9 judecători).

Prin raportare la toate cele mai sus menționate, având în vedere mai ales condamnările pronunțate (care conferă întregii situații autoritatea de lucru judecat) cu privire la represiunea existentă la Timișoara în intervalul 15-20 decembrie 1989, se desprinde concluzia certă conform căreia TOATE structurile militare ale României (MI – DSS, MApN) au participat pentru reprimarea violentă a revoluționarilor din Timișoara.

Raportul Comisiei Senatoriale privind acțiunile desfășurate în Revoluția din decembrie 1989 concluzionează că „*La Timișoara s-a tras din ordin sau din proprie inițiativă. Au tras unii activiști de partid, unii ofițeri ai MI și MApN, au*

tras și simpli soldați. Însă este clar că militarii nu au tras niciodată în plin cu toată puterea focului de care dispuneau, nu pentru că nu au primit ordinul să o facă ci pentru că nu au vrut. Dacă ar fi făcut-o, dacă ar fi folosit întreaga capacitate de foc, ar fi rezultat mii de morți și răniți. Au tras în primul rând cei zeloși, iar apoi cei speriați de furia maselor revoluționare”.

IV. Mitingul din data de 21 decembrie. Represiunea din noaptea de 21/22 decembrie 1989. Baricada.

La întoarcerea din Iran a președintelui Ceaușescu Nicolae (în timpul efectuării vizitei, conducerea de stat a fost asigurată de Ceaușescu Elena, (...) și (...)), în după-amiaza zilei de 20 decembrie 1989, acesta a dispus măsurile amintite în capitolul precedent. Totodată, a început să se contureze ideea ca la data de 21 decembrie 1989 să fie organizat un mare miting popular prin care, în accepțiunea fostului președinte, masele populare urmau a fi convinse de justetea politicilor interne și externe ale conducerii de stat.

(...) mitingul s-a organizat în mod precipitat, nefiind luate aceleași măsuri organizatorice precum în numeroasele alte situații de acest gen. Forțele de protecție ale mitingului nu au fost numeroase, fiind amplificate abia după compromiterea acestuia. La orele 12:00, Ceaușescu Nicolae, însoțit de Ceaușescu Elena și (...), au apărut în fața mulțimii, în balconul CC al PCR. Președintele a luat cuvântul, iar după aproximativ 7 minute s-au declanșat o serie de evenimente ce au dus la totala dezorganizare/spargere a mitingului popular.

Raportul Comisiei Senatoriale privind acțiunile desfășurate în Revoluția din decembrie 1989 stabilește că „*A urmat efectul sonor care a creat panică și a determinat pe unii manifestanți să arunce tablourile, steagurile, lozincile și să încerce a părăsi prin fugă piața. Astfel mitingul s-a transformat într-o panică*

totală care a surprins întregul aparat de opresiune (...) Numeroși martori confirmă zgomotul insuportabil echivalent cu cel produs de formații de avioane, elicoptere sau tancuri, care inițial a provenit dintr-o sursă de bruiaj amplificată la maximum prin difuzoare. Panica produsă s-a datorat existenței unei senzații fizice de spaimă atât de puternică încât lăsa impresia unei treceri la inconstient, în timp ce în urechi răsună un huriit insuportabil (...) Asemenea trăiri pot fi provocate, după afirmațiile unor specialiști de emiterea unor sunete de joasă frecvență, sub pragul audibilului.”

(...)

Este important de reținut faptul că **acțiunea de dezorganizare a mitingului din 21 decembrie 1989 nu a fost revendicată.**

Cu toate că presedintele Ceaușescu Nicolae a reușit să-și reia cuvântarea după câteva minute de întrerupere, tensiunea generalizată a fost instaurată în mod iremediabil iar **centrul de greutate al Revoluției s-a mutat la București.**

După dezorganizarea adunării populare convocată de președintele Ceaușescu Nicolae, manifestații au format trei grupuri importante în centrul Bucureștilor. Aceste grupuri au fost localizate în zona *Universității București, Piața Romană și Piața Unirii.*

Concomitent au fost organizate primele dispozitive de represiune alcătuite din forțe ale **Ministerului de Interne, Trupelor de Securitate și ale Ministerului Apărării Naționale.** Aceste forțe au fost coordonate de un **Comandament Militar** alcătuit din ministrul apărării naționale (gl. Milea Vasile), ministrul de interne (Postelnicu Tudor), șeful DSS (gl. Vlad Iulian), șeful Securității municipiului București (col. (...)) și șeful de Stat Major al Gărzilor Patriotice (col.(...)).

Forțele aparținând **MApN** au sosit în *Piața Palatului* în jurul orelor 14:30, cu misiunea de a întâri dispozitivele de blocare existente deja în zonă. De la UM 01656 București, în *Piața Palatului*, au ajuns 100 de militari care au staționat, fără să

intervină până a doua zi (22.12.1989), orele 12:00, când au fost retrași în unitate. În jurul orelor 13:30, din ordinul ministrului Milea Vasile, gl.mr.(...) (comandant al Armatei I) a transmis comandantului UM 01908 București (unitate subordonată Comandamentului Infanteriei și Tancurilor) să trimită două companii (aprox. 300 de militari) la Hotelul Intercontinental. Ulterior, în intervalul 14:00-16:00, s-a ordonat UM 01210 București și UM 01305 București să trimită militari și transportoare auto blindate (TAB) în Piața Palatului pentru apărarea sediului CC al PCR.

Forțele **Miliției Capitalei** au intrat în dispozitiv și au început să acționeze începând cu orele 13:30, în zona centrală a capitalei, cu aproximativ 150 de cadre.

În seara zilei de 22 decembrie 1989, în zona *Hotelului Intercontinental*, au acționat și 6 autospeciale ale pompierilor.

La orele 13:45 ale zilei de 21 decembrie 1989, din ordinul gl.lt. (...) – comandant al **Școlii de Ofițeri a Ministerului de Interne**, această unitate a fost alarmată, astfel încât 35 de cadre și 927 de elevi, în ținută militară, s-au deplasat în centrul capitalei (*Hotelul Intercontinental, Piața Romană, Sala Palatului, Piața Amzei și B-dul.Primăverii*). Inițial, acestor forțe nu li s-a distribuit muniție, însă ulterior fiecare elev a primit câte 10 cartușe. Aceste efective nu au primit ordin de deschidere a focului și nu au efectuat foc cu armamentul din dotare. S-au retras la ordin din zonele în care au fost dispuse la data de 22.12.1989, orele 12:00. Totuși, ancheta penală efectuată ulterior a stabilit că doar gl. lt.(...), în seara de 21 decembrie 1989 a tras în revoluționari, cu pistolul din dotare, faptă pentru care a fost judecat și condamnat ulterior.

La orele 14:30 ale zilei de 21 decembrie 1989, primele subunități și TAB-uri ale UM 01305 București au ajuns în zona Universității București unde au primit misiunea ordonată de ministrul apărării de a ocupa un dispozitiv de blocare în sprijinul forțelor de ordine.

La orele 16:15, gl.lt. Hortopan Ion (șeful Comandamentului Infanteriei și Tancurilor) a ordonat ca în zona *Hotelului Intercontinental* să fie trimiși suplimentar 10 ofițeri și 100 de militari în termen pentru ca aceștia să facă joncțiunea cu cele 10 TAB-uri aparținând UM 01305 București. Deplasarea acestor forțe s-a făcut cu 8 autocamioane de la Autobaza MApN. După sosirea în zonă, șoferul unuia dintre autocamioane (sold.C.N) a fost lovit în cap cu o cărămidă de către un revoluționar, și-a pierdut pentru scurt timp cunoștința și astfel controlul asupra autocamionului, intrând în plin în manifestați și forțele de ordine, deopotrivă. Incidentul s-a soldat cu 7 decedați și 7 răniți grav din rândul revoluționarilor și rănirea unui elev militar.

La orele 17:30, în baza ordinului ministrului Milea Vasile, o grupă de transmisioniști cu dotarea necesară, a fost trimisă la sediul CC al PCR, pentru asigurarea sistemului de legături necesar conducerii operative a efectivelor militare ce desfășurau misiuni în zona centrală a capitalei. În același timp, din cadrul MStM al Armatei, a fost constituită și s-a deplasat la sediul CC al PCR o grupă operativă de ofițeri de stat major.

Ministrul apărării naționale a ordonat comandantului **Aviației Militare** (gl.lt. Rus Iosif) să ordone executarea unui zbor de recunoaștere cu două elicoptere, cu scopul informării corecte privind mișcările revoluționarilor în diferitele zone din București. Cu această ocazie, din elicoptere au fost lansate manifeste care îndemneau populația Bucureștilor la calm.

În după-amiaza aceleiași zile, **Gărzile Patriotice** au primit misiunea de a interveni pentru împrăștierea revoluționarilor din zona centrală a capitalei. Începând cu orele 18:00, din punctul de comandă unde își desfășura activitatea Comandamentul Militar (etajul 1 al CC) s-a solicitat ca efectivele Gărzilor Patriotice să intervină în *Piața Universității* și *Piața Unirii*.

În jurul orelor 22:00, ministrul apărării a ordonat conducerii **Academiei Militare** să trimită la sediul CC al PCR două detașamente de cadre și ofițeri elevi, complet înarmate. Drept urmare, la orele 22:45 un efectiv de 784 de cadre și elevi ai Academiei Militare, îmbarcat în autobuze, a ajuns în fața sediului CC, formând un dispozitiv de blocare în zona Hotelului Intercontinental, în spatele dispozitivului deja existent format din militari ai UM 01908 București (MApN).

În toată această perioadă, în dreptul *Hotelului Intercontinental*, revoluționarii, dând dovadă de foarte mult curaj și spirit de sacrificiu, au ridicat o **baricadă** cu scopul de a împiedica acțiunile forțelor de represiune. Cu toate acestea, foarte mulți revoluționari au fost brutalizați, urcați în camioane și reținuți.

Baricada ridicată s-a dovedit a fi eficientă, astfel încât încercările de a o înlătura prin folosirea TAB-urilor au eșuat. Așa fiind, în jurul orelor 23:00, ministrul Milea Vasile a ordonat ca baricada să fie înlăturată cu ajutorul tancurilor, ordin care s-a executat. Imediat după acest moment, zona a fost ocupată de către forțele de ordine ale **Ministerului de Interne**, cărora le-au urmat efectivele **UM 01908 București** și ale **Academiei Militare**. Revoluționarii au fost obligați să se retragă pe străzile adiacente.

Probatoriul administrat a relevat că inițial, forțele de represiune au executat focuri de armă în plan vertical sau într-un plan de 45 de grade, cu scopul de a-i intimida și dispersa pe revoluționari. Treptat unghiul de deschidere a focurilor de armă a coborât, astfel încât în jurul orelor 24:00, forțele de represiune **au tras în plin asupra revoluționarilor**, rezultând numeroși morți și răniți.

Represiunea a continuat până în jurul orelor 02:00 din 22 decembrie 1989, acționându-se cu violență extremă. Au fost arestate **1245** de persoane din care 670 au fost introduse direct la Penitenciarul Jilava, iar celelalte au ajuns în același loc de detenție după ce, în prealabil, au fost introduse în unele unități de miliție și securitate, unde au fost supuse violenței.

(...)

În perioada de după evenimentele revoluționare, în spațiul public s-a speculat că pentru represiunea exercitată până la data de 22 decembrie 1989 au fost folosite și persoane din afara țării (în special din zona arabă, date fiind relațiile foarte bune dintre Ceaușescu Nicolae și liderii arabi). Cu toate acestea, analiza întregului material probator nu a relevat indicii edificatoare pentru implicarea unor astfel de elemente, în exercitarea represiunii. Așa cum se va devoala într-un alt capitol, ulterior datei de 22 decembrie au fost reținuți străini suspecți de săvârșirea unor acte de terorism, însă , fără excepție, suspiciunile nu s-au adeverit, iar aceste persoane au fost eliberate.

Conform probatoriului administrat, **în intervalul 16-22 decembrie 1989 – orele 12:00, totalul decedaților a fost de 153 persoane, au fost înregistrați 831 de răniți, fiind reținuți/lipsiți de libertate 890 de revoluționari.**

***

Prin raportare la cele mai sus menționate și la întregul material probator al dosarului, se desprinde concluzia certă conform căreia :

Represiunea armată exercitată în intervalul 16 – 22 decembrie 1989 împotriva maselor de revoluționari a fost exercitată de toate structurile militare ale României (MI-DSS, MApN).

Coordonarea represiunii a fost făcută de președintele Ceaușescu Nicolae (comandant suprem al forțelor armate), prin intermediul vârfurilor de comandă din cadrul MI-DSS și MApN. Au fost implicați direct și toți șefii de direcții militare aparținând MI–DSS și MApN.

Pe cale de consecință, responsabili pentru represiunea revoluționarilor în intervalul 16-22 decembrie 1989 sunt fostul președinte Ceaușescu Nicolae și vârfurile de comandă ale MApN și ale MI-DSS .

***

Conduitele acestor **factori de decizie** ai statului comunist se subscriu pe deplin laturii obiective a *infrațiunilor contra umanității*, definite de articolul 439 din *Codul Penal*. **Populația civilă** (revoluționarii) din Timișoara, București și alte orașe ale României a fost **supusă în mod sistematic unui atac militar planificat**, astfel **rezultând ucideri, vătămări ale integrității fizice sau psihice, suferințe și privări grave de libertate**.

Prin **ordonanța numărul 629/C2/2016** din data de 05.04.2016 aparținând prim-adjunctului procurorului general al *Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție* s-a arătat că prezenta urmărire penală trebuie să stabilească ansamblul cauzelor, condițiilor și împrejurărilor în care s-au produs evenimentele din intervalul **16 – 31 decembrie 1989**.

Judecătorul de cameră preliminară din cadrul *ÎCCJ* a confirmat acest punct de vedere și a subliniat că în cauză este necesar a fi identificate persoanele care au ocupat **funcții de decizie** în aparatul de stat, care au **ordonat, organizat sau au participat la reprimarea revoluționarilor**.

Totodată, s-a subliniat necesitatea *stabilirii formelor de vinovăție penală a acestor factori de decizie*. Precizările judecătorului de cameră preliminară sunt în deplină concordanță cu *doctrina* privitoare la *infrațiunile împotriva umanității*, prin care se face trimitere la **vârful piramidei decizionale** în ceea ce privește atacul generalizat și sistematic împotriva populației civile. (...)

Aceste dispoziții au stat la baza ordonanței *Secției Parchetelor Militare* numărul 11/P/2014 din data de 01 noiembrie 2016 prin care s-a extins urmărirea penală, *in rem*, sub aspectul săvârșirii *infracțiunii contra umanității* (articolul 439 din *Codul Penal*).

Pe cale de consecință, prezenta anchetă penală a analizat **ansamblul de conduite din intervalul 16 – 31 decembrie 1989**, cu scopul de a stabili inclusiv responsabilitățile de natură penală a factorilor de decizie politico – militară din **întregul** interval menționat. Or, așa cum s-a argumentat anterior, responsabili pentru represiunea revoluționarilor în intervalul 16-22 decembrie 1989 sunt fostul președinte Ceaușescu Nicolae și vârfurile de comandă ale MAPN și ale MI-DSS. Vinovăția fostului șef al statului este fără echivoc demonstrată de probatoriul administrat. Acesta, în calitate de *comandant suprem al forțelor armate*, a coordonat în mod direct represiunea existentă până la data de 22 decembrie 1989. Șefii principalelor structuri de forță care s-au implicat în executarea ordinelor date de Ceaușescu Nicolae au fost **Postelnicu Tudor – ministrul de interne, Vlad Iulian – șeful Departamentului Securității Statului (DSS) și Milea Vasile – ministrul apărării**. Probatoriul administrat a mai demonstrat că generalul **Eftimescu Nicolae** (șeful *Direcției Operații*) a fost implicat (prin atribuțiile funcției deținute) în toate operațiunile militare desfășurate, participând astfel la represiunea revoluționarilor. Totodată, generalul **Hortopan Ion** a îndeplinit un rol *cheie* în represiunea armată ordonată împotriva revoluționarilor, până la data de 22 decembrie 1989. În calitate de Comandant al Comandamentului Infanteriei și Tancurilor (CIT) a coordonat diviziile mecanizate care au acționat contrar legii împotriva populației civile a României. Aceste persoane sunt responsabile pentru represiunea existentă până la data de 22 decembrie 1989, conduitele lor, alături de conduita fostului președinte Ceaușescu Nicolae, întrunind elementele constitutive ale *infracțiunii contra umanității*. Nu trebuie omis că generalii (...) și (...) au fost

condamnați definitiv pentru implicarea directă în represiunea revoluționarilor timișoreni (alături de celelalte persoane menționate anterior)

Se constată că Ceaușescu Nicolae a decedat la data de 25 decembrie 1989, în circumstanțe care urmează a fi pe larg analizate într-un alt capitol. Postelnicu Tudor a decedat pe parcursul urmăririi penale, la data de 12 august 2017. Vlad Iulian a decedat la data de 30 septembrie 2017. Milea Vasile a decedat la data de 22 decembrie 1989, circumstanțele decesului fostului ministru al apărării urmând a fi explicate în capitolul următor. Generalii Eftimescu și Hortopan au decedat la 06 ianuarie 2006, respectiv la data de 06 aprilie 2000.

După cum este cunoscut, la data de 25 decembrie 1989, Ceaușescu Nicolae și Elena au fost judecați de un *tribunal militar excepțional* și condamnați la moarte prin împușcare, execuția având loc în aceeași zi. Circumstanțele judecării și execuției fostului cuplu prezidențial sunt expuse prin capitolul **IX** al rechizitoriului. Condamnarea la pedeapsa capitală s-a întemeiat inclusiv pe represiunea împotriva revoluționarilor, condusă de Ceaușescu Nicolae în calitate de *comandant suprem* al forțelor armate ale României. Pe cale de consecință, sub acest aspect, există *autoritate de lucru judecat*.

(...)

Așa fiind, pentru conduitele lui Ceaușescu Nicolae din intervalul de timp 16-22 decembrie (orele 12.06), urmează a se dispune **clasarea cauzei**, ca urmare a existenței *autorității de lucru judecat*.

Cu privire la Vlad Iulian, fostul șef al DSS, se constată că prin *decizia penală* numărul 38 din data de 28 aprilie 1992, pronunțată de *Curtea Supremă de Justiție*, a fost condamnat definitiv la o pedeapsă privativă de libertate de *12 ani*, în sarcina acestuia fiind reținută coparticiparea la represiunea exercitată până la data de 22 decembrie 1989, împotriva revoluționarilor. Așadar, constatându-se autoritatea de lucru judecat, față de acesta se va dispune **clasarea cauzei**.

Totodată, pentru participarea la aceeași represiune, Postelnicu Tudor a fost inițial condamnat la *detențiunea pe viață* (s.p. nr.2 din 02 februarie 1990 pronunțată de Tribunalul Militar București, pentru ca mai apoi, pedeapsa să-i fie schimbată, printr-o hotărâre judecătorească definitivă, la 16 ani închisoare, cu executare). Pe cale de consecință, față de conduitele acestuia din intervalul 16-22 decembrie se va dispune, de asemenea, **clasarea**.

(...)

Conform prevederilor articolului **16** aliniatul **1**, litera **f**, teza **II** din *Codul de procedură penală*, decesul este o cauză de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale. Așa fiind, sub aspectul *infracțiunilor contra umanității*, față de Milea Vasile, Eftimescu Nicolae și Hortopan Ion urmează a fi dată soluția **clasării**.

V. Dimineața zilei de 22 decembrie 1989. Sinuciderea ministrului apărării. Numirea în funcția de ministru al apărării a gl.lt. (...). Părăsirea sediului CC al PCR de către cuplul prezidențial Ceaușescu.

Represiunea exercitată în centrul capitalei, în noaptea de 21 spre 22 decembrie 1989, a constituit un aparent succes pentru regimul Ceaușescu, având în vedere că s-a reușit împrăștierea revoluționarilor și curățarea zonei centrale.

Cu toate acestea, în dimineața zilei de 22 decembrie 1989, de pe platformele industriale ale Bucureștilor s-au format coloane masive cu muncitori care, în jurul orelor 07:00-08:00, s-au pus în mișcare spre centrul orașului, obiectivul final al deplasării constituindu-l piața din fața sediului CC al PCR (locație unde cuplul prezidențial Ceaușescu a înnoptat).

În *Piața Universității* grupurile de revoluționari au intrat în dialog pașnic cu militarii dispuși în zonă. Pe acest fond, Ceaușescu Nicolae le-a ordonat ministrului de interne și ministrului apărării naționale să ia măsuri ferme de interzicere a

ocupării zonei centrale a capitalei de către revoluționari, prin folosirea armamentului, amenințându-i că în caz contrar vor fi catalogați ca trădători și sancționați în consecință. Drept urmare, ministrul apărării a ordonat deplasarea spre București a tancurilor și trupelor de la UM 01303 Târgoviște, UM 01057 Mihai Bravu, UM 01088 Slobozia și UM 01069 Mihai Bravu (Aceste unități au ajuns la fața locului după părăsirea sediului CC de către cuplul prezidențial, fiind redirecționate către unitățile militare situate pe șoseaua Olteniței din București).

Supus unei presiuni uriașe din partea *comandantului suprem* privind intervenția militară violentă asupra maselor de revoluționari ce aflau spre centrul capitalei, aflându-se inclusiv sub emoția **participării în mod direct la represiunea din noaptea de 21/22 decembrie 1989, ministrul apărării gl. Milea Vasile** a urcat la etajul 6 al CC, a solicitat ofițerilor existenți în jurul său să-i asigure o centură și un pistol, după care, rămânând singur în biroul Șefului de Stat Major al Gărzilor Patriotice, **s-a sinucis prin împușcare.**

(...)

Chiar din seara zilei de 21 decembrie 1989, Ceaușescu Nicolae a ordonat revenirea de la Timișoara a gl.lt. (...). Probatoriul administrat a evidențiat că acesta era un apropiat al cuplului prezidențial, bucurându-se de încredere. Este foarte probabil ca încă înaintea sinuciderii ministrului apărării, pe fondul nemulțumirilor privind eficiența represiunii, comandantul suprem să fi luat decizia numirii gl.lt. (...) în funcția de ministru al apărării. Cert este că, la orele 09:55 din dimineața zilei de 22 decembrie 1989, gl. lt. (...) s-a prezentat în fața președintelui Ceaușescu Nicolae care i-a cerut verbal să preia comanda Armatei.

În felul acesta, de facto, fără emiterea unui decret scris, gl.lt. (...) a devenit ministru al apărării.

Imediat după acest important moment, (...), generalul lt. (...) a ordonat ca efectivele Armatei să se reîntoarcă în cazărmi, inclusiv vehiculele blindate aflate în

fața CC al PCR. Urmare acestui ordin, în jurul orelor 11:00, au fost retrase din jurul CC efectivele UM 01210 București, UM 01305 București și ale Academiei Militare.

Se constată că, **la scurt timp după numire, ministrul apărării (...) a dat un ordin militar extrem de important, vădit contrar celui dat anterior de comandantul suprem – președintele Ceaușescu Nicolae.** Prin acest ordin s-a facilitat pătrunderea în jurul orelor 12:00 a revoluționarilor în sediul CC al PCR.

La orele 10:30 ale zilei de 22 decembrie 1989, Ceaușescu Nicolae a convocat Comitetul Politic Executiv al PCR, în ceea ce urma să fie ultima ședință a puterii politice comuniste din România. La ședința CPEx, prezidată de Ceaușescu Nicolae, au participat Ceaușescu Elena, (...), Vlad Iulian și Postelnicu Tudor.

(...)

La orele 10:51 din 22 decembrie 1989, prin Decret Prezidențial, a fost instaurată **starea de necesitate** pe întregul teritoriu al României (decretul a fost difuzat pe posturile de radio și televiziune). Prin acest act s-a dispus ca toate unitățile MApN, MI și GP să intre în stare de alarmă, au fost interzise întâlnirile publice și circulația persoanelor pe timp de noapte, constituirea pe timp de zi a grupurilor mai mari de 5 persoane etc. S-a anunțat inclusiv sinuciderea generalului „**trădător**” Milea Vasile.

În jurul orelor 11:30, în fața sediului CC se aflau aproximativ 80 de mii de revoluționari. În această situație, gl.lt. (...) i-a raportat președintelui că este oportun să părăsească sediul CC cu ajutorul unui elicopter. Inițial propunerea a fost refuzată, iar președintele a dat ordin ca efectivele Direcției a V-a din cadrul DSS să nu permită accesul revoluționarilor în sediu. Imediat după acest moment, președintele Ceaușescu Nicolae a ieșit în balconul CC și a avut o tentativă de a intra în dialog cu revoluționarii, folosind o portavoce. A încercat calmarea spiritelor, însă reacția maselor a fost contrară, președintele a fost huiduit, iar în direcția sa au fost aruncate diferite obiecte, ceea ce l-a determinat să reintre în sediu.

În acest timp, gl. lt. (...) a luat legătura prin telefon cu gl. Rus Iosif – șeful Aviației Militare, căruia i-a solicitat trimiterea spre CC a 2 elicoptere, ce urmau să aterizeze pe acoperișul instituției și să-i evacueze pe soții Ceaușescu și alți membri ai conducerii partidului comunist. Ordinul s-a executat, însă doar unui singur elicopter i s-a facilitat aterizarea (celalalt rămânând în aer). Presat de împrejurări, cuplul prezidențial, (...), și (...) (ultimii doi, gărzi de corp) au urcat în elicopterul pilotat de lt. col. (...). Elicopterul a decolat de pe acoperișul CC al PCR la orele 12:06 din 22 decembrie 1989. Concomitent, primii revoluționari au pătruns în sediul CC al PCR.

Probatoriul administrat a demonstrat că

Începând cu orele 12:06 ale zilei de 22 decembrie 1989, Ceaușescu Nicolae și Ceaușescu Elena au pierdut prerogativele puterii de stat în România.

(...) în dimineața zilei de 22 decembrie 1989, forțele de ordine nu au mai folosit violența împotriva revoluționarilor, **realizându-se în fapt o pactizare generală cu revoluționarii.**

De altfel, inclusiv *Raportul Comisiei Senatoriale* privind acțiunile desfășurate în revoluția din decembrie 1989, stabilește că „**În dimineața zilei de 22 decembrie 1989 nu s-a acționat în nicio împrejurare prin folosirea armelor de foc împotriva manifestanților**”.

După cum s-a mai precizat, momentul decolării elicopterului prezidențial de pe terasa fostului Comitet Central al Partidului Comunist Român (orele 12:06), reprezintă în fapt, pierderea prerogativelor puterii de stat de către cuplul prezidențial Ceaușescu și, implicit, sfârșitul dictaturii în România.

VI. Principalele evenimente desfășurate în intervalul orar 12:06 -16:00 din data de 22 decembrie 1989

Pentru o eficientă înțelegere a stărilor de fapt înregistrate în intervalul de timp supus analizei, în cele ce urmează se va face o separare pe paliere de cercetare.

1. Acțiunile revoluționarilor în București și marile orașe ale României

Așa cum s-a arătat mai sus, după părăsirea sediului CC de către cuplul prezidențial, o parte a revoluționarilor a pătruns în clădire. Alți revoluționari au pornit spre sediul fostului Inspectorat de Miliție al municipiului București, unde au solicitat eliberarea tuturor arestaților. Aici li s-a comunicat că arestații din noaptea și ziua precedente se află la sediul Securității, mulțimea fiind dirijată către sediul acestei instituții. Revoluționarii au ajuns la sediul Securității unde au forțat pătrunderea în interior, moment în care cadrele de securitate au părăsit edificiul, rămânând doar personalul de serviciu. Ulterior, la fața locului au sosit reprezentanții armatei, imobilul a fost atent controlat, constatându-se că în interior nu există persoane aflate în stare de arest. Clădirea a fost evacuată. Controlul instituției a fost preluat de personalul de serviciu, reprezentanții MApN și un grup de revoluționari angajați ai *Teatrului Constantin Tănase*.

Concomitent, alte grupuri de revoluționari au ocupat sediile principalelor instituții din capitală (guvernul, ministerele importante), fiind formate coloane care au început deplasarea spre Televiziune și Radiodifuziune.

În marile orașe ale țării, după anunțul privind plecarea soților Ceaușescu din sediul CC al PCR, acțiunile maselor revoluționare au fost similare celor din București. Au fost ocupate Comitetele Județene de Partid, sediile Inspectoratelor Județene de Miliție, sediile DSS și (acolo unde a fost cazul) sediile posturilor locale

de radiodifuziune. În piețe și pe străzi, populația își manifesta cu entuziasm bucuria pentru căderea dictaturii lui Ceaușescu Nicolae.

2. Principalele ordine militare, date de la sediul MApN

După ce a părăsit CC al PCR, gl.lt. (...), numit verbal de președintele Ceaușescu Nicolae în funcția de ministru al apărării, a ajuns la sediul MApN în jurul orelor 13:15 și s-a instalat în biroul fostului ministru Milea Vasile. La acea oră în clădire se mai afla și gl. (...) (fratele președintelui Ceaușescu) care, inițial a fost izolat într-un birou al ministerului, iar ulterior, în cursul aceleiași zile, arestat. În sediu se aflau deja, sau au sosit în scurt timp, toate cadrele de conducere ale MApN.

(...) la orele 14:10 ale zilei de 22 decembrie 1989, unităților militare li s-au ordonat, **prin notele telefonice 38 și 39**, următoarele:

„1. Unitățile militare de pe întregul teritoriu al țării se retrag în cazărmi, în ordine și cu calm, fără a se lăsa provocate, dezarmate sau dispersate. 2. Unitățile militare care sunt angrenate în fața sediilor județene de partid, vor calma spiritele, fără să tragă, după care se retrag în unități. 3. În unități se va organiza apărarea cazărnilor și a tuturor obiectivelor militare. 4. Se vor executa numai ordinele transmise de la Ministerul Apărării Naționale. 5. Față de cele ordonate, comandanții militari să asigure paza obiectivelor civile de importanță deosebită cu subunități înarmate care să nu tragă decât în situația în care sunt atacate de grupuri înarmate cu arme de foc. 6. Pentru stabilirea priorităților în asigurarea pazei, comandanții militari să se pună de acord cu reprezentanții organelor locale. 7. Militarii care asigură paza acestor obiective să poarte pe mâna stângă banderola tricoloră.” Notele telefonice au avut la bază Directiva ministrului apărării naționale (în acel moment prerogativele ministrului apărării au aparținut

gl.lt. (...)), acestea fiind ordonate de gl. Eftimescu Nicolae (prim locțiitor al șefului MStM și șef al Direcției Operații).

(...) acesta a fost momentul când conducerea superioară a Ministerului Apărării Naționale a preluat prerogativele comandantului suprem.

(...) Acest ordin a fost dat în condițiile în care, la acea oră din ziua de 22 decembrie 1989, în toată țara era o situație calmă, revoluționarii fraternizaseră cu toate forțele armate ale României și astfel nu existau motive întemeiate pentru reînarmarea trupelor și trimiterea lor în stradă.

Consecința acestei situații a fost că, la orele 14:15, gl. lt. (...) a ordonat trimiterea unor subunități de infanterie și parașutiști la TVR, unde s-a realizat un dispozitiv de apărare format din 51 de cadre, 330 de militari în termen, 2 tancuri și 17 TAB-uri.

Între orele 14:00-16:00, au fost trimise forțe ale MApN la *Palatul Primăverii, Casa Scânteii, Piața Palatului* - sediul CC al PCR, *Banca Națională a României, Radiodifuziunea Română*, precum și la marile întreprinderi din capitală. O atenție deosebită s-a acordat întăririi pazei și apărării aeroporturilor Otopeni și Băneasa, precum și a sediului MApN. Examinarea documentelor militare privitoare la forțele dispuse pentru paza acestor obiective, relevă totala lipsă de teme în această privință, având în vedere că, în mod obiectiv, nu exista riscul ca „*forțe înarmate cu arme militare*” să acționeze împotriva obiectivelor enumerate.

În marile orașe ale României s-au executat ordinele MApN, date prin notele telefonice nr. 38 și 39, astfel încât și aici s-a trecut la paza armată a obiectivelor civile și militare.

(...) notele telefonice 38 și 39 din data de 22 decembrie 1989 au fost recepționate în teritoriu la ore diferite ale aceleiași zile. (...)

3. Primele nuclee de putere în interiorul sediului CC al PCR

Probatoriul administrat arată că, la scurt timp după pătrunderea maselor de revoluționari în sediul CC, sediu în care, cu excepția cuplului prezidențial, a lui (...) și (...), a rămas o mare parte din conducerea Guvernului și a PCR (dar și militari cu funcții importante printre care gen. Vlad Iulian – fostul șef al DSS) a început coagularea unor nuclee de putere. Acest lucru s-a întâmplat pe fondul unei stări haotice, generată de euforia momentului.

(...)

4. Mass-media

După decolarea elicopterului prezidențial de pe terasa CC a PCR, coloanele de revoluționari s-au îndreptat spre **Televiziunea Română**, iar o parte a acestora, **fără să întâmpine o opoziție** din partea forțelor de ordine (inclusiv ale DSS), au pătruns în zona studiourilor TVR.

La orele 13:00, TVR a început transmisiunea „*în direct*”, din studioul 4. Imaginile au prezentat un grup de aproximativ 30 de civili, printre care actorul (...) și poetul (...). După aproximativ două minute necesare unei minime organizări, în prim plan au rămas cei doi. (...) a luat cuvântul, devenind prima voce care se va auzi la **Televiziunea Română Liberă**. A spus: „*Fraților, mulțumită lui Dumnezeu ne aflăm în studiourile televiziunii. Am reușit să ajungem aici în spatele tancurilor, cu armată și cu studențime și cu oamenii pe care îi vedeți, cu mii și mii de români care ne-au condus.*”

În următorul interval, la TVR au sosit și au vorbit foarte multe persoane (civili și militari) dintre care vor fi amintiți doar aceia care urmau să aibă un rol important în desfășurarea evenimentelor ulterioare.

În jurul orelor 13:30, regizorul (...) a spus „*Frați români! Nu suntem niște huligani! Suntem români patrioți!(...) Adevăratul patriotism, adevăratul român trăiesc încă în România.(...) Armată! Mulți, foarte mulți dintre dvs. mă cunoașteți personal. Nu mai puneți mâna pe armă și nu mai trageți! Ministerul de Interne! Sunteți români la fel ca noi! (...) Cei care sunt în Ministerul de Interne, cei care poartă uniforma de miliție sau de securitate, să nu le fie teamă. Noi considerăm că sunteți români la fel ca noi.*”

În jurul orelor 14:10, **Roman Petre** – viitorul prim-ministru, a declarat „*Compatrioți, fraților! Astăzi, 22 decembrie 1989, prin unitatea poporului și cu sprijinul direct al armatei noastre, dictatorul Ceaușescu a fost înlăturat. În acest moment poporul cere ca puterea politică să fie preluată de instituții democratice, alese de poporul liber.*”

Imediat după Roman Petre, a luat cuvântul **gl. (...)** (comandantul Armatei I) și a spus: „*Stimați generali, ostași. În calitatea mea de general al armatei române, fac apel la toți ofițerii, subofițerii, la toți generalii și ostașii să respecte întru totul ordinele comandanților direcți.*”

A urmat **gl. (...)** (reîntors de la Timișoara unde participase în mod direct la represiunea violentă a revoluționarilor) care a spus „*Adresez rugămintea tuturor unităților militare din garnizoană, unităților MApN și MI, pentru a depune toate eforturile să sprijine actuala orientare politică din țara noastră*”.

Inculpatul **Voiculescu Voican Gelu** a ajuns la TVR în jurul orelor 14:15 și a declarat : „*Mă numesc Gelu Voican și am cunoscut închisorile securității (...)*în momentul acesta, ochii lumii sunt îndreptați asupra noastră. Trebuie să arătăm că suntem respectabili. Că suntem un popor care își cunoaște ordinea, cunoaște ierarhia și legalitatea. Deși am suferit, nu trebuie să cădem în răfuială. Trebuie să punem mâna pe arhivele Securității, pe arhivele MI și să organizăm verificarea și condamnarea tuturor celor care au activat în acești ani împotriva noastră.”

Gl. col. (r) **Militaru Nicolae**, orele 14:25, în uniformă militară (lângă el, inculpatul cpt. de rang I Dumitrescu Emil) - „*Stimați cetățeni, stimați soldați. Mulți dintre dumneavoastră mă cunoașteți. Sunt generalul colonel Militaru Nicolae. Nu puteam să stau deoparte, în asemenea momente și după această crimă care s-a săvârșit în Republica Socialistă România. Îmi pare rău, nespus de rău, că în această crimă a fost atrasă și armata română.(...) În scurtul timp pe care îl am la dispoziție, în fața acestei camere de luat vederi, fac apel la tovarășii generali care dețin funcțiile de răspundere în armata română. Tovarășe general Gușă, (...). Opriti măcelul! Dați ordine, opriti măcelul!(...) Fac apel la colegii și prietenii, unii dintre ei, generali din MI, tovarășe general Vlad, tovarășe general (...) și ceilalți. Opriti măcelul!”.*

Inculpatul **Dumitrescu (Cico) Emil** a intervenit, în uniformă militară, și a spus ”*Dragi colegi ai promoției 1958 , vă vorbește cel care a fost pentru voi Cico, cel care a venit în marina română împreună cu voi.(...) Rog pe tovarășul Ion Iliescu, cu care am fost coleg să vină la televiziune. Trebuie tovarăși să ne organizăm”.*

Din nou a intervenit regizorul (...) și a spus: „*Mă adresez direct lui (...), generalului (...). Domnule general, dați-ne imediat un semn de viață. Vrem să știm care este situația la Ministerul Apărării Naționale.*”

La orele 14:45, în studioul 4 al TVR, a apărut inculpatul **Iliescu Ion**, cu următorul discurs „*Stimați tovarăși, prieteni, cetățeni, sunt și eu stăpânit de emoții (...). Nimeni nu se aștepta ca acest regim (...) să facă un semn de rezolvare pe cale normală, pe cale pașnică (...) Vinovatul principal este Ceaușescu. Acest om fără inimă, fără suflet, fără creier (...) Un fanatic care stăpânea cu metode medievale această țară(...) Am vorbit la telefon acum 20 de minute cu generalul (...). Se află la MApN (...) Fac apel, acum este trei fără un sfert, în jurul orei*

cinci, la sediul CC, să vină toți cei responsabili care se pot angaja în această operă constructivă de care trebuie să ne apucăm încă de astăzi.”

Orele 14:50, **Brucan Silviu**, a spus „*Trăim un moment istoric, s-a terminat o epocă întunecată de dictatură feudală (...) Trebuie să organizăm un guvern care să asigure conducerea și administrarea țării până la alegerile libere pe care le va hotărî poporul nostru.”*

Orele 15:00, **cpt. (...)**, în ținută militară „*Armata, pentru moment, ca un interimat, a hotărât ca să preia frâiele, să fie comandant al armatei, tovarășul general colonel Militaru. De aceea, rog toate trupele să asculte ordinele acestui general colonel.*” Se constată că acest anunț a fost făcut fără vreo autorizare prealabilă din partea conducerii MApN. Realitatea următoarelor zile a demonstrat că **anunțul căpitanului (...)** a fost confirmat.

Iliescu Ion a revenit în studio, în jurul orelor 15:20, și a spus: „*Stimați tovarăși, concetățeni, vreau să mai spun câteva cuvinte în completare la cele ce am spus înainte. Pericolul cel mare care ne paște acum este să se declanșeze anarhia. Deja sunt semnalări că grupuri de cetățeni dezordonați, dezorganizați, devastează magazine, sparg vitrine, ăsta nu-i un semn bun pentru schimbare, pentru transformările care au loc în țară, trebuie ca poporul să acționeze ca o forță ordonată și organizată (...) Cu contribuția, cu participarea activă a poporului, nu a unor conducători care s-au autointitulat conducători, s-au autointitulat aleși ai poporului, s-au autointitulat comuniști, nu au nimic de-a face cu socialismul, nici cu ideologia comunismului științific. Au întinat numai numele Partidului Comunist Român, au întinat numai memoria celor care și-au dat viața pentru cauza socialismului în această țară (...) Vă mulțumesc și vom continua să mai dialogăm în cursul zilei de azi.” (...)*

Orele 15:30, **gl. (...)** – șeful MStM, a declarat „*Chiar acum mă întorc de la Timișoara, vreau să vă spun că s-a făcut o crimă cu generalul Milea pe care-l*

cunosc de când eram copil (...) Fac apel la rațiunea militarilor, toate trupele intră imediat în cazărmi, nu ascultă decât de ordinele armatei. Armata apără țara și poporul (...) Școlile militare din Sibiu, imediat intră toate în cazărmi. Nu se trage absolut niciun foc (...) Fac apel și la populație. Aveți toată încrederea în armată (...) Nimeni nu va trage un glonț, garantez acest lucru.”

(...)

Se constată că, într-un interval scurt de timp, unii componenți ai „**grupului Iliescu**”, s-au întâlnit la TVR și s-au adresat poporului român prin intermediul celui mai important mijloc de comunicare în masă – televiziunea. Este vorba în primul rând de inculpatul Iliescu Ion – **liderul grupului complotist** – și gl. col. Militaru Nicolae – **liderul militar al grupului complotist**.

În jurul orelor 15:00 ale zilei de 22 decembrie 1989, la **etajul XI al TVR**, în biroul directorului general adjunct, s-a instalat un **Comandament Militar** ce a avut drept scop **controlul și cenzura informațiilor** ce urmau a fi difuzate prin intermediul acestei instituții. Componenții acestui comandament au fost militari în activitate și în rezervă. Șeful comandamentului a fost gl. (rez.) (...), în timp ce inculpatul **Dumitrescu (Cico) Emil** a avut funcția de adjunct. Despre activitățile și consecințele acestor activități, desfășurate în cadrul acestui comandament militar de la TVR, se va discuta într-un alt capitol.

Radiodifuziunea Română a fost la rândul ei ocupată de revoluționari în jurul orelor 12:30 ale zilei de 22 decembrie 1989. Aici s-a luat hotărârea unirii tuturor cabinelor de transmisie în programul de actualități, transmițându-se „**în direct**” către toți emițătorii regionali din România. La fel ca în cazul TVR, prin intermediul radioului, diverse persoane, civili și militari, și-au declarat adeziunea la idealurile Revoluției.

Încă din după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989, **presa scrisă** centrală și-a abandonat politica de sprijin a regimului Ceaușescu, iar redacțiile publicațiilor din București și din întreaga țară au hotărât sprijinirea mișcării revoluționare. (...)

În zilele următoare, mass-media autohtonă va juca un rol decisiv în transmiterea către populația țării a mesajelor patriotice, dar și a nenumăratelor știri cu conținut nereal, fals, care au îngrozit populația, au alimentat dezinformarea și diversiunea creând confuzie și panică la cote paroxistice.

***

Intervalul orar 12:06 – 16:00 din 22 decembrie 1989, s-a caracterizat prin atmosfera generală de euforie, bucurie sinceră a tuturor cetățenilor României. Descătușarea poporului român din regimul Ceaușescu a reprezentat un moment memorabil în istoria națională. Pe întregul teritoriu al țării s-a realizat într-adevăr fraternizarea între revoluționarii victorioși și toate forțele armate interne. Idealurile maselor revoluționare fuseseră atinse, cel puțin în aparență. Imperativul momentului – „*Jos Ceaușescu!*” - a fost realizat.

Totodată, însă realitatea istorică a dovedit că „*grupul Iliescu*” a reușit, în același interval de timp, să se coaguleze și să acționeze organizat și eficient pentru accederea la puterea în stat.

VII. Revoluția în orașele României

Acest capitol se va axa pe evenimentele semnificative desfășurate în orașele României, în zilele premergătoare plecării cuplului Ceaușescu Nicolae și Elena de pe sediul CC al PCR și pe evenimentele desfășurate în ziua de 22 decembrie 1989 până în jurul orelor 18.30 când pe întregul teritoriu al țării a debutat efectiv *inducerea în eroare* ce a afectat întreaga populație (civili și militari).

1. Alba Iulia

În municipiul Alba Iulia și în județul Alba, până la data de 21.12.1989, nu au avut loc mișcări de contestare a regimului Ceaușescu. La 21.12.1989, în jurul orelor 11:00, muncitorii Întreprinderii Mecanice din orașul Cugir au ieșit în stradă scandând lozinci anticeaușiste și de adeziune față de mișcarea revoluționară din Timișoara.

Într-o primă fază, manifestația s-a desfășurat într-un climat relativ pașnic, însă după orele 16:00, un grup de manifestanți a forțat intrarea în *Librăria Centrală* de unde au fost scoase cărțile care îl aveau autor pe Ceaușescu Nicolae și le-au incendiat în mijlocul străzii.

În jurul orelor 17:00, un grup de manifestanți s-a deplasat la sediul miliției orășenești și a solicitat eliberarea persoanelor aflate în arest. Cadrele miliției au informat mulțimea că în arest nu există reținuți, însă manifestanții au trecut la atacarea sediului cu pietre și sticle incendiare, reușind în cele din urmă să dea foc sediului miliției și autoturismelor parcate în imediata apropiere.

Incendiul a luat proporții, cadrele de miliție s-au baricadat la etajul I al clădirii, fiind executat, în legitimă apărare, un foc de avertisment. Această acțiune a amplificat starea de tensiune, iar cadrele miliției au fost nevoite să sară pe ferestrele de la etajul I al clădirii, prin flăcări, în stradă, unde au fost molestate. Cpt. (...) - șeful miliției orășenești și plt. maj. (...), au fost agresați, stropiți cu benzină și incendiați. Cei doi au decedat. Atrocitățile nu s-au oprit, cadavrele fiind profanate prin tăierea urechilor, nasului și organelor genitale, iar în gură le-au fost introduse diverse obiecte.

În ziua de 22.12.1989, la primele ore ale dimineții, coloanele de muncitori s-au îndreptat spre Comitetul Județean al PCR Alba.

După fuga cuplului prezidențial, s-a trecut la constituirea noilor organe ale puterii locale.

2. Arad

Informațiile privind izbucnirea Revoluției de la Timișoara au ajuns rapid la cunoștința arădenilor. Astfel, încă din după amiaza zilei de 20.12.1989, populația orașului s-a adunat în grupuri, în piețe și pe străzi și a manifestat într-un mod pașnic. În dimineața zilei de 21.12.1989, în loc să participe la adunările de condamnare și înfierare a timișorenilor (manifestări programate pe întregul teritoriu al României, la ordinul președintelui Ceaușescu Nicolae), salariații din marile întreprinderi arădene au ieșit în stradă să manifeste împotriva dictaturii.

Protestul a început la Întreprinderea de Orologerie Industrială, unde dimineața, în jurul orelor 07:00, o parte a muncitorilor a refuzat începerea lucrului. Grupul de manifestanți a părăsit fabrica intonând „*Deșteaptă-te române*” și s-a îndreptat spre CJ de Partid. Pe traseu au fost mobilizați și salariații Uzinelor de Strunguri, UT Arad, Uzinelor de Vagoane, Combinatului de Prelucrare a Lemnului etc. Muncitorii au ieșit încolonați și s-au îndreptat spre centrul orașului.

În dreptul sediului *Poștei Centrale*, din dispozitivul militar aflat în acest loc, s-a tras o rafală de avertisment, fără consecințe.

În jurul CJ de Partid a fost instalat un cordon de apărare format din militari ai MApN (cu armele și baionetele în poziție de luptă), în spatele acestora fiind dispuși în dispozitiv luptătorii gărzilor patriotice, cadrele miliției, trupele de securitate, pompieri și 28 de TAB-uri.

Liderii manifestanților din municipiul Arad au reușit să mențină ordinea și să evite orice acțiune violentă. Au fost aduse o masă și o scară pe care, în mod succesiv, au urcat liderii manifestanților, care au ținut scurte cuvântări. Din

Timișoara au sosit câțiva revoluționari care au dat citire Proclamației din 20.12.1989.

Prim-secretarul de partid (...) a încercat să intre în dialog cu manifestații, însă a fost huiduită și s-a retras în sediul CJ de Partid.

La data de 20 decembrie 1989, la Arad a sosit, în jurul orelor 11:00, generalul (...), adjunct al ministrului apărării și șef al Consiliului Politic Superior al Armatei. Acesta s-a deplasat la UM 01380 Arad (supranumită *Cetate*) unde a susținut o expunere prin care a reafirmat poziția oficială privind acțiunile de la Timișoara.

În dimineața zilei de 21 decembrie 1989, în municipiul Arad au intrat în diverse dispozitive, forțe aparținând MApN. Pe parcursul zilei s-a desfășurat manifestarea organizată și pașnică a arădenilor. Drept urmare, militarii au scos încărcătoarele și baionetele de la arme și au trecut pistoalele mitralieră în poziția „*la piept*”. Treptat, manifestații, având steaguri tricolore și albe, au urcat pe TAB-urile armatei. Spre seară, când numărul manifestațiilor a scăzut, militarii i-au împins non-violent pe aceștia, eliberând în mare măsură zona centrală a orașului.

Șeful Securității Județene Arad, col. (...), a venit cu ideea de a împărți manifestațiilor băuturi răcoritoare în care să fie în prealabil puse substanțe care să provoace diaree. A cerut subalternilor să procure un laxativ foarte puternic, însă planul a eșuat deoarece nu s-au găsit cantități suficiente de astfel de substanțe.

În dimineața de 22 decembrie 1989, piața centrală a orașului s-a umplut de manifestați, aici sosind și preoți care au ținut o slujbă religioasă, iar manifestații au îngenuncheat și s-au rugat.

După ce la TVR s-a anunțat fuga cuplului prezidențial, forțele MApN au primit notele telefonice nr. 38 și 39. În jurul orelor 14:00 a început retragerea TAB-urilor și a militarilor din zona centrală a municipiului Arad. După retragere, liderii manifestațiilor, însoțiți de mulți demonstranți, au pătruns în sediul CJ de Partid, au

instalat pe balconul clădirii o stație de amplificare de unde (...) a declarat Aradul oraș liber.

În cazul județului Arad și al municipiului cu același nume, evenimentele pot fi grupate în două perioade distincte. Până în seara zilei de 22 decembrie 1989 a fost o perioadă non-violentă, după seara de 22 decembrie și până la 25 decembrie 1989 când s-au manifestat violențe.

3. Municipiul Brăila

În intervalul de timp 18-21 decembrie 1989, în municipiul Brăila a fost liniște, nefiind semnalate incidente de stradă.

Acțiunile pașnice ale demonstranților împotriva regimului Ceaușescu au început în după-amiaza zilei de 22.12.1989. Aproape concomitent a demarat constituirea nucleului noii puteri locale. Ca urmare a notei telefonice nr. 39, venită de la MApN, comandantul garnizoanei Brăila a ordonat trimiterea de efective și tehnică de luptă pentru paza și apărarea a 18 obiective importante din municipiu . Au fost organizate patrule ce executau misiuni, fiind urmărită evitarea producerii unor acte de violență îndreptate împotriva instituțiilor publice. La orele 17:00 ale zilei de 22 decembrie 1989, cadrele militare MApN au luat în subordine Inspectoratul Județean al MI.

Până în după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989, în municipiul Brăila nu au fost înregistrate acte de violență.

4. Municipiul Buzău

În intervalul de timp 16-22 decembrie 1989, municipiul Buzău nu a cunoscut agitația mișcărilor protestatoare, deși garnizoana Buzău era una importantă, iar unitățile militare au trecut începând cu data de 17.12.1989 la aplicarea măsurilor prevăzute de indicativul militar „*Radu cel Frumos*”.

După anunțarea prin mass-media a fugii cuplului prezidențial, în *Piața Palatului Comunal* din Buzău s-au format grupuri de demonstranți care, fără a întâmpina rezistență din partea forțelor de ordine, au pătruns în sediul CJ de Partid. Un alt grup de demonstranți s-a îndreptat spre sediile locale ale MI, pătrunzând în incinta acestora, fără a fi înregistrate violențe.

În după amiaza zilei de 22 decembrie 1989, au fost constituite noile organe ale puterii locale care și-au asumat conducerea întregii activități de pe raza județului Buzău.

Ca urmare a primirii de la MApN a notelor telefonice nr. 38 și 39, au fost luate măsuri pentru asigurarea pazei militare a obiectivelor civile de importanță deosebită. Și în această zonă a țării, violențele armate au debutat doar în seara aceleiași zile.

5. Brașov

În ziua de 18 decembrie 1989, (...) – prim-secretar al CJ Brașov, i-a convocat pe membrii acestui organism pentru a-i informa despre evenimentele de la Timișoara. S-a ordonat ca unitățile MI și MApN să dea dovadă de abnegație, pentru a nu se repeta situația de la Timișoara. La orele 12:25, comandantul trupelor de securitate a trecut la aplicarea măsurilor prevăzute pentru starea de necesitate.

La 19 decembrie 1989, orele 10:00, în incinta UM 01107 Brașov, s-au întâlnit șeful Inspectoratului General al MI, comandantul UM 01107 Brașov, comandantul UM 01932 Brașov și șeful Statului Major al Apărării Civile, unde au stabilit patru variante de intervenție împotriva unor eventuale manifestații muncitorești. S-a stabilit în mod clar că la nevoie, forțele de ordine vor interveni în forță împotriva maselor de muncitori.

În zilele de 19 și 20 decembrie 1989, în Brașov nu s-au petrecut evenimente deosebite, astfel încât intervenția forțelor de represiune nu a fost necesară.

La 21 decembrie 1989, începând cu orele 08:00, în întreprinderile din municipiul Braşov au debutat mişcări de protest împotriva conducerii de partid şi de stat.

La orele 11:30, un număr de aproximativ 400 de muncitori de la ICA Ghimbav au încetat lucrul şi s-au adunat pe platoul din incinta întreprinderii, hotărâţi să se deplaseze spre centrul oraşului Braşov.

La orele 13:00, din cartierele industriale ale municipiului Braşov şi de la ICA Ghimbav, au început deplasarea spre centrul oraşului primele coloane de manifestanţi, care scandau lozinci anticeauşiste.

În jurul orelor 13:30, două subunităţi aparţinând Şcolii Militare de Ofiţeri au ocupat un dispozitiv de apărare în jurul CJ de Partid. În dispozitiv au fost integrate şi unităţi ale MI.

La orele 14:30, în proximitatea sediului CJ de Partid au fost aduse trei companii aparţinând trupelor de securitate (UM 0391 Braşov), care au fost integrate dispozitivului deja existent.

La orele 15:30, un grup de tineri a declanşat începutul demonstraţiei populare. Concomitent, coloanele de muncitori au ajuns în zona centrală a oraşului şi s-au concentrat în proximitatea sediului CJ de Partid, astfel încât la orele 16:00, numărul manifestanţilor era de aproximativ 6000 de persoane. Spre miezul nopţii, numărul demonstranţilor din centrul oraşului a scăzut, în faţa CJ de Partid rămânând doar câteva sute de persoane.

Pe parcursul nopţii de 21/22 decembrie 1989, grupuri de demonstranţi s-au deplasat la marile întreprinderi din oraş pentru a-i mobiliza pe muncitorii din schimbul trei.

Începând cu ziua de 22 decembrie 1989, mii de demonstranţi din mai multe întreprinderi s-au grupat în centrul oraşului. Prim-secretarul CJ de Partid a solicitat suplimentarea dispozitivului de apărare. Demonstranţii au reuşit să evite

provocările la adresa militarilor, astfel încât nu s-au produs altercații și nu s-a făcut uz de armă.

În momentul în care la TVR și la Radio a fost anunțată fuga cuplului prezidențial, masa de demonstranți a fost cuprinsă de o euforie generală, unii dintre aceștia pătrunzând în sediul CJ de Partid, fără a se înregistra incidente deosebite.

În jurul orelor 13:30 - 14:00, un grup de demonstranți s-a deplasat la sediul Securității locale, ocupându-l fără a întâmpina rezistență din partea cadrelor fostului DSS. O parte importantă a armamentului și a muniției existente în acest sediu a fost însușită de revoluționarii tineri.

În jurul orelor 15:00, forțele MApN și trupele de securitate au fost retrase din centrul urbei și au intrat în cazărmi.

În jurul orelor 17:00, în sediul CJ de Partid a fost constituit primul nucleu al noului organ local de conducere revoluționară, în fruntea căruia a fost ales gl.mr. Florea Ion. S-a hotărât ca armata să asigure paza sediului, în Brașov fiind aduse noi forțe de la unitățile militare din apropierea orașului. Totodată, în după amiaza aceleiași zile a început înarmarea gărzilor patriotice.

La fel ca în cazul celorlalte orașe amintite, și în Brașov perioada preexistentă seriei de 22 decembrie 1989 s-a caracterizat prin lipsa incidentelor grave.

6. Cluj-Napoca

În intervalul de timp 16-20 decembrie 1989, în municipiul Cluj-Napoca și în județul Cluj, nu au fost înregistrate evenimente deosebite care să evidențieze acțiuni revendicative la adresa conducerii superioare de partid și stat.

În ziua de 21 decembrie 1989, în jurul orelor 12:00, în timp ce postul național de televiziune transmitea mitingul desfășurat la București în Piața Palatului, în momentul în care președintele Ceaușescu Nicolae a fost obligat să-și întrerupă discursul și transmisia TV a încetat, din clădirea aflată din *Piața Libertății* din Cluj-

Napoca s-a strigat de mai multe ori „**Victorie!**”. Persoanele aflate în piață la acel moment au aflat despre evenimentul din București și au început să-i oprească pe trecători cu intenția de a organiza un prim miting de solidaritate cu acțiunile revoluționare din Timișoara și București.

În jurul orelor 15:00, un grup de aproximativ 15-20 de persoane s-a adunat în Piața Libertății și au început să scandeze „**Jos dictatura!**”, „**Libertate!**” și să cânte „**Deșteaptă-te române**”. Urmarea a fost că în piață s-a adunat un număr tot mai mare de clujeni.

În jurul orelor 15:30, în *Piața Libertății* a oprit un autocamion militar din care au debarcat militari ai MApN. La debarcare, militarii au fost întâmpinați cu reacții diverse. Unii protestatari au rămas calmi, alții i-au huiduit și jignit, spre militari fiind aruncate diverse obiecte contondente. Aceste acțiuni au provocat o stare de tensiune în rândul militarilor care se aflau încă din 17 decembrie 1989 sub efectele stării de alarmă. Astfel, în jurul orelor 16:00, din ziua de 21 decembrie 1989, evenimentele au evoluat rapid și au degenerat. În zona intersecției străzilor Napoca și Universității s-au înregistrat 11 decese și 23 de răniți. Cercetările efectuate la fața locului au relevat că fiind atacat de manifestanți, cpt. (...) – comandantul subunității MApN – s-a prăbușit la pământ și a declanșat un foc de armă din pistolul pe care-l avea în mână. Concomitent, ofițerul a strigat către militarii în termen pe care îi comanda „**Trageți!**”, iar aceștia au deschis foc de avertisment sau în pământ, doi dintre ei trăgând direct asupra manifestanților. La scurt timp, în zonă au apărut forțele aparținând MI care i-au împrăștiat pe demonstranți. Acest eveniment a rămas controversat.

Noile forțe de represiune aduse în centrul municipiului au fost primite de mulțime cu agresivitate, având în vedere morții și răniții aflați la locul respectiv. Militarilor în termen li s-a strigat să-și împuște comandantii și să se alăture manifestanților. Au fost sparte vitrinele unor magazine, a fost răsturnat un container

ce a fost transformat în tribună pentru cei care doreau să se adreseze mulțimii, fiind înregistrate și încercări de lovire sau dezarmare a militarilor.

În jurul orelor 17:00, mai mulți manifestați au rostogolit spre dispozitivul militar containerul folosit până atunci ca tribună. Sub presiunea grupului ce avansa compact, militarii i-au somat pe manifestați și apoi au executat foc. În urma situației create, o persoană a fost ucisă și alte șapte rănite.

Tot în ziua de 21 decembrie 1989, în jurul orelor 17:00, în zona *Piața Mărăști* din Cluj-Napoca a fost deplasat un detașament format din 27 de militari în termen, conduși de 5 ofițeri. În această zonă s-au adunat câteva sute de persoane care scandau lozinci anticeaușiste și cereau democrație. Din mulțime au fost aruncate asupra militarilor obiecte contondente. Drept urmare, militarii au executat foc de avertisment. (...) s-a desprins din mulțime și s-a repezit asupra dispozitivului militar, iar în momentul în care a ajuns lângă acesta, a fost împușcat mortal. În cursul serii, persoane din rândul manifestaților au oprit două autobuze și le-au îndreptat spre dispozitivul militar cu intenția de a-l sparge. Asupra autobuzelor și manifestaților s-a executat foc, fiind rănite două persoane.

În după amiaza aceleiași zile, pe podul de peste râul Someș, aflat în apropierea *Hotelului Astoria*, a fost realizat un dispozitiv format din 17 militari, doi subofițeri și un ofițer. Aceștia au ajuns la fața locului cu trei TAB-uri. Imediat, în apropiere s-a coagulat un grup de aproximativ 30 de manifestați, momente în care ofițerul ce comanda efectivele a ordonat ca militarii să blocheze trecerea peste pod. La fața locului a sosit o nouă coloană de manifestați, situația a degenerat, militarii au făcut uz de armă, producând moartea a trei persoane și rănirea altor opt.

În același timp, în zona intersecției Calea Moșilor cu străzile Clinicilor, Coșbuc, Ilie Măcelaru și Moldovei, a fost dispusă o subunitate formată din 58 de militari MApN, comandată de un ofițer. Ca și în celelalte zone, apariția trupelor a provocat reacția locuitorilor municipiului Cluj-Napoca. Și aici situația a degenerat

în confruntări soldate cu morți și răniți, militarii deschizând foc de avertisment la comandă. În urma acțiunilor ce au avut loc în această zonă, s-au înregistrat 9 persoane decedate și 15 rănite.

În cursul nopții de 21/22 decembrie 1989, situația a devenit calmă și nu au mai fost înregistrate incidente. Ziua de 22 decembrie 1989 a fost marcată de revenirea demonstranților în centrul municipiului. Aceștia au acționat preponderent pașnic. Deși au mai fost semnalate provocări izolate, militarii din dispozitivele de apărare nu au răspuns, iar în unele situații s-au solidarizat cu demonstranții. După anunțarea fugii cuplului Ceaușescu, treptat, s-a realizat dezangajarea unităților militare din contactul cu populația municipiului. Până în seara zilei de 22 decembrie, în municipiul Cluj-Napoca situația a rămas calmă.

7. Municipiul Constanța

În intervalul 16-22.12.1989, în municipiul Constanța nu au avut loc manifestări populare semnificative. Totuși, în această perioadă, Comandamentul Marinei Militare a adoptat toate măsurile ce se impuneau a fi luate în baza ordinelor primite de la MStM, inclusiv scoaterea navelor militare din radă și redislocarea lor pe mare.

La 22 decembrie 1989, orele 12:06, după fuga soților Ceaușescu de pe CC al PCR, populația din oraș a ieșit spontan pe străzi, în grupuri mari, îndreptându-se spre centrul administrativ al orașului, unde și-a exprimat în mod deschis bucuria. O parte a manifestațiilor a pătruns în sediile organelor de partid și de stat locale, iar în jurul orelor 15:00 manifestații au pătruns în sediile miliției și securității. După ce în prima fază situația a fost calmă, un grup de aproximativ 1000 de persoane a pătruns în sediul miliției județene și a eliberat din arest 113 persoane, arestate preventiv pentru diverse motive.

După orele 14:30, în baza notelor telefonice nr. 38 și 39, transmise de la MApN, efectivele militare ce patrulau în diverse zone ale orașului au fost retrase în cazărmi, iar navele militare au fost rechemate în porturi.

În baza ordinului eșalonului superior, Comandamentul Marinei Militare, în jurul orelor 18:00, a preluat controlul asupra Inspectoratului județean al MI (miliție și securitate).

Până la debutul inducerii în eroare care a cuprins și municipiul Constanța, situația a rămas calmă, nefiind înregistrate evenimente deosebite.

8. Caransebeș

La 21 decembrie 1989, în jurul orelor 14:00, un grup de aproximativ 3000 de persoane de la Întreprinderea de Construcții Metalice și alte întreprinderi s-a deplasat către Consiliul Popular Orășenesc și a solicitat înlăturarea președintelui Ceaușescu, libertate, condiții mai bune de viață. Acestor manifestați pașnici li s-au alăturat unele grupuri (maximum 50 de persoane), compuse din elemente turbulente, chiar din infractori de drept comun. În seara aceleiași zile au fost înregistrate primele incidente violente, accentuate pe timpul nopții ce a urmat. Astfel, anumite persoane au incendiat sediile Miliției, Tribunalului și Procuraturii, fiind cerută eliberarea persoanelor arestate și înapoierea unor bunuri confiscate anterior. În aceste condiții, comandantul miliției orășenești, a ordonat deschiderea focului de avertisment, fără rezultatul scontat și anume dispersarea elementelor agresive. În cele din urmă s-a dispus eliberarea celor 21 de reținuți ca infractori de drept comun. Totuși, acțiunile violente au continuat, agresorii au dislocat porțile instituției, iar cadrele de miliție au executat foc, incidentul fiind soldat cu decesul unei persoane și rănirea altor 13.

Tulburările din oraș s-au extins în mod considerabil, cunoscând uneori forme deosebit de violente. Au fost devastate clădiri, magazine, locuințe, încercându-se inclusiv incendierea sediului *Poștei Centrale*.

În dimineața zilei de 22 decembrie 1989, coloane masive de demonstranți, organizate pe întreprinderi, au afluire spre centrul orașului. Demonstrația s-a desfășurat relativ pașnic. Mulțimea a ocupat sediul Consiliului Popular. Aici, în următoarele ore, au fost constituite noile organe ale puterii locale, în compunerea cărora au fost incluse și cadre aparținând MApN. După fuga cuplului prezidențial, în jurul orei 14:00, s-a ordonat predarea armamentului și a muniției scoase ca urmare a stării de alarmă de luptă. În aceeași perioadă, personalul MI a fost luat sub protecția MApN.

9. Craiova

Manifestările protestatate de stradă au început în municipiul Craiova în dimineața zilei de 22 decembrie 1989 și s-au intensificat ca amploare după fuga cuplului prezidențial de pe sediul fostului CC. Astfel, muncitorii de la *Uzina de Avioane Craiova* s-au grupat și au pornit spre sediul CJ de Partid. Acestora li s-au alăturat muncitorii de la *Întreprinderea de Utilaj Greu*, de la *Electroputere Craiova*, de la *I.R.A.* și de la alte întreprinderi. Demonstranții cereau libertate, democrație, precum și demiterea organelor locale de partid.

Manifestările au avut un caracter organizat și pașnic, fără acte de violență, revoluționarii fraternizând cu armata încă de la începutul zilei.

Imediat după orele 12:00, manifestanții au pătruns în sediul CJ de Partid, părăsit de bună voie de primul secretar al județului Dolj, iar detașamentul militar aflat în zonă s-a retras în cazarmă.

În jurul orelor 16:00 s-a constituit noul organ al puterii revoluționare locale, care a solicitat sprijinul armatei în apărarea obiectivelor publice importante și asigurarea liniștii în municipiu.

Armata nu a intervenit în stradă, iar acțiunile prevăzute de alarma de luptă, au avut ca obiectiv doar trecerea în timp scurt și organizat la apărarea în zona de responsabilitate.

Până în seara zilei de 22 decembrie 1989, când și în municipiul Craiova a debutat inducerea în eroare, situația a fost calmă.

10. Lugoj

La data de 20 decembrie 1989, în jurul orelor 19:00-20:00, un grup de aproximativ 200 de manifestanți, venit de la Timișoara, s-a deplasat de la gara CFR Lugoj spre centrul orașului și spre platforma industrială a acestuia, trecând prin fața UM 01140 Lugoj. Aici, grupul sosit de la Timișoara a adresat injurii la adresa militarilor. Deși cadrele unității militare le-au solicitat demonștrărilor să păstreze distanța față de respectivul obiectiv militar, asupra unității au fost aruncate mijloace incendiare improvizate, care au provocat explozii. În această situație, dinspre UM 01140 Lugoj, s-a deschis foc asupra agresorilor, fiind împușcate mortal două persoane și rănite alte două.

Ajunși în centrul orașului, manifestanții au incendiat sediul Consiliului Popular.

În ziua de 21 decembrie 1989, manifestanții au acționat pașnic și când au ajuns în dreptul aceleiași unități militare, au scandat „*Armata e cu noi!*”.

La 22 decembrie 1989, demonstrațiile din municipiul Lugoj au continuat în mod pașnic, după orele 12:06, vechile autorități fiind înlăturate și înlocuite cu noile organe de putere locală.

11. Municipiul Hunedoara

Perioada cuprinsă între 16 și 22 decembrie 1989, nu a marcat în municipiul Hunedoara proteste de stradă, deși a existat o anumită tensiune generată de informațiile sosite dinspre Timișoara.

La 22 decembrie 1989, în jurul orelor prânzului, grupuri de persoane au început să se manifeste pașnic în centrul municipiului. Au pătruns în sediul miliției județene, punând în libertate 85 de persoane, reținute sau arestate preventiv pentru săvârșirea unor infracțiuni de drept comun.

Până în seara aceleiași zile, când în zonă a început să se manifeste diversiunea radio-electronică, parte componentă a inducerii în eroare, în municipiul Hunedoara a fost liniște.

12. Reșița

La 21 decembrie 1989, începând cu orele 16:00, în fața CJ de Partid, s-a format un nucleu din aproximativ 30 de muncitori ai I.C.M. Reșița, grupul ajungând rapid la aproximativ 200 de persoane. S-au scandat lozinci antidictatoriale și pro – Timișoara. O parte a acestor persoane a rămas în acest loc și în timpul nopții de 21/22 decembrie 1989.

Începând cu dimineața zilei de 22 decembrie 1989, coloane de muncitori aparținând întreprinderilor din municipiu, s-au deplasat în centru. Manifestația s-a desfășurat pașnic, iar procesul de preluare a puterii locale de către noile organe revoluționare s-a realizat după orele 14:00 ale aceleiași zile. În jurul orelor 18:00, s-a trecut la preluarea de către armată a muniției ce aparținea MI, iar personalul acestuia a fost dezarmat. În prealabil, în zonă s-a resimțit intens diversiunea radio-electronică, situația degenerând treptat.

13. Municipiul Sibiu

Particularitatea județului Sibiu a constat în aceea că primul secretar al CJ de Partid era, în decembrie 1989, (...) – fiul președintelui Ceaușescu Nicolae.

Pe fondul informațiilor despre evenimentele din Timișoara, în municipiul Sibiu au început să circule manifeste prin care populația a fost îndemnată să se solidarizeze cu populația Timișoarei și să participe la o manifestație care urma să aibă loc în ziua de 21 decembrie 1989, în *Piața Mare* din Sibiu.

În acest context, în dimineața zilei de 21 decembrie, în diferite puncte din municipiu, în principal în zona centrală, au început să se adune din ce în ce mai multe persoane care, pornind de la discuții restrânse, au ajuns în scurt timp să se manifeste împotriva puterii comuniste din România. Spre centrul orașului au început să afluiască muncitorii principalelor întreprinderi sibiene.

Întrucât mișcarea de protest a luat amploare, a avut loc o primă intervenție a forțelor de ordine din cadrul Inspectoratului Județean al MI, cu scopul împiedicării concentrării manifestațiilor în zona centrală a urbei. Au fost reținute persoane din rândul manifestațiilor.

O a doua intervenție a forțelor de represiune (MI) a avut loc în *Piața Mare*, după ce grupurile de muncitori au pătruns în perimetrul pieței pentru a protesta.

La ambele intervenții a acționat Plutonul „*Scutul*” condus de șeful Biroului Pază și Ordine din cadrul Miliției mun. Sibiu. Pentru intervenții au fost folosite inclusiv două autospeciale ale pompierilor. Acțiunea de represiune a eșuat întrucât forțele de ordine ale MI nu au reușit dispersarea manifestațiilor. Pe cale de consecință, de la nivelul Comitetului Județean de Partid Sibiu (...) s-a solicitat intervenția armatei.

La vremea respectivă, comandantul Garnizoanei Sibiu și al UM 01512 Sibiu era col. (...). Acesta, prin declarațiile date, a arătat că a fost solicitat pentru a interveni cu forțele MApN împotriva manifestațiilor. A mai arătat că, după o

discuție purtată cu inspectorul șef al MI, i-a telefonat lui (...), iar acesta i-a ordonat să adopte măsuri de urgență și să deplaseze efectivele MApN în diverse puncte ale orașului.

În jurul orelor 10:20 ,col. (...) a purtat o convorbire prin telefon cu ministrul apărării Milea Vasile, iar acesta din urmă, auzind despre solicitarea venită din partea lui (...), a permis scoaterea în stradă a efectivelor MApN, cu indicația de a nu se trage în populație.

Din acel moment, col. (...) a început să se manifeste ca un coordonator al tuturor unităților militare din Sibiu, el având și funcția de comandant al garnizoanei, repartizând zone de responsabilitate și ordonând ofițerilor să dispună constituirea unor efective de militari pentru intervenția care urma să aibă loc în *Piața Mare*, respectiv pentru apărarea celorlalte obiective din oraș.

Până în jurul orelor 12:00, toate subunitățile militare constituite conform ordinelor col. (...), au ajuns în punctele stabilite (*Piața Mare, Hotelul Bulevard, Comitetul Județean, Liceul Economic, Consiliul Popular Municipal, centralele telefonice din oraș, Întreprinderea Flaro, depozitele de garnizoană etc.*). Treptat situația s-a tensionat, au apărut ciocniri între demonstranți și forțele de ordine, soldate cu deschiderea focului de avertisment. Au apărut primii răniți prin împușcare, iar în legătură cu aceste prime victime din Sibiu, se constată că majoritatea manifestanților a declarat că au executat foc doar militarii din cadrul UM 01512 Sibiu, având în vedere că, în acel moment, în piață nu mai erau prezente alte forțe de ordine. Au existat și declarații izolate prin care s-a arătat că asupra manifestanților s-au executat focuri de armă inclusiv din podurile imobilelor aflate în jurul pieței.

În acest context, în *Piața Mare* din Sibiu au rezultat cinci victime prin împușcare, dintre care una a decedat.

După evenimentele din *Piața Mare*, numărul manifestațiilor a continuat să crească. Întrucât militarii din piață au constituit un dispozitiv circular, manifestații s-au retras către străzile adiacente, s-au regrupat și s-au deplasat către CJ de Partid și Inspectoratul Județean al MI. În fața sediului inspectoratului s-a manifestat pașnic, fiind scandate în principal lozinci antiprezidențiale.

Situația s-a retensionat, iar în jurul orelor 18:00 manifestații au trecut la acțiuni care au vizat atacarea și pătrunderea în sediile Miliției și Securității. Au fost folosite sticle, pietre și alte obiecte contondente. Acțiunile au culminat cu incendierea mai multor autoturisme parcate în zonă, aparținând în principal lucrătorilor de miliție și securitate. În acest context, cadrele MI au folosit gaze iritant-lacrimogene și au executat focuri de armă. Uzul de armă efectuat din sediul Inspectoratului Județean MI a provocat un deces și nouă răni de persoane.

În noaptea de 21/22 decembrie 1989, col. (...) a fost de acord ca inspectorul șef al MI Sibiu și șeful DSS Sibiu să se mute în biroul Comandamentului UM 01512 Sibiu, de unde, cu toții, urmau să coordoneze represiunea preconizată pentru 22 decembrie. În aceeași noapte s-a dispus transferul arestațiilor preventiv din rândurile manifestațiilor (25 de persoane) din arestul MI la Penitenciarul Aiud.

Începând cu primele ore ale zilei de 22 decembrie 1989, grupuri numeroase de cetățeni au început să se deplaseze, pe diverse trasee, spre centrul municipiului Sibiu, manifestații concentrându-se în principal în fața Inspectoratului Județean al MI, la sediul Casei de Cultură a Sindicatelor, dar și în fața CJ de Partid.

Este important de precizat că după evenimentele din 21 decembrie 1989, forțele de ordine ale MI, nu au mai efectuat misiuni în municipiul Sibiu, fiind prezente la sediile unităților din care făceau parte. Mai mult, pentru apărarea sediilor Miliției și Securității, din ordinul col. (...), au fost dispuse forțe ale UM 01512 Sibiu și UM 01606 Sibiu, care au format un cordon defensiv în fața Inspectoratului Județean al MI.

În cursul dimineții de 22 decembrie, col (...) a purtat o discuție prin telefon cu generalul (...) (adjunct al ministrului apărării și șef al Consiliului Politic Superior al Armatei) în urma căreia s-a decis suplimentarea forțelor MApN din Sibiu cu efective militare din județul Vâlcea.

În jurul orelor 09:30, manifestații aflați în fața Inspectoratului Județean MI au devenit agresivi, dorind pătrunderea în clădire. În acest context, cadrele MI, pentru a-i liniști pe manifestați, au afișat la etajul trei al clădirii un *banner* inscripționat „**Noi, miliția, slujim interesele poporului. Suntem cu voi! Fără violență! Organizați-vă pentru dialog!**”. Această acțiune, împreună cu acceptarea verificării arestului, au condus la apariția unui moment de acalmie, majoritatea demonstrațiilor hotărând să se deplaseze la Poligrafie pentru editarea unui ziar cu conținut revoluționar.

Evenimentele au luat, însă, în mod subit, un curs neașteptat după ce, prin mass-media, s-a anunțat sinuciderea ministrului apărării Milea Vasile. Anunțul a determinat mulțimea să nu se mai deplaseze spre Poligrafie, să rămână în fața Inspectoratului MI și să reînceapă asaltul asupra acestuia. Evenimentele au fost deosebit de tensionate, violențele extreme, s-a deschis focul de către cadrele MI, rezultând împușcarea mai multor persoane, printre acestea fiind și militarul M.D. care a decedat. Cert este că o parte a manifestațiilor a reușit să pătrundă cu forța în clădirea Inspectoratului Județean al MI. De aici, civilii s-au înarmat cu arme militare aparținând cadrelor de miliție și de securitate care și-au abandonat armamentul și muniția.

După pătrunderea manifestațiilor în sediul MI, de frică, mai multe cadre de miliție și securitate s-au refugiat spre UM 01512 Sibiu (aflată în imediata vecinătate) și au sărit gardul unității militare, întrucât pe la punctul principal de acces nu se putea intra din cauza prezenței unui grup masiv de demonstrați care se comporta violent cu lucrătorii MI prinși în zonă. Concomitent cu deplasarea spre

UM 01512 Sibiu, cadrele MI au executat focuri de avertisment. În acest context, militarii ce asigurau paza UM 01512 Sibiu au deschis focul împotriva cadrelor MI care au pătruns în unitate prin escaladarea gardului. S-a deschis focul inclusiv asupra sediului Inspectoratului Județean MI.

Urmare acestui eveniment, din rândul cadrelor de miliție și securitate care au încercat să se refugieze în incinta UM 01512 Sibiu, a rezultat un număr mare de victime, 19 cadre MI au decedat, 4 fiind rănite.

(...)

Despre evenimentele desfășurate la Sibiu mai există o controversă. S-a speculat în perioada post-decembristă că la data de 20 decembrie 1989, pentru protecția suplimentară a lui (...), la Sibiu a fost trimisă, în regim conspirat, o grupă militară aparținând **DIA** (Direcția Informații a Armatei), mai precis militari ai UM 0404 Buzău (cercetare). Acești militari ar fi făcut deplasarea spre Sibiu, clandestin, la bordul unei aeronave civile *Rombac* (*BAC – 400*) ce asigura ruta București – Sibiu. Controversa a apărut și pentru că, doar pentru acea dată, cursa a fost efectuată cu o aeronavă *Rombac* în locul uzualei aeronave de tipul AN – 24. Totuși ancheta a demonstrat că motivul înlocuirii a fost unul determinat de o necesitate de moment: aeronava *Rombac* era mai încăpătoare, astfel încât au putut fi transportate toate pachetele trimise din străinătate (mai ales din RF Germania) rudelor aflate în zona Sibiu, dată fiind comunitatea germană numeroasă în această zonă. Așadar, prezența în sine a aeronavei *Rombac* nu constituie motiv de suspiciune. Cu toate acestea, au existat declarații de martor prin care s-a arătat că în perimetrul situat între sediul Inspectoratului Județean al MI și UM 01512 Sibiu au executat trageri cu arme militare automate persoane echipate în combinezoane de culoare neagră, aflate pe terasele blocurilor aflate în apropiere. (...)

Tot în contextul uzului de armă efectuat **în zona UM 01512 Sibiu**, la data de 22.12.1989, începând cu orele 12:00, au mai fost consemnate 5 decese și 6 răniri

prin împușcare (4 decedați și 4 răniți au aparținut MI, 1 decedat și 2 răniți fiind civili).

În curtea Inspectoratului Județean MI, în același interval orar, au mai fost împușcate mortal 2 persoane, alte 5 fiind rănite prin împușcare (2 civili decedați, 3 civili răniți, respectiv 2 cadre MI rănite).

În spatele sediului Inspectoratului Județean MI, au mai fost răniți prin împușcare 2 civili.

Pe strada *Armata Roșie* și în imobilele de pe această stradă (aflate în **proximitatea UM 01512 Sibiu**) au mai rezultat 21 de victime din care 11 au decedat, iar 10 au fost rănite prin împușcare (cu toții civili).

Pe strada Gheorghe Gheorghiu Dej și imobilele de pe această stradă, tot în contextul uzului de armă efectuat în zona UM 01512 Sibiu, în data de 22 decembrie 1989 au mai rezultat 17 victime, din care 4 au decedat, iar 13 au fost rănite prin împușcare (2 militari decedați, restul decedaților și răniților fiind civili).

În Piața Mare din Sibiu, urmare a uzului de armă efectuat în zonă, au mai decedat 3 persoane civile.

În această zi, în diverse zone ale municipiului Sibiu, alte două persoane au decedat prin împușcare, iar 15 au fost rănite.

În după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989 s-a trecut la organizarea și executarea apărării obiectivelor de interes public.

14. Municipiul Turda

Valul mișcării revoluționare a cuprins începând cu 22 decembrie 1989 și municipiul Turda. În dimineața acestei zile, muncitorii de pe platforma industrială au încetat lucrul și s-au deplasat spre centrul orașului. La orele 08:45, la solicitarea organelor locale de partid și cu aprobarea eșalonului superior, o subunitate de infanterie a fost trimisă pentru a proteja sediile instituțiilor importante. S-a ordonat

totodată luarea sub protecție militară a podurilor rutiere de pe râul Arieș, fiind asigurată astfel posibilitatea de manevră a trupelor.

Căderea dictaturii a fost întâmpinată cu entuziasm, iar ca urmare a notelor telefonice nr. 38 și 39, transmise de la MApN, unitățile militare au fost retrase în cazărmi. În seara aceleiași zile, un număr de 12 ofițeri ai DSS, în frunte cu comandantul acestora, au solicitat protecția armatei.

Din dispoziția președintelui Comitetului Provizoriu Local FSN (...), ignorându-se opoziția cadrelor militare ce asigurau paza sediului Securității Turda, au fost smulse sigiliile sălilor de armament, fiind ridicate întregul armament și muniția aferentă existentă în acel loc. Armamentul și muniția au fost transportate la sediul FSN local și distribuite pe bază de buletin persoanelor civile.

Până în seara zilei de 22 decembrie 1989, în Turda situația a fost calmă.

15. Municipiul Târgu-Mureș

În dimineața zile de 21 decembrie 1989, în acest municipiu au început ample mișcări protestatare împotriva regimului Ceaușescu, inițial în unitățile industriale, iar mai apoi în stradă.

În jurul orelor 11:30, unităților militare din garnizoană li s-a ordonat să intervină pentru a bloca afluirea coloanelor de manifestați spre centrul orașului. În acest sens au fost constituite trei detașamente de militari, unul dintre acestea deplasându-se la sediul CJ de Partid, pentru a întări dispozitivul MI deja existent. Până în jurul orelor 20:00, în aceeași zonă au fost trimise noi forțe, totalizând 340 de militari cu 12 TAB-uri.

Acțiunea de represiune a debutat la scurt timp, manifestații au fost împrăștiați, concomitent cu accentuarea provocărilor la adresa militarilor. În jurul orelor 21:00, dinspre sediul *Poștei Centrale* a venit o coloană de manifestați din rândul căreia, elemente agresive, au aruncat asupra militarilor cu pietre, sticle, bare

metalice etc., rănind grav un militar. Au fost atacate și TAB-urile, moment în care militarii au executat foc de avertisment. Ca urmare a unei erori, focul unei mitraliere grele de pe un TAB cu țeava căzută la cinci grade sub orizontală, a cauzat împușcarea mortală a patru persoane. Retrăgându-se în dezordine, în urma focului de armă, unele persoane au devastat magazinul *Romarta Tineretului*. În urma confruntărilor cu forțele de ordine s-au mai înregistrat doi morți.

În noaptea de 21/22 decembrie 1989, zona centrală a orașului a fost degajată, fiind interzisă circulația persoanelor civile în grupuri.

Începând cu dimineața zilei de 22 decembrie 1989, spre centrul orașului, au afluire coloane de demonstranți ce scandau împotriva dictatorului Ceaușescu Nicolae. În jurul amiezii, între demonstranți și efectivele militare s-a realizat fraternizarea, manifestanții au început să-i îmbrățișeze pe militari și s-a scandat „*Armata e cu noi!*”. O parte a manifestanților a pătruns în sediul CJ de Partid, iar o altă parte s-a deplasat la sediile Securității și Miliției, de unde au fost sustrate armament și muniție. În aceeași zi au fost constituite noile organe locale ale puterii, situația rămânând calmă.

16. Târgoviște

Până în ziua de 22 decembrie 1989 în municipiul Târgoviște nu au existat acțiuni de protest. Începând cu orele 13:00 ale acestei zile, în fața CJ de Partid Dâmbovița, s-au adunat grupuri de manifestanți care au scandat lozinci antidictatoriale. La scurt timp, din inițiativa demonstranților, au fost luate măsuri de pază militară a Inspectoratului Județean al MI, fiind preluate armamentul, muniția și instalațiile de ascultare din sediu. Un ofițer al MApN a preluat conducerea provizorie a Inspectoratului.

Ca urmare a primirii unor informații potrivit cărora cuplul dictatorial Ceaușescu se afla în zonă, au fost luate măsuri ce au avut scopul de a-i descoperi și prinde pe fugari.

În jurul orelor 14:00, (...) a adus la cunoștința organelor de miliție că soții Ceaușescu se găsesc în incinta *Centrului de Protecție a Plantelor*, situat în afara localității. Informația s-a adevărit, soții Ceaușescu au fost preluați și introduși în sediul Inspectoratului Județean al MI, după care, în seara aceleiași zile au fost introduși în incinta UM 01417 Târgoviște (întreaga desfășurare a evenimentelor va fi analizată pe larg în alt capitol).

***

Evenimentele desfășurate în orașele importante ale României, începând cu după-amiaza și seara zilei de 22 decembrie 1989, urmează a fi analizate în capitolul **IX** al prezentului rechizitoriu.

VIII. Preluarea puterii de stat de către CFSN

În urma aparițiilor televizate, grupul condus de Iliescu Ion a luat decizia deplasării la sediul MApN. În prealabil, Iliescu Ion (aflat la Casa Scânteii – Editura Tehnică) și generalul (...) (aflat la sediul MApN) au purtat o discuție telefonică în urma căreia acesta din urmă i-a garantat primului protecția Armatei. Convorbirea a fost amintită de Iliescu Ion în apariția televizată de la orele 14:45 (a se vedea capitolul V).

Astfel, la data de **22 decembrie 1989, în jurul orelor 16:00**, în sediul **Ministerului Apărării Naționale** a pătruns un grup de civili format din Iliescu Ion, Roman Petre, Voiculescu Gelu Voican, gl.(r.) Militaru Nicolae, (...). Grupul a fost primit de gl. (...) (numit ministru al apărării, în jurul orelor 10:00 ale aceleiași zile,

de fostul președinte Ceaușescu Nicolae, fără emiterea unui decret) precum și de militari cu funcții importante aflați deja în minister (gl.lt. (...), gl.lt. (...), gl.lt. (...), gl.lt. Eftimescu Nicolae, gl.lt. (...), gl.lt. Hortopan Ion, gl.lt. Rus Iosif, din partea MApN și gl.mr. (...), gl. mr. (...), lt.col. (...), din partea MI – DSS). Cu toții au intrat în sala de consiliu a MApN.

Militarii ante-menționați l-au recunoscut în fapt pe Iliescu Ion ca fiind noul șef de stat și de guvern, implicit, noul comandant suprem al Forțelor Armate Române. La rândul său, Iliescu Ion și-a asumat imediat, fără rezerve aceste demnități, comportându-se ca atare.

Grupul (civili și militari) a discutat inclusiv problema denumirii noului organ de conducere politică și militară. S-a hotărât ca denumirea să fie **Frontul Salvării Naționale**, întrucât, așa cum s-a arătat, unii dintre participanți acționaseră și anterior datei de 22 decembrie 1989 prin diferite activități în scopul înlăturării președintelui Ceaușescu Nicolae.

Iliescu Ion (acceptat ca nou lider), a propus constituirea unui **Comandament unic militar și civil** care avea să coordoneze inclusiv operațiunile militare, pe întregul teritoriu al țării.

La scurt timp, structura civilo-militară denumită **Gărzi Patriotice** a fost integrată în **Comandamentul** nou înființat. (...)

Având în vedere cele mai sus invocate și celelalte probe administrate în cauză, se desprinde concluzia conform căreia **întreaga forță militară a României (MApN, MI-DSS, Gărzi Patriotice), începând cu după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989 – orele 16:00 - s-a pus la dispoziția Consiliului Frontului Salvării Naționale și a conducerii acestuia. Este momentul în care Armata și Securitatea își dau acordul ca România să fie condusă de CFSN. Din același moment, grupul de decizie politico-militară al CFSN format din Iliescu Ion, Brucan Silviu, gl. lt. (...), gl. (r.) Militaru Nicolae** (reactivat ulterior, înaintat în grad militar și numit

ministru al apărării), **Voiculescu Gelu Voican**, a exercitat în mod direct prerogativele puterii de stat și a luat decizii importante atât cu caracter politic, cât și cu caracter militar.

Este necesar de subliniat că, în calitate de ministru al apărării, gl.lt. (...), a dat inițial ordine vădit contrare celor dispuse de comandantul suprem – **Ceașescu Nicolae**, pentru ca ulterior, în aceeași zi, să subordoneze MApN unei noi puteri politice, chiar în sediul central al MApN, cu acceptarea din partea tuturor șefilor de direcții militare din minister. Aceste conduite nu au întâmpinat vreo opoziție din partea celui alt pilon de putere militară - DSS. Conjugarea acestor atitudini a făcut posibilă izolarea, depedarea totală de putere a președintelui **Ceașescu Nicolae** și preluarea puterii de stat de către CFSN.

La fel de importantă s-a dovedit a fi și abilitatea „*grupului Iliescu*” de a se organiza și acționa eficient. Componentii acestei grupări au înțeles foarte bine importanța televiziunii și a radioului pentru astfel de momente. La fel de importantă a fost și decizia de a face joncțiunea cu factorii de comandă ai principalului pilon de putere în stat – MApN.

Întâlnirea de la sediul MApN a durat aproximativ 45 de minute, după care **Iliescu Ion** și anturajul său s-au deplasat la sediul Comitetului Central al PCR (în prealabil, s-a hotărât ca din partea FSN să rămână la sediul MApN numitul **Montanu Mihail**). Aici au fost întâmpinați inclusiv de col. (...) - comandantul USLA, care s-a pus la dispoziția noii puteri. În clădire se aflau mulți revoluționari, militari, dar și componentii ai fostului CC al PCR. Așa cum s-a arătat, aceștia se aflau într-un proces de constituire a unor nuclee de putere.

În jurul orelor 17:00, **Iliescu Ion** le-a vorbit revoluționarilor aflați în perimetrul din fața CC, aproximativ 100 de mii de persoane. S-a adresat mulțimii cu „*Stimați tovarăși!*”, moment în care a fost huiduit, având în vedere că printre revoluționari s-

a cristalizat un nou deziderat – „***Jos comunismul!***” Imediat a luat cuvântul regizorul (...), care se bucura de notorietate. A vorbit mulțimii și l-a recomandat pe Iliescu Ion ca fiind persoana potrivită să conducă România până la organizarea unor alegeri libere. Astfel, Iliescu Ion s-a adresat din nou maselor, spunând „***Dragi concetățeni, clanul Ceaușescu a căzut...***”. De data aceasta, a fost acceptat și aplaudat. La scurt timp, din balconul CC le-a vorbit revoluționarilor inclusiv gl.lt. (...) (șeful MStM al MApN) care a anunțat că „***Armata este alături de popor!***”. Edificarea privind întreaga succesiune a luărilor de cuvânt din balconul CC al PCR, se poate realiza prin vizionarea imaginilor stocate pe suportul extern trimis în mod oficial de TVR și atașat prezentului dosar.

În urma apelului televizat făcut de Iliescu Ion, începând cu orele 17:00, la sediul CC al PCR au început să sosească mai mulți foști nomenclaturiști și activiști ai PCR, marginalizați în ultimii ani de președintele Ceaușescu Nicolae. Printre aceștia s-au aflat Brucan Silviu și Bârlădeanu Alexandru. Drept urmare, într-un birou de la etajul III, sub conducerea lui Iliescu Ion, un grup format din civili și militari a început redactarea unui **Comunicat către țară**. Grupul a fost constituit din Iliescu Ion, (...), Brucan Silviu, (...), Roman Petre, Voiculescu Voican Gelu, (...), gl.col. (r.) Militaru Nicolae, gl.lt. (...), gl. Vlad Iulian, col. (...), (...) (șeful serviciului protocol al CC), (...) (consilier al lui Ceaușescu Nicolae) și câțiva revoluționari.

Întâlnirea a durat aproximativ o oră, fiind integral filmată de (...), la vremea respectivă angajat al Sahia-Film. (...)

Ulterior acestei diversiuni, posibil prima din ziua de 22 decembrie 1989, forul decizional al CFSN (Iliescu Ion, gl. col.(r.) Militaru Nicolae, Brucan Silviu, Voiculescu Voican Gelu) a părăsit CC, s-a deplasat inițial la TVR, iar apoi s-a stabilit la sediul MApN (unde se aflau gl. lt. (...), (...) și toți șefii de direcții din MApN). În acest sediu, factorilor de decizie ai FSN li s-a oferit protecția (inclusiv pe timpul următoarelor nopți). De aici au fost făcute deplasările ulterioare spre sediul TVR.

La sediul fostului CC al PCR au rămas generalii (...) și Vlad Iulian, col. (...), acestora alăturându-li-se un grup de revoluționari.

În jurul orelor 22:30, din data de 22 decembrie 1989, Iliescu Ion a dat citire prin intermediul TVR a **Comunicatului către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale.** (...)

Recunoașterea venită din partea structurilor militare și a revoluționarilor pentru Iliescu Ion ca noul lider politico-militar și acceptarea acestei demnități sunt dovedite de probele administrate.

(...)

Mass-media din România a aderat imediat la **CFSN** și la liderii acestuia. TVR și Radio România s-au poziționat față de Iliescu Ion ca fiind noul lider al statului român. Presa scrisă a făcut același lucru. Organele centrale de presă aparținând până la 22 decembrie 1989 fostului CC al PCR și UTC s-au repositionat încă din după-amiaza aceleiași zile, transformându-se în organele de presă ale CFSN. Totodată, presa internațională l-a prezentat pe Iliescu Ion ca fiind noul lider al României, iar aparițiile publice ale acestuia au evidențiat asumarea pe deplin a acestei demnități.

CFSN și liderii acestuia au fost imediat **recunoscuți pe plan internațional** de principalele state.

Noua putere nu a întâmpinat practic nicio opoziție din partea structurilor militare și civile interne sau din partea reprezentanților acestor structuri.

Conduita concretă manifestată de Iliescu Ion, începând cu orele 16:00 ale zilei de 22 decembrie 1989, demonstrează asumarea de către acesta a prerogativelor puterii în stat. Prin toate aparițiile televizate a apărut în postura de lider. Comunicatele CFSN au fost semnate în calitate de președinte al acestei formațiuni. A semnat acte normative ce vizau toate domeniile de activitate, a

abrogat legi, a instituit Tribunalul Militar Excepțional privind judecarea cuplului prezidențial Ceaușescu, a instituit tribunale militare excepționale pe întregul teritoriu al României, l-a impus pe gl.mr.(r.) Militaru Nicolae în funcția de ministru al apărării, l-a schimbat din funcție pe gl.lt. (...), a semnat decretele de reactivare a mai multor generali etc. (vol. ...)

***

Urmărirea penală desfășurată în prezentul dosar a avut ca obiectiv inclusiv stabilirea **naturii juridice a CFSN** și a actelor emise de acesta. În același timp, a existat o preocupare pentru edificarea privind continuitatea actului de comandă în cadrul MAPN – pilon esențial al statului.

Pe cale de consecință, prin ordonanța SPM nr. 11/P/2014 din data de 20.09.2016 s-a dispus obținerea unor opinii de specialitate de la catedrele de **drept constituțional** din cadrul Facultăților de Drept din Cluj-Napoca, București și Iași cu privire la natura juridică a CFSN și a caracterului juridic al actelor emise de acesta.

Universitatea „Babeș - Bolyai” din Cluj-Napoca – Facultatea de Drept, (...), a concluzionat că „Deși cadrul legal al funcționării CFSN a fost definitiv conturat abia în data de 27 decembrie 1989, prin Decretul –Lege nr. 2, din punct de vedere faptic, CFSN a acționat în perioada 22-27 decembrie 1989 ca și un veritabil Guvern investit prin susținerea publică de care se bucura la acel moment.”

Universitatea București – Facultatea de Drept – Centrul de Drept Constituțional și Instituții Politice, (...), a arătat că „Actele emise de CFSN în perioada 22-27 decembrie sunt de trei categorii: 1. Comunicate; 2. Decrete - Lege; 3. Decrete. Decretele-Lege și Decretele au un caracter pur juridic, fie un

caracter normativ, fie caracter administrativ. Decretele-Lege emise au chiar un caracter de acte normative cu valoare constituțională ținând cont de faptul că prin intermediul lor sunt înlăturate o parte din normele constituționale anterioare datei de 22 decembrie 1989. În ceea ce privește Comunicatele, acestea au un dublu caracter: de acte politice și juridice, pentru că în cuprinsul lor regăsim atât norme cu un conținut juridic, dar și norme cu un pronunțat caracter politic.”

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Facultatea de Drept, (...), a conchis că „1. Puterea instituită în după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989 a fost o putere revoluționară, legitimată prin aclamație și susținută de structurile militare existente. Cu alte cuvinte, temeiul acestei puteri îl constituia voința poporului care se manifesta viguros contra regimului lui Nicolae Ceaușescu. CFSN a fost pentru această perioadă de timp un guvern de fapt. Ca organ al unei puteri revoluționare, CFSN nu era în nici un fel legat de dispozițiile Constituției din 21 august 1965 și cu atât mai puțin de prevederile legilor în vigoare. Exercițarea puterii de către membrii CFSN s-a făcut din proprie inițiativă, în afara unei structuri organizatorice sau a unei proceduri referitoare la moduri de adoptare a deciziilor. După cum s-a putut constata mai târziu, majoritatea deciziilor au fost adoptate de un grup restrâns de persoane, fără participarea sau chiar fără informarea celorlalți membri. 2. Actele adoptate în perioada 22 – 27 decembrie 1989 aveau neîndoielnic forță juridică. Este în afara oricărei discuții că Decretele-Lege și Decretele aveau caracter obligatoriu, fiind aproape identice sub aspectul redactării și al tehnicii legislative, atât cu actele de același tip adoptate în cadrul ordinii de drept a unui regim constituțional normal, cât și cu actele similare adoptate anterior zilei de 22 decembrie. Decretul – Lege nr. 1 producea efecte cu caracter normativ, în sensul abrogării reglementărilor menționate în textul acestuia. În cazul Comunicatelor, răspunsul este mai dificil.

Comunicatele transmit un mesaj politic, exprimă poziția CFSN față de problemele esențiale ale țării, schițând totodată și un program de reconstrucție politică și economică a României. Ca document programatic, Comunicatul către țară al CFSN din 22 decembrie are relevanță constituțională în cel mai înalt grad. Totuși el nu lega autoritatea emitentă ci doar anunța intențiile acesteia. Practic, importanța comunicatelor în dirijarea și orientarea conduitei publice a subiecților de drept în perioada 22-27 decembrie 1989, este chiar mai mare decât cea a Decretelor sau a Decretelor-Lege ale CFSN. Trebuie reamintit că la acea dată orice informație transmisă la Radio și Televiziune, ori publicată în presă, era așteptată cu nerăbdare, asimilată prompt și difuzată pe larg, eclipsând comunicatele publicate în M.Of. Acestea din urmă reprezentau doar o mică parte a fluxului informațional receptat cu asiduitate de populație. Diversele anunțuri făcute în presă - de exemplu cel referitor la solicitarea CFSN de intrare a trupelor sovietice pe teritoriul țării – au avut un impact semnificativ, care a determinat sau influențat atitudinea unei părți considerabile a societății.” (...)

Analizând concluziile formulate de principalele Facultăți de Drept ale României, în coroborare cu probatoriul administrat în cauză, se desprinde că în intervalul de timp 22-27 decembrie 1989 **CFSN a fost un veritabil Guvern bucurându-se de autoritate deplină pe întregul teritoriu al țării.**

Cu referire la MAPN, este cunoscut faptul că prin modul de organizare al acestei instituții, este practic imposibil ca forța armată (a oricărei țări, de altfel) să rămână fără comandă militară. Armata este organizată ierarhic, fiind stabilite reguli precise privind exercitarea comenzii militare. Astfel, în situația în care ministrul apărării nu-și mai poate exercita prerogativele, este înlocuit la comandă de șeful MStM și așa mai departe. Lanțul de comandă în MAPN nu poate fi întrerupt în nicio situație, **instituția fiind pregătită pentru stări de conflict militar, când se înregistrează inclusiv pierderi umane.**

La 22 decembrie 1989, orele 09:30, ministrul apărării Milea Vasile s-a sinucis. Președintele în exercițiu și comandant suprem al forțelor armate – Ceaușescu Nicolae, l-a numit verbal în funcția rămasă vacantă pe gl.lt. (...) în acel moment prim-adjunct al ministrului apărării, iar acesta și-a exercitat imediat noile atribuții, așa cum s-a arătat mai sus. În eventualitatea în care gl.lt. (...) nu ar fi fost numit în funcție, la conducerea MApN s-ar fi aflat ierarhic gl.lt. (...) –șeful MStM al Armatei și de asemenea prim-adjunct.

Faptul că **la MApN nu a existat un vid în ceea ce privește actul de comandă**, o demonstrează ordinele militare **date** de gl.lt. (...) (ordinul de retragere a trupelor din jurul CC al PCR, notele telefonice 38 și 39, ordinul privind paza obiectivelor civile și militare etc.), ordine **primite** la toate unitățile militare din țară și **executate** întocmai. Aceste ordine nu au întâmpinat vreo opoziție din partea structurilor militare.

Ziua de 22 decembrie 1989 a adus o schimbare radicală a întregii societăți românești, astfel încât s-a produs o perturbare serioasă a tuturor domeniilor de activitate. Însă, **ca pilon esențial al Statului Român, MApN nu a resimțit vidul de putere, actul de comandă rămânând nealterat.**

Prin raportare la cele expuse în paragrafele precedente și probatoriul administrat se va concluziona că, **în data de 22 decembrie 1989, în cadrul MApN nu s-a resimțit vreo perturbare semnificativă a activităților, lanțul de comandă rămânând neafectat de evenimentele respectivei zile. Totodată, CFSN, care s-a sprijinit încă din momentul constituirii pe MApN (a se vedea Comunicatul către țară al CFSN), a fost un veritabil Guvern al României.**

IX. Inducerea în eroare (dezinformarea și diversiunea)

1. Introducere

Probatoriul administrat a demonstrat că, începând cu orele 18:30 ale zilei de 22 decembrie 1989 a fost declanșată la nivelul întregii țări **o amplă și complexă acțiune de inducere în eroare (dezinformare și diversiune)**, unică în istoria națională. Consecința acestei situații a fost instaurarea la nivelul întregii populații a României a unei psihoze a terorismului. **Inducerea în eroare a reprezentat principala cauză a numeroaselor pierderi de vieți omenești, vătămări fizice sau psihice, privări grave de libertate cu încălcarea regulilor generale de drept internațional și distrugerea unor bunuri de patrimoniu.**

Acest capitol va releva complexitatea situației supusă analizei, efectele inducerii în eroare, dar și principalele responsabilități privitoare la exercitarea, coordonarea și acceptarea inducerii în eroare.

Pentru o eficientă înțelegere a fenomenului este necesară o aplecare asupra aspectelor **doctrinare (MApN)** ale *inducerii în eroare*. Au fost avute în vedere „*DO-5-ordin privind mascarea obiectivelor și acțiunilor militare la pace și în situații de criză*”, „*Manualul privind planificarea și executarea inducerii în eroare a adversarului la nivelurile operativ și tactic*” - Ediția 2013, „*Tratat de dezinformare*” scris de Vladimir Volkoff, „*Manual de camuflare pentru toate armele și serviciile*” și „*Deception and Surprise in War*” de Barton Whaley. (vol. ...)

Așadar, doctrina militară definește inducerea în eroare ca fiind **un proces sistematic prin care se transmit informații false unei ținte desemnate cu scopul de a o determina să interpreteze incorect situația și, ca urmare, să ia decizii eronate și să acționeze în avantajul inițiatorului acțiunilor.**

Componentele de bază ale inducerii în eroare sunt **Diversiunea și Dezinformarea.**

Diversiunea este definită ca fiind orice acțiune secundară care datorită tehnicilor și metodelor de execuție utilizate este percepută ca acțiune principală, menită a asigura atingerea obiectivului principal. Scopul diversiunii este de a abate atenția și efortul țintei de la operațiunea reală sau cea principală. Diversiunea se poate realiza fie printr-un atac direct cu obiectiv limitat, fie printr-o demonstrație de forță. În timp ce atacul cu obiectiv limitat implică angajarea directă a țintei, demonstrația de forță exclude contactul direct și poate implica **mijloace tehnice de simulare.**

Dezinformarea reprezintă **toate informațiile false, parțial false, incomplete sau extrase din context, diseminate cu scopul inducerii în eroare a țintei.**

Termenul de dezinformare a apărut pentru prima oară în limba rusă, după al Doilea Război Mondial, cu rolul de a desemna practicile exclusiv capitaliste care urmăreau aservirea maselor populare. Ulterior, termenul a fost preluat în limba engleză, iar în anul 1972 *Chambers Twentieth Century Dictionary*, a definit dezinformarea ca fiind „*scurgere deliberată de informații care induc în eroare*”. În Franța, în anul 1974, dicționarul Grand Robert a stabilit că dezinformarea este „*utilizarea tehnicilor de informare, în special de informare în masă, pentru a induce în eroare, a ascunde sau a travesti faptele*”.

Vladimir Volkoff - „*Tratat de dezinformare*” - definește dezinformarea ca fiind „*o manipulare a opiniei publice în scopuri politice, folosind informații tratate cu mijloace deturnate*”.

Spre deosebire de diversiune, care acoperă partea non-verbală a inducerii în eroare, dezinformarea acoperă aspectele care țin de transmiterea mesajelor utilizând mijloacele de comunicare, inclusiv **mass-media**. Dezinformarea generează

creșterea confuziei în rândul țintei (fie ele mase populare sau grupuri sociale), interpretarea eronată a situației etc.

Dezinformarea este o acțiune subversivă care, în principiu are trei scopuri:

1. să demoralizeze ținta și să dezorganizeze grupările care o constituie;
2. **să discrediteze autoritatea, pe apărătorii, funcționarii și notabilitățile țintei;**
3. **să neutralizeze masele pentru a împiedica orice intervenție spontană, cu scopul cuceririi non-violente a puterii de către o minoritate.**

Tehnicile dezinformării includ: demonizarea, divizarea (crearea a două tabere oponente în națiunea adversarului) și psihoza (informația falsă este considerată reală de cvasiunanimitatea opiniei publice, iar ținta este indusă într-o stare irațională care nu-i permite să vadă altceva decât în sensul dezinformării).

Cu referire la **demonizare**, doctrina subliniază că aceasta nu ține de domeniul propagandei ci de cel al dezinformării, deoarece se bazează pe date trucate și face parte dintr-un **plan de ansamblu**. Constă, pur și simplu, în a spune cât mai multe lucruri rele posibil despre inamic, adesea într-un mod absolut gratuit, dar bazându-se pe suporturi ale dezinformării – informații false, declarații false, fotografii false.

Divizarea (maniheismul) ca tehnică a dezinformării, urmărește aproape întotdeauna să creeze **două tabere, a celor buni și a celor răi**.

O operațiune de dezinformare reușită creează în rândurile publicului, pe de o parte, o cvasiunanimitate a caracterului **psihotic** și pe de altă parte, **o stare irațională care îl împinge să nu mai vadă decât ceea ce se întâmplă în sensul dezinformării, să o îmbogățească, să se dezinformeze el însuși, astfel dezinformatul devenind dezinformator**. Aceste manifestări, care țin de ceea ce se numește „*zvonul public*” și au fost studiate din abundență de către sociologi, constituie materia asupra căreia acționează dezinformatorul. Se poate spune că,

acesta a atins succesul deplin atunci când dezinformarea ajunge să se lipsească de contribuția lui.

Ținta dezinformării o reprezintă opinia publică!

Analiza aspectelor doctrinare mai sus invocate (îndubitabil valabile și la nivelul anului 1989), prin raportare la starea de fapt ce urmează a fi devalată, relevă că întreaga populație a României a fost supusă în timpul Revoluției, în mod **deliberat și profesionist**, la o amplă inducere în eroare (unică în istoria națională).

Totodată, este elocvent a se reține că în timpul Revoluției au fost folosite cu succes toate tehnicile de dezinformare. **Demonizarea** i-a privit pe Nicolae și Elena Ceaușescu, anturajul imediat al acestora, dar și acele forțe dispuse (chipurile) a-i apăra pe aceștia (cadrele DSS, în principal). **Divizarea** s-a făcut pe deplin resimțită prin crearea începând cu 22.12.1989 a **două tabere** aparent oponente. Pe de o parte, se situau poporul, Armata și CFSN, iar pe de altă parte, elementele **securist-teroriste**, loiale fostului președinte. **Psihoza teroristă** instaurată a influențat cvasiunanimitatea opiniei publice, aceasta fiind indusă în sfera iraționalului, consecințele acestei stări fiind deosebit de grave. Prin modul de propagare al dezinformării – TVR, Radio și presa scrisă, ținta psihozei teroriste au constituit-o civilii, dar și militarii, pe întregul teritoriu al României. În această situație, efectele dezinformării s-au regăsit în numeroase cazuri de foc fratricid, consecințele fiind survenirea de decese, răniri și distrugerii de bunuri materiale.

Se mai poate observa că scopul inducerii în eroare din cursul lunii decembrie 1989 a fost pe deplin realizat având în vedere că masele populare au fost într-adevăr neutralizate în timp ce puterea totală în stat a fost acaparată de o minoritate politico-militară (grupul Iliescu).

După cum se va putea constata la finalul prezentei lucrări, printr-o analiză de ansamblu, **toate deciziile importante luate începând cu 22 decembrie 1989, nu**

au implicat manifestarea de voință a maselor revoluționare, fiind luate exclusiv de grupul de decizie politico-militară din CFSN.

***

2. Inducerea în eroare exercitată în mod direct de conducerea CFSN, prin aparițiile televizate și comunicatele oficiale aparținând CFSN – noua putere în România.

22 decembrie 1989, TVR, în direct, aprox. orele 19:30, **Iliescu Ion**, în spatele căruia s-a aflat, stând în picioare, **Voiculescu Gelu Voican** a afirmat : “*Așa cum ați văzut, ne-am întâlnit în Comitetul Central, am comunicat cu oamenii din piață (...)* În momentele în care ne constituiam, ne organizam în sediul Comitetului Central, o grupă din unitățile securității, unitate special pregătită ca să-l apere pe Ceaușescu, ascunsă undeva prin subsoluri, în niște tuneluri care comunicau între sediu și Palatul Republicii, a reușit să se refugieze și când era piața plină de lume au început să tragă asupra cetățenilor și asupra sediului central unde se aflau oameni de bine care se constituiau în această structură nouă. Este o ultimă zvârcolire a acestei fiare încolțite care lovește până și înainte de moarte (...) și care a reușit să producă noi tragedii, noi dureri, noi victime pe altarul luptei pentru eliberare națională (...) Vreau să fac apel la cei care se află în fața sediului Comitetului Central (...) încă nu a fost lichidat nucleul acesta de bezmetici, încă se trage (...) trebuie lichidat acest nucleu de sinucigași (...) În sediu se află gral Gușă și alții care vor rezolva situația (...) Apelăm la toți cetățenii ca să elibereze piața și zona din jurul palatului, ca să poată pătrunde armata (...) Nu a reușit contralovitura acestei unități de sinucigași și de teroriști.”(…)

Analiza acestei apariții televizate a lui Iliescu Ion relevă mai multe aspecte. Astfel:

a) Iliescu Ion a acreditat ideea conform căreia constituirea CFSN a avut loc în acele momente ale zilei de 22 decembrie 1989 (intervalul orar 17:00 – 19:00). De altfel, această teză a fost reluată și ulterior, fiind negată cu insistență preconstituirea FSN. Realitatea, însă, contrazice această afirmație. Materialul probator analizat în cadrul capitolului **II** al prezentei lucrări demonstrează fără echivoc preexistența unui grup dizident din care făcea parte inclusiv Iliescu Ion ca lider, care avea drept scop înlăturarea de la putere a președintelui Nicolae Ceaușescu, cu menținerea României în sfera de influență a URSS. Printre obiectivele acestui grup dizident figurau impunerea lui Iliescu Ion ca viitor președinte al României și a gl.col.(r.) Militaru Nicolae ca ministru al apărării, **obiective realizate după 22 decembrie 1989.**

b) Iliescu Ion a afirmat că o unitate a cadrelor de securitate special pregătite și fidele fostului președinte i-a atacat pe revoluționarii aflați în fața fostului CC al PCR și pe aceia care se aflau în sediul Comitetului Central. **Probatoriul administrat în cauză a demonstrat că nu a existat temeii pentru o astfel de acuzație foarte gravă.** Nu există nicio probă pe baza căreia să se concluzioneze că militari din fostul DSS i-au atacat pe revoluționarii din fața CC al PCR sau pe cei aflați în sediu. Iliescu Ion îi numește pe atacatori ca fiind **securiști, bezmetici, sinucigași, teroriști.** Prin aceste afirmații neverificate a fost dezinformată opinia publică și s-a contribuit în mod **decisiv** la instaurarea **psihozei securist-terroriste**, dorindu-se a se demonstra că militarii fostei securități sunt ostili Revoluției (așadar poporului român și armatei române) și noii conduceri a statului. Sunt bine probate **numeroasele situații de foc fratricid între cadrele MAPN și cadrele DSS**, survenite începând cu noaptea de 22/23.12.1989. Trebuie subliniat din nou că această afirmație a fost făcută de persoana care se bucura de autoritate totală (Iliescu

Ion) și care era privită la nivelul întregii societăți ca fiind noul lider politic. Mijlocul de difuzare a acestei dezinformări a fost TVR care, la nivelul lunii decembrie 1989 se bucura de prezumția totală de bună-credință cu privire la informațiile diseminate. Știrea a fost preluată și prezentată de Radiodifuziunea Română și transmisă la nivel național.

(...) întreaga conducere a DSS și toate cadrele militare ale Direcției a V-a și USLA au permis pătrunderea revoluționarilor în sediul CC, contrar ordinelor exprese ale comandantului suprem Ceaușescu Nicolae, deși aveau capacitatea să nu o facă. Tot conducerea DSS a decis abandonarea președintelui Ceaușescu Nicolae astfel încât acesta, așa cum se va arăta într-un alt capitol, a rămas singur, fără protecție și astfel a fost privat de libertate în incinta UM Târgoviște, iar apoi executat. În momentele apariției televizate, Iliescu Ion cunoștea că generalul Vlad Iulian – șeful DSS, s-a alăturat Revoluției și împreună cu gl. lt. (...) se afla în sediul CC. Despre conduitele șefilor Direcției a V-a și USLA s-a făcut deja vorbire. Totodată, șeful Direcției I din DSS – (...) își declarase deja atașamentul față de noua putere. (...) fiind evidentă conduita DSS de abandonare a lui Ceaușescu Nicolae (...)

c) Iliescu Ion a precizat că atacul respectivilor **securiști/bezmetici/sinucigași/teroriști** a creat noi tragedii și victime pe altarul luptei pentru libertate. Nici această afirmație nu are acoperire în realitate, fiind la rândul ei o **dezinformare ce a amplificat psihoza teroristă și a accentuat divizarea dintre cele două tabere aparent dușmane**. Primele victime prin împușcare apărute în acel perimetru al capitalei au survenit mai târziu, în cursul zilei de 22 decembrie , *după* ce psihoza teroristă a început să se instaleze.

(...)

După epuizarea acestor evenimente tensionate, din balconul CC au continuat să ia cuvântul și să se adreseze mulțimii diverse persoane, printre care și Iliescu Ion.

Asupra acestuia din urmă nu a planat niciun fel de pericol și chiar a avut posibilitatea să constate în mod direct că în piață nu există victime. Cu toate acestea, prin intervenția televizată, Iliescu Ion a indus în eroare opinia publică și a afirmat că incidentul prezentat mai sus s-a soldat cu noi victime, tragedii.

(...)

d) Iliescu Ion aduce la cunoștința opiniei publice faptul că în CC gl.lt. (...) (șeful MStM), alături de alte persoane, se ocupă de problemele militare. Omite, însă, să arate că alături de gl. (...) s-au aflat permanent gl. Vlad Iulian (șeful DSS) și alte cadre de conducere ale securității. Desigur că, o informare corectă a opiniei publice ar fi făcut ca acuzațiile împotriva teroriștilor-securiști să nu aibă logică, mai ales că toate cadrele de conducere din fostul DSS (inclusiv gl. (...) – Direcția a V-a, col. (...) – șeful USLA și col. (...) – șeful Direcției I) și-au manifestat adeziunea la Revoluție și la noua conducere de stat.

e) Iliescu Ion i-a îndemnat pe revoluționarii din *Piața Palatului* să părăsească respectiva zonă pentru a permite venirea unor noi forțe militare care să rezolve problema generată de „*securiști-teroriști*”. Această solicitare ridică două probleme. În primul rând, în Piața Palatului existau numeroase forțe MApN complet echipate pentru a face față oricărei situații cu caracter militar, astfel încât suplimentarea efectivelor militare (pe timp de noapte!) a fost total nejustificată. În al doilea rând, Iliescu Ion a justificat schimbarea ulterioară din funcție a gl. lt. (...), inclusiv pentru că acesta ceruse ca revoluționarii să fie convinși să părăsească străzile marilor orașe, **solicitare considerată de Iliescu Ion ca fiind total neavenită** (...) Drept urmare, este surprinzătoare solicitarea făcută la 22 decembrie 1989 ca masele de revoluționari să părăsească zona CC.

Prin această apariție televizată, în seara zilei de 22 decembrie 1989, Iliescu Ion a contribuit în mod direct și nemijlocit la generarea și amplificarea psihozei terorist-securiste , dezinformând opinia publică prin întregul său

discurs. A fost, practic, o succesiune de dezinformări, în condițiile în care prin dezinformare și diversiune a fost indusă psihoza teroristă, cauză principală a multiplelor decese și răniri de persoane, după 22 decembrie 1989.

La data de 22.12.1989, în jurul orelor 22:30, la TVR, Iliescu Ion a dat citire **Comunicatului către țară al CFSN**. Acest comunicat a fost preluat a doua zi de toate publicațiile centrale din România.

Iliescu Ion a anunțat, printre altele, că întreaga putere în stat a fost preluată de **CFSN**, căruia i s-a subordonat **Consiliul Militar Superior**, ce urma să coordoneze întreaga activitate a **Armatei** și a **Ministerului de Interne**.

Totodată, Iliescu Ion a precizat că *„Scopul FSN este instaurarea democrației, libertății și demnității poporului român (...) Toate ministerele și organele centrale în actuala lor structură se vor subordona FSN”*.

(...)

❖ *La data de 23 ianuarie 1990, CFSN a decis transformarea FSN în formațiune politică. Acest fapt a provocat proteste și demisiile unor componenți ai FSN, printre care (...). Au urmat proteste de stradă ale reprezentanților partidelor politice înființate după Revoluție. Pentru stoparea tensiunilor, s-a convenit constituirea unui Consiliu Provizoriu de Uniune Națională (CPUN), care a activat în intervalul 09.02-20.05.1990. CPUN a fost format în proporție de 50% din membri FSN, cealaltă jumătate fiind formată din reprezentanții altor partide politice (câte trei membri pentru fiecare partid). CPUN a devenit noul organism provizoriu al puterii de stat, încetându-și activitatea după validarea de către Curtea Supremă de Justiție a alegerilor generale desfășurate la 20 mai 1990. Se constată astfel, că planul declarat în cadrul discuțiilor cu ambasadorul URSS la București (*„Îi lăsăm să se difuzeze și apoi o să acceptăm un dialog în cadrul Frontului (...) Îi chemăm pe toți sub platforma Frontului”*), s-a materializat.*

Iliescu Ion, fără a avea vreun mandat din partea Poporului Român, a hotărât, bazându-se pe propria convingere politică, direcția ideologică a statului român, angajându-se într-un demers care urma să stopeze anumite tendințe cu adevărat democratice. (...)

În cursul zilei de 23 decembrie 1989, Iliescu Ion are o nouă apariție în direct la TVR. În plus, presa centrală din 24 decembrie 1989 a preluat discursul sub titlul „**Informare din partea CFSN – prezentată la televiziune de Ion Iliescu**” (cotidianele ...).

“Dragi cetățeni, am avut o zi plină și grea. Venim chiar de la Comandamentul militar al FSN. Datorită acțiunilor criminale ale unor bande de teroriști instruiți special pentru lupta împotriva maselor populare, activitatea noastră normală nu s-a putut desfășura normal în cursul acestei zile. Am fost nevoiți să dăm prioritate acțiunilor coordonate de luptă împotriva teroriștilor. Existența acestor grupe de teroriști, a unor indivizi fanatizați, care acționează cu o cruzime fără precedent, trăgând în locuințe, în cetățeni, provocând victime în rândul militarilor, este încă o expresie elocventă a caracterului antipopular al dictaturii Ceaușescu (...) Acțiunile diversioniste, teroriste, criminale ale grupelor de teroriști, care vor să împiedice funcționarea noii puteri și să destabilizeze societatea noastră (...) Nu este vorba de un număr mare de elemente teroriste (...) teroriștii acționează din clădiri locuite, chiar din apartamente (...) Este o perfidie fără seamăn, o cruzime care nu găsește calificative potrivite (...) Teroriștii sunt organizați ca pușcași, dotați, însă bine cu armament și instruiți în mod deosebit (...) De asemenea, trebuie să vă spunem că teroriștii nu sunt în uniforme. Ei sunt civili. De multe ori caută să creeze confuzie, și-au pus și banderole ca să fie confundați cu oameni din formațiunile de apărare (...) Împușcă din orice poziție (...) La comandamentul militar pe care l-am avut am stabilit câteva măsuri imediate (...)”.

Analizând conținutul acestui mesaj se constată că liderul CFSN **Iliescu Ion** a arătat în mod explicit că s-a implicat în activitățile cu caracter militar, desfășurate la Consiliul Militar Superior, organism subordonat CFSN și conducerii acestuia.

Apoi, Iliescu Ion face vorbire despre conduitele abominabile ale bandelor de teroriști. Afirmările conform cărora teroriștii sunt civili îmbrăcați în haine civile, cu banderole tricolore, sunt deosebit de grave și prezintă un evident **caracter dezinformator**, în condițiile în care era binecunoscut că în marile orașe ale României se aflau concomitent și în același loc numeroase efective militare și mase de revoluționari (îmbrăcați bineînțeles în haine civile, cu brasarde tricolore), unii înarmați cu arme militare. **Urmările unor astfel de afirmații au fost dintre cele mai grave**, având în vedere că psihoza teroristă era deja instalată în data de 23 decembrie 1989, la nivelul întregii populații a României. Sunt bine probate numeroasele situații de foc fratricid care au avut la bază convingerea celor care au deschis focul că s-au aflat într-o confruntare deschisă cu elementele „*teroriste*”. Astfel, este bine conturat **raportul de cauzalitate** dintre afirmațiile lui Iliescu Ion și focul fratricid existent în timpul revoluției.

La 24 decembrie 1989, prin hotărârea CFSN, unitățile Ministerului de Interne, inclusiv Departamentul Securității Statului, au fost integrate în MApN. Cu toate acestea, campania împotriva securist-teroriștilor („*unelte oarbe ale regimului Ceaușescu*”), a continuat. Mass-media a făcut la rândul ei eforturi pentru a identifica Securitatea cu teroriștii.

(...)

Prin acest comunicat Iliescu Ion a insistat că el și CFSN sunt emanația mișcării revoluționare și nu au precedat această mișcare. Așa cum s-a arătat mai sus, afirmațiile lui Iliescu Ion reprezintă o **dezinformare**. Este foarte bine probat

că FSN, incluzându-l pe Iliescu Ion în calitate de lider, a existat înainte de izbucnirea evenimentelor din decembrie 1989.

Se acreditează inclusiv ideea că acțiunile așa zisilor teroriști sunt îndreptate împotriva conducerii CFSN, aspect în totalitate fals întrucât probatoriul administrat a relevat fără dubii că pe întreaga durată a desfășurării evenimentelor din decembrie (...)

Probatoriul administrat a demonstrat că toate capetele de acuzare aduse fostului președinte Ceaușescu Nicolae nu au fost conforme adevărului. Liderii CFSN erau informați că numărul victimelor la acel moment nu era cel prezentat în comunicat (60.000 morți). În realitate, cele mai multe persoane au decedat după data de 22 decembrie 1989, dată de la care fostul președinte și anturajul acestuia au fost deposedați total de prerogativele puterii în stat și nu se fac responsabili pentru decesele survenite după această dată. Nu în ultimul rând, avansarea sumei de un miliard de dolari ca fiind depusă de Ceaușescu Elena și Nicolae în conturile unor bănci străine, pentru folos propriu, este total neîntemeiată. Prin raportare la tehnicile dezinformării, care includ demonizarea, aceste informații aduse la cunoștința opiniei publice sunt concordante cu ansamblul inducerii în eroare din decembrie 1989. (probele privind presa scrisă editată în decembrie 1989 sunt indicate la subcapitolul „*inducerea în eroare prin intermediul mass-media*”)

Având în vedere cele mai sus menționate, se desprinde concluzia conform căreia inculpatul **Iliescu Ion, ca inițiator și coordonator al comandamentului unic de conducere (organism politico-militar), iar mai apoi în calitate de președinte al CFSN (care și-a subordonat întreaga forță militară a României), prin aparițiile sale în mod sistematic la TVR și comunicatele CFSN, a contribuit în mod direct și nemijlocit, prin dezinformări, la generarea și amplificarea psihozei terorist-securiste, cauză principală a survenirii de numeroase decese și răniri de persoane, începând cu data de 22 decembrie**

1989. Este stabilit astfel, raportul de cauzalitate dintre conduitele amintite și gravele consecințe survenite.

Urmarea imediată a acestor conduite a fost complexă, a presupus producerea unor rezultate multiple asupra unui număr mare de persoane, generând totodată o stare de pericol pentru existența unei părți însemnate a populației civile de pe întregul teritoriu al României.

Trebuie arătat că în cariera sa profesională anterioară, Iliescu Ion a fost secretar al CC al PCR, secretar al Comitetului Județean Iași, secretar cu propaganda al CJ Timiș, director al Editurii Tehnice București, așadar avea o amplă experiență profesională la vârfurile structurilor PCR. În decembrie 1989 Iliescu Ion avea vârsta de 59 de ani. În aceste condiții, Iliescu Ion **trebuia și putea** să prevadă că intervențiile sale prin *mass-media* au fost de natură a genera și amplifica psihoza teroristă, așa cum de altfel s-a întâmplat.

Prin raportare la **doctrina militară** privind **inducerea în eroare**, se evidențiază că toate conduitele mai sus prezentate se încadrează perfect tehnicilor dezinformării, care includ **demonizarea, divizarea** (crearea a două tabere oponente) și **psihoza**. Trebuie reamintit că doctrina militară stabilește inclusiv faptul că **ținta dezinformării o reprezintă opinia publică**.

Aparițiile televizate ale lui Iliescu Ion (**șef de stat**) și comunicatele CFSN au respectat întocmai tehnicile dezinformării. Ceaușescu Nicolae și **securiștii/bezmeticii/sinucigașii/teroriștii** au fost demonizați, atribuindu-li-se comportamente abominabile. Totodată, au fost create două tabere diametral opuse (cei buni, adică revoluționarii, armata, și noua conducere a țării, „**oamenii de bine**” și cei răi, adică fostul președinte, securiștii/teroriștii fideli vechiului regim). Consecința exercitării acestei tehnici a fost instaurarea psihozei teroriste la nivelul întregii populații a României, cu consecințe tragice.

Focul fratricid (existent la scară largă atât în București, cât și în marile orașe ale țării), **tragerile haotice, consumul uriaș de muniție, au fost efecte directe ale instaurării psihozei teroriste.**

Cercetările au relevat că în perioada Revoluției din decembrie 1989, forțele armate ale României au tras aproximativ 12.600.000 de cartușe!

Totodată, în intervalul de timp 22-25 decembrie 1989 s-au executat **52** de ieșiri cu avioanele de vânătoare, **26** de ieșiri cu elicopterele militare, aparate militare de zbor care au deschis focul cu mitralierele de bord și rachete. De la sol au fost lansate **53** de rachete antiaerene, de diverse tipuri (vol ...)

Acest consum uriaș de muniție, într-un interval de 6 zile, **denotă efectele profunde și generalizate ale psihozei teroriste** ce a existat în timpul Revoluției, ca urmare a **dezinformării și diversiunii**. În același timp, un asemenea consum de muniție demonstrează inclusiv intenția diversionistă venită de la structura de comandă a MApN. Prin această canonadă, populația României a fost manipulată pentru a i se inocula că între cele două pretinse tabere se desfășoară un adevărat război. Există martori, foști militari, care au afirmat că un asemenea consum de muniție este mai degrabă specific unui război, purtat la scară largă, cu un inamic străin, bine determinat.

Datele existente în prezentul dosar arată că **totalul persoanelor decedate în intervalul 16-27.12.1989 a fost de 1006, din care 153 până la 22 decembrie 1989. După data de 22 decembrie 1989, au decedat 853 de persoane.**

În același timp, în intervalul 16-27.12.1989, **au fost rănite 2988 de persoane, din care 890 până la 22 decembrie 1989.** Din total, **2157 au fost rănite după data de 22 decembrie 1989.**

Situația pe județele țării, **ulterior datei de 22 decembrie 1989**, se prezintă astfel: jud. **Alba** – 11 decedați, 22 răniți; *jud. Arad* – 19 decedați, 35 răniți; jud. **Argeș** - 1 decedat, 6 răniți; jud. **Bacău** - 1 rănit; jud. **Bihor** - 1 decedat, 2 răniți;

jud. **Brăila** – 35 decedați, 81 răniți; jud. **Brașov** – 68 decedați, 147 răniți; **București** – 409 decedați, 1079 răniți; jud. **Buzău** – 26 decedați, 57 răniți; jud. **Caraș Severin** – 16 decedați, 49 răniți; jud. **Cluj** – 12 decedați, 35 răniți; jud. **Constanța** – 18 decedați, 69 răniți; jud. **Dâmbovița** – 10 decedați, 30 răniți; jud. **Dolj** - 22 decedați, 62 răniți; jud. **Galați** – 2 decedați, 2 răniți; jud. **Giurgiu** - 3 decedați, 6 răniți; **Harghita și Covasna** – 2 decedați, 8 răniți; jud. **Hunedoara** – 7 decedați, 15 răniți; jud. **Ialomița** – 6 decedați, 18 răniți; jud. **Iași** – 1 decedat, 1 rănit; **Ilfov** – 71 decedați, 102 răniți; jud. **Mehedinți** – 1 decedat; jud. **Mureș** - 4 decedați, 3 răniți; jud. **Neamț** – 2 răniți; jud. **Prahova** - 1 rănit; jud. **Sibiu** – 86 decedați, 241 răniți; jud. **Timiș** – 19 decedați, 79 răniți; jud. **Vâlcea** – 2 răniți; jud. **Vrancea** – 3 decedați, 2 răniți. **(a se vedea vol. V-XII ale rechizitoriului)**

Analiza acestor statistici relevă că represiunea ordonată de fostul președinte Ceaușescu Nicolae **(la care au participat toate forțele interne, respectiv MI - DSS, MApN)**, a avut consecințe mai puțin grave decât consecințele **diversiunilor și dezinformărilor (inducerea în eroare)** existente după 22 decembrie 1989 și **generalizate** la nivelul întregii țări. Această situație face cu atât mai imperioasă stabilirea stării de fapt existente și tragerea la răspundere penală a persoanelor direct implicate în exercitarea și acceptarea conduitelor diversioniste.

❖ **Voiculescu Voican Gelu** a devenit membru al CFSN începând cu date de 22 decembrie 1989, iar apoi a fost numit oficial viceprim-ministru al Guvernului României, prin Decretul nr. 5 din data de 28 decembrie 1989, publicat în Monitorul Oficial nr. 5 din 27 decembrie 1989.

(...)Voiculescu Voican Gelu, în calitate de factor decizional al CFSN, a co-participat la toate conduitele lui Iliescu Ion, cel puțin în intervalul de timp 22-25 decembrie 1989 (data plecării sale la Târgoviște unde a participat la procesul cuplului Ceaușescu)

Pe cale de consecință, toate acuzațiile formulate împotriva lui Iliescu Ion în prima parte a acestui subcapitol sunt valabile și în ceea ce îl privește pe Voiculescu Voican Gelu. Acesta din urmă a participat direct la dezinformările publice și astfel a contribuit în mod direct (*raport de cauzalitate*), alături de Iliescu Ion, la generarea și acutizarea psihozei terorist-securiste.

❖ În ceea ce-l privește pe Roman Petre, probele administrate nu au fost apte a demonstra că acesta a contribuit în mod direct la dezinformările publice cu privire la conduita așa-zişilor securiști-teroriști. De altfel, analiza probelor a relevat că în primele zile ale Revoluției, Roman Petre **nu** a fost un veritabil factor de decizie al noii puteri. Mai mult, prin comunicatele oficiale ale CFSN, acesta a vorbit doar despre problemele economice ale României și a arătat preocupare spre rezolvarea unor probleme curente de natură economică.

❖ Totodată, se constată că urmare directă a tirului deosebit de intens existent în *Piața Palatului* în seara zilei de 22 decembrie 1989, două obiective de patrimoniu (*Biblioteca Centrală Universitară și Palatul Republicii/Regal*) au suferit uriașe distrugerii, prin incendiere. Au fost distruse în mod ireparabil foarte multe bunuri ale patrimoniului național, valoarea acestora fiind practic inestimabilă. (...)

❖ Conform *Codului Penal* (art. 443), constituie infracțiunea de „**utilizarea de metode interzise în operațiunile de luptă**”, declanșarea unui atac prin mijloace militare împotriva bunurilor civile protejate, în special clădiri consacrate artei, monumentelor istorice etc. Această infracțiune este imprescriptibilă. Pe cale de consecință, atât sediul *Bibliotecii Centrale Universitare* cât și *Palatul Regal/Republicii* fiind monumente istorice, se impune a fi efectuate cercetări penale pentru a se stabili dacă sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii prevăzută de articolul 443 din *Codul Penal* și persoanele responsabile pentru comiterea acestei infracțiuni. Însă, pentru o eficientă efectuare a urmăririi penale în

prezenta cauză, se impune **disjungerea cauzei** sub aspectul edificării cu privire la existența infracțiunii incriminată prin articolul 443 din *Codul Penal*.

3. Efectele psihozei și divizării (tehnici ale dezinformării) – resimțite la nivelul întregii populații a României.

Conduitele expuse în subcapitolul precedent au avut o contribuție majoră la instaurarea psihozei terorismului, ce a atins pe alocuri cote paroxistice. Practic, toate situațiile de foc fratricid au fost cauzate de existența acestei psihoze, de inocularea existenței celor **două tabere** aparent inamice și a deficiențelor majore ale actului de comandă militară. Toți posesorii de armă (civili și militari) au fost convinși că se află într-o luptă pe viață și pe moarte cu „**dușmanul terorist**” care **era foarte bine instruit, de o cruzime inumană, fanatic, sinucigaș și fără uniformă militară.** În cele ce urmează, vor fi trecute în revistă numeroase situații tragice care denotă profunzimea psihozei ce a marcat întreaga populație a României, începând cu seara zilei de 22 decembrie 1989.

(...)

Analiza celor prezentate mai sus demonstrează că **la baza tuturor situațiilor tragice trecute în revistă s-au aflat psihoza securist-teroristă și decizia neîntemeiată venită din partea conducerii MApN de a masa în perimetre restrânse uriașe forțe militare total eterogene.** Așa cum s-a arătat în subcapitolul precedent, **Iliescu Ion și forul decizional al CFSN au acționat direct în sensul dezinformării grave,** conduite ce au contribuit decisiv la instaurarea psihozei terorismului, la convingerea generală că militarii fostului DSS acționează împotriva Armatei și a Revoluției și astfel la apariția celor două tabere aparent inamice. Totodată, deciziile militare de masare a unor forțe eterogene în zone restrânse din București și din marile orașe ale țării au aparținut practic Consiliului Militar

Superior. **Acest comandament militar s-a aflat în subordinea CFSN**, iar astfel responsabilitățile pentru erorile grave de comandă militară revin inclusiv conducerii CFSN, mai ales că această conducere s-a implicat în activitatea militară desfășurată (a se revedea comunicatele publice ale CFSN). (...)

(...)

În noaptea de 22/23 decembrie 1989, gl.mr. (...) - locțiitor al comandantului Academiei Militare, în baza ordinului aceluiași gl.lt. Eftimescu Nicolae, a dispus ca un detașament de studenți ai instituției militare de învățământ superior să participe la apărarea sediului MApN. Detașamentul a fost constituit dintr-un efectiv de 347 studenți militari, conduși de 13 ofițeri-cadre. Deplasarea s-a făcut cu autobuzele, iar cele 6 mijloace de transport s-au oprit tot în fața centrului de calcul al MApN. Asupra efectivelor de studenți s-a deschis focul automat dinspre perimetrul de apărare al MApN, fără somație prealabilă. Intensitatea focului a determinat coborârea precipitată a studenților, care s-au adăpostit între blocurile situate în zonă și deschiderea de către aceștia a focului în mod haotic, în toate direcțiile.

Incidentul grav s-a soldat cu cinci morți și opt răniți din partea studenților militari și s-a produs pe fondul unor conduite criminale ale conducerii MApN – în acest caz a gl. lt. Eftimescu Nicolae, nimeni altul decât șeful Direcției Operații a MStM , direcție care a fost supranumită de unii martori audiați în cursul anchetei ca fiind „*creierul Armatei*”. Se observă că acest foarte important factor de comandă a fost implicat direct în incidentele grave care s-au soldat cu decese din rândurile parașutiștilor de la Buzău și din cel al studenților militari. A ordonat deplasarea pe timp de noapte a acestor efective spre MApN fără să se preocupe ca forțele deja aflate în paza instituției să cunoască despre sosirea acestora, condiții în care, având în vedere și psihoza atacurilor teroriste, **focul fratricid a fost inevitabil**. Mai mult, după epuizarea incidentului în care au fost implicați parașutiștii de la Buzău, nu a dispus nimic pentru prevenirea unui incident similar, mai ales în situația în care știa

că, în condiții identice, urmau a sosi și studenții militari .La fel de grav este că gl.lt. Eftimescu Nicolae le-a ordonat parașutiștilor să blocheze accesul spre MApN a unor „*coloane necunoscute dinspre Academia Militară*”, de fapt studenții cărora el le ordonase deplasarea spre MApN. Deoarece, în situația gl.lt. Eftimescu Nicolae se exclude incompetența profesională (acesta fiind inclusiv reprezentantul României în cadrul **Tratatului de la Varșovia**), comportamentul acestuia trebuie privit doar în sfera infrațională. Se poate trage concluzia conform căreia **se dorea focul fratricid**. Despre conduitele vârfurilor de comandă ale MApN și motivațiile acestora se va discuta pe larg în subcapitolul următor.

(...)

Prin raportare la întregul conținut al prezentului subcapitol se poate concluziona că pe întregul teritoriu al României, începând cu seara zilei de 22 decembrie 1989, s-a manifestat în mod tragic o adevărată *psihoză a terorismului*. Populația țării (civili și militari) a fost convinsă că în marile orașe se desfășoară un adevărat război între cele două tabere percepute în mod fals ca fiind inamice. Psihoza a fost posibilă ca urmare a exercitării unei operațiuni profesionale de inducere în eroare (diversiuni și dezinformări). La aceasta au contribuit în mod direct, prin aparițiile publice și comunicatele de presă, factorii de decizie politico-militară ai CFSN.

Marele pericol a constat în aceea că, prin manifestările concrete, psihoza terorismului a atentat în mod direct asupra vieții, integrității fizice și psihice a întregii populații civile din România. Populația civilă a fost expusă unui pericol deosebit de grav, consecințele fiind, așa cum s-a arătat, survenirea de numeroase decese și răniri din rândurile civililor.

4. Inducerea în eroare coordonată și exercitată de vârfurile de comandă militară ale MApN. Acceptarea din partea factorilor politici de decizie ai CFSN.

Probele administrate sunt apte a demonstra că inducerea în eroare a fost în mare parte exercitată și coordonată de la sediul **MApN**, de către unii dintre componenții **Consiliului Militar Superior**, organism militar aflat în subordinea **CFSN** și a conducerii acestuia.

(...)

Probele administrate în cauză au demonstrat că la orele **14:10** ale zilei de **22 decembrie 1989**, de la **MApN** au fost emise notele telefonice cu numerele **38 și 39**. Notele au fost trimise tuturor unităților militare din România, fiind ordonate de **gl. Eftimescu Nicolae** – prim locțiitor al șefului **MStM** și șef al Direcției Operații din **MStM** – ca urmare a *Directivei ministrului apărării naționale* – **gl.lt. (...)**.

Așa cum s-a văzut în capitolul precedent, s-a ordonat ca **unitățile militare să execute doar ordinele militare transmise de la MApN**. Apoi, s-a mai ordonat ca unitățile militare să treacă la paza armată a obiectivelor civile de importanță deosebită și **să tragă în eventualitatea că vor fi atacate de grupuri înarmate cu arme de foc**.

Întrebarea firească, prin raportare la ordinul supus discuției, este de ce a fost necesar un astfel de ordin. Pe întregul teritoriu al României, la acea oră (**14:10**) era liniște, nu se trăgea, nu mai existau violențe, dimpotrivă, în capitală și în marile orașe se sărbătorea cu entuziasm victoria Revoluției. Totodată, de ce ar fi existat riscul ca „*grupuri înarmate cu arme de foc*” să atace obiectivele civile? Pe cine să atace? S-a explicat anterior că **DSS**, cu toată conducerea și efectivele, se alăturase mișcării revoluționare, abandonându-l pe fostul președinte. **Conducerea DSS se afla la vedere alături de conducerea MApN**. Cunoșteau cei din comanda **MApN** că în seara aceleiași zile urma să se tragă? Pe ce se baza o asemenea informație?

Cert este că, în jurul obiectivelor civile și militare de interes major aflate în București și în marile orașe ale țării, au fost cantonate treptat forțe militare **excesiv**

de numeroase și total eterogene. Foarte grav este faptul că masarea acestor forțe în perimetre reduse s-a făcut fără asigurarea unei comunicări eficiente între efectivele militare astfel încât, de cele mai multe ori, **acestea nu se cunoșteau între ele și nici măcar nu cunoșteau cu claritate propriile misiuni în care au fost angrenate.**

Nu trebuie omisă realitatea conform căreia, în după amiaza zilei de 22 decembrie 1989, efectivele militare se aflau deja într-o stare avansată de oboseală fizică și mentală, ca urmare a faptului că încă de la data de 17 decembrie 1989 se aflau în alarmă parțială de luptă („*Radu cel Frumos*”), stresul fiind accentuat de declararea de către președintele Ceaușescu Nicolae a *stării de necesitate*, pe întregul teritoriu al României, în dimineața zilei de 22 decembrie 1989.

În același timp, s-a constatat că o mare parte a efectivelor militare ce au afluire spre centrul Bucureștilor și spre centrele marilor aglomerații urbane ale țării, erau formate și din militari în termen neexperimentați, insuficient pregătiți, mulți dintre ei fiind încorporați în toamna anului 1989.

Toate aceste realități erau cunoscute conducerii MApN. Gl.lt. (...), gl. Eftimescu Nicolae, gl. (...) (șeful Academiei Militare), gl. Hortopan Ion (șeful Comandamentului Infanteriei și Tancurilor) și ceilalți ofițeri de la vârful ierarhiei militare știau despre situația „*trupei*”.

Este important de subliniat că începând cu orele 14:10 ale zilei de 22 decembrie 1989, toate forțele militare ce și-au început deplasările pe întregul teritoriu al țării au fost dislocate și coordonate spre dispozitive **exclusiv prin intermediul ordinelor MApN**, având în vedere că notele telefonice 38 și 39 stipulau expres că urmau a se executa **doar** ordinele date de la vârful instituției militare. Examinarea *jurnalelor de luptă* atașate dosarului arată că aceste note au fost primite și executate întocmai.

Începând cu **seara** zilei de 22 decembrie 1989 și **continuând cu noaptea ce a urmat**, la ordin, spre București au afluït în mod succesiv efectivele unor **unități militare din teritoriu**.

(...) acest ordin de chemare spre București a efectivelor militare din teritoriu, nu putea fi dat de gl. (...) care în seara zilei de 22 decembrie 1989 și întreaga noapte ce a urmat s-a aflat în sediul CC. În schimb, la Ministerul Apărării Naționale se afla întreaga conducere a armatei, în frunte cu **gl.lt. (...) și gl. Eftimescu Nicolae**. Fără implicarea directă a celor doi, ministru și șef al Direcției Operații, nu era posibilă punerea în mișcare a unor mari unități din teritoriu spre București.

(...)

În dispozitivul de pază al **MApN** au existat, în afara forțelor proprii, **2173 militari cu 63 de tancuri, 49 de TAB-uri și 6 mitraliere AA** de la UM 01210 București, UM 01305 București, UM 01270 București, UM 01303 București, UM 01046 București, UM 01026 București, UM 01845 București, UM 01704 București, UM 01436 București, UM 01247 Galați, Academia Militară, UM 01085 Pitești, UM 01171 Buzău, UM 01031 Cernica.

La sediul fostului **CC al PCR** au fost **567 de militari, cu 10 TAB-uri**, de la UM 01026 București, UM 01305 București, UM 01908 București și UM 01051 București.

Piața și Sala Palatului – 418 militari cu 42 de tancuri și 3 TAB-uri de la UM 01220 București, UM 01060 București, UM 01046 București și UM 01842 Titu.

La TVR – 1591 militari cu 12 tancuri de la UM 01200 București, UM 01060 București, UM 01842 București, UM 01270 Focșani, UM 01065 Popești, UM 01303 Târgoviște, UM 01841 Caracal, UM 01845 Câmpia Turzii, UM 01248 Medgidia.

La Aeroportul Otopeni – 1174 de militari cu 14 tancuri și 1 TAB de la UM 01305 București, UM 01065 București, UM 01841 București, UM 01258 Râmnicu-Sărat, UM 01913 Otopeni și UM 01847 Boboc.

La Aeroportul Băneasa – 436 de militari cu 5 tancuri și 3 TAB-uri de la UM 01305 București și UM 01888 București..

La Radiodifuziunea Română – 476 de militari cu 1 tanc și 3 TAB-uri de la UM 01210 București și UM 01908 București.

În Piața Victoriei – 295 de militari cu 9 TAB-uri de la UM 01305 București, UM 01026 București și UM 01908 București.

La Palatul Cotroceni - 96 militari de la UM 01305 București.

La Palatul Primăverii – 150 de militari de la UM 01026 București.

La Palatul Telefoanelor – 244 de militari cu 12 tancuri și 8 TAB-uri de la UM 01210 București, UM 01305 București, UM 01046 București și UM 01026 București.

La Comandamentul Infanteriei și Tancurilor (CIT) – 190 de militari și 11 tancuri de la UM 01069 Brașov, UM 01727 Giurgiu și UM 01303 București.

La Comandamentul Apărării Antiaeriene a Teritoriului (CAAT) - 390 de militari de la UM 01210 București, UM 01842 București, UM 01847 București, UM 01845 București și UM 01829 București.

La Centrul de Instrucție al Geniului – 140 de militari de la UM 01305 București.

La Comandamentul Garnizoanei – 43 militari cu 1 TAB de la UM 01918 București.

La Casa Centrală a Armatei - 30 de militari de la UM 01026 București.

La Academia Militară – 16 militari cu 4 tancuri de la UM 01046 București și UM 01230 Pantelimon.

La Depozitul Măgurele – 31 de militari de la UM 01210 București.

La Depozitul Domnești - 21 de militari cu 1 TAB de la UM 01210 București.

La Consiliul Popular al Sectorului 4 – 31 de militari de la UM 01305 București.

La Procuratura Militară – 13 militari de la UM 01026 București.

La Poliția Capitalei - 35 de militari ai Academiei Militare.

La Punctul de comandă de rezervă al MI – 70 de militari de la UM 01841 București.

La Penitenciarul Jilava – 51 de militari cu 2 tancuri și 5 TAB-uri de la UM 01305 București.

La Vila Postelnicu – 16 militari de la UM 01841 București.

La obiectivul Stejar – 43 de militari de la UM 01847 București.

La Școala Militară de Ofițeri de Securitate și Miliție Băneasa – 515 militari de la UM 01668 București, UM 01612 București și UM 01829 București.

La Unitatea Specială R – 116 militari de la UM 01667 București și UM 01270 București.

La Depozitul Brănești – 55 de militari de la UM 01230 București și UM 01270 București.

La Telegraful Central - 12 militari cu 1 TAB de la UM 01210 București.

Alte locuri de pe raza garnizoanei București - **1594 militari cu 2 TAB-uri** cu toții de la unități militare din București.

În concluzie, **doar în București**, în preajma obiectivelor importante (civile și militare), așadar **pe străzile capitalei, au desfășurat acțiuni de luptă, concomitent , 11032 de militari, cu 166 de tancuri și 108 TAB-uri**. Aceste forțe au aparținut unităților militare din **București**, dar și din **Galați, Pitești, Buzău, Cernica, Focșani, Târgoviște, Caracal, Câmpia Turzii, Medgidia, Otopeni, Boboc, Râmnicu-Sărat, Brașov și Giurgiu**.

Acțiunile de luptă s-au desfășurat în același timp cu paza și apărarea cazărmilor proprii, a depozitelor de armament și în caz de nevoie, cu îndeplinirea misiunii de bază, respingerea unei eventuale agresiuni externe. Pentru această categorie de misiuni au participat forțe militare, altele decât cele enumerate.

Analiza regulamentelor militare privind lupta cu blindatele grele, evidențiază că **Armata Română nu avea la nivelul anului 1989 prevăzută posibilitatea ca tancurile proprii să fie implicate în lupta de gherilă urbană**. Pe cale de consecință, nici militarii tanchiști nu erau instruiți să lupte în mediul urban împotriva unor formațiuni special pregătite pentru diversiune urbană, așa cum se acredita de la vârful de comandă al MApN că ar fi presupuși teroriști. Cu toate acestea, conducerea MApN a masat în București și în marile orașe ale țării un număr impresionant de **blindate grele**, fiind în deplină cunoștință de cauză asupra pericolului ce-l reprezenta un astfel de ordin. (...)

Efectivelor militare din stradă li s-au interpus cele ale **Gărzilor Patriotice**. (...) Nu trebuie omiși **civili înarmați** cu arme militare, al căror număr nu se cunoaște, dar prin raportare la probatoriul cauzei, acest număr a fost în orice caz mare. Trebuie spus că probatoriul administrat nu a evidențiat fără dubii *cine anume a dispus* înarmarea organizată a populației civile.

(...) conducerea superioară a MApN a ordonat misiuni de luptă, **fără ca în momentul emiterii ordinului să existe o situație reală de luptă**, cu atât mai puțin una care să impună trimiterea în centrul Bucureștilor a unor efective importante de blindate grele. **La orele 18:00, în Piața Palatului nu se trăgea**. Întregul probatoriu administrat a relevat că incidentele din această zonă au debutat la orele 18:30. În mod firesc se pune întrebarea de ce a fost emis un astfel de ordin. Avea conducerea MApN informații că în perimetrul *Pieții Palatului* urma să se deschidă focul? Mai mult, analiza ordinului supus discuției arată că acesta este **neclar, generator de confuzie**, atâta timp cât nu se precizează nimic concret despre inamicul care trebuia

nimicit, situația tactico-operativă fiind complet ignorată. Și apoi, ce inamici se aflau în CC la acel moment, încât să fie necesară nimicirea lor **cu blindatele!?** **În realitate, ordinul este de-a dreptul criminal**, deoarece în *Piața Palatului*, la acea oră se aflau zeci de mii de revoluționari, dar și forțe militare deja instalate în dispozitiv. Gl.lt. (...), ministru al apărării în acel moment, știa că în perimetrul fostului CC se află mulți civili înarmați cu armament militar, fiind martor ocular al înarmării acestora cu armele abandonate de componenții Direcției a V-a din fostul DSS. Știa de asemenea faptul că tancurile trimise pentru „*nimicirea elementelor*” din CC și Piața Palatului aveau să ajungă în zonă pe timp de noapte. Aceleași concluzii sunt valabile și pentru generalul Eftimescu Nicolae, fără a cărei contribuție, ca șef al Direcției Operații, nefiind posibilă deplasarea spre București a unor efective de blindate grele. (...)

Astfel de informații, apărute și diseminate la primele ore ale după-amiezii zilei de 22 decembrie 1989, presupun fie că așa-zii teroriști au fost atât de neprofesioniști încât și-au anunțat din timp intențiile, renunțând la elementul surpriză, fie că serviciile de informații ale armatei erau foarte eficiente și au aflat din timp despre acțiunile ostile ale dușmanului terorist. Prima variantă se exclude, iar cea de a doua presupune că se știa inclusiv faptul că efectivele așa-ziișilor teroriști urmau a fi formate dintr-un număr restrâns de trăgători izolați, așa cum s-a acreditat după Revoluție. În aceste condiții, este nefiresc să masezi în jurul ministerului și în alte zone **sute de tancuri și TAB-uri**.

❖ În vederea unei eficiente edificări cu privire la folosirea blindatelor grele de către forțele armate ale României, a fost studiat „*Regulamentul Tc - 3 de luptă al subunităților de tancuri (batalion, companie, pluton, tanc)*” din data de **09.04.1988** (vol. ... - anexă). Analiza acestui regulament militar relevă că, prin capitolul intitulat „*Destinația și rolul subunităților de tancuri*”, se stabilește că forțele blindate puteau îndeplini (la nivelul anului 1989) două tipuri de misiuni: în

lupta de apărare și în lupta ofensivă. Pentru prima variantă, subunitățile de tancuri puteau „*să lovească inamicul în curs de afluire, prin acțiuni și trageri de la distanțe mari; să nimicească prin trageri directe blindatele, în special tancurile, mijloacele de foc și personalul inamicului, pe timpul apropierii și să oprească atacul acestuia; să limiteze pătrunderea acestuia, folosind cu iscusință manevra de foc și caracteristicile terenului; să participe la nimicirea trupelor de desant aerian și maritim*”. În lupta ofensivă, subunitățile de tancuri puteau „*să rupă apărarea inamicului, nimicind tancurile, blindatele, mijloacele de foc și personalul acestuia; să dezvolte impetuos ofensiva în adâncime; să forțeze din mișcare cursurile de apă (canalele), în cooperare cu subunitățile de infanterie; să urmărească impetuos inamicul care se retrage*.” Același regulament militar stipula că **unica** situație în care tancurile armatei române puteau acționa în mediul urban era atunci când executau „*Ofensiva pentru eliberarea localităților și zonelor industriale*”. Apoi, se arăta fără echivoc faptul că „*Localitățile, prin caracteristicile lor constructive și ale terenului pe care sunt dispuse, pot fi ușor adaptate pentru apărare și constituie obiective puternice în cadrul dispozitivului de apărare organizat de inamic pe teritoriul vremelnic ocupat*”.(articolul 462 din regulament) Rezultă, cât se poate de clar, că forțele blindate puteau fi folosite în misiuni de luptă reale DOAR dacă erau angrenate în lupta cu un inamic străin și DOAR după decretarea în prealabil a stării de **război**. În cazul particular, excepțional de folosire a blindatelor în mediul urban, era impusă ca premisă obligatorie **ocuparea unei părți a teritoriului României de către un inamic, se subînțelege străin**.

Așadar, folosirea în misiuni de luptă (în mod sistematic), în mediul urban, a unor efective numeroase de blindate, atât înainte cât și după 22 decembrie 1989, a fost ilegală, a contravenit regulamentelor militare și prin consecințele survenite (raport de cauzalitate) la nivelul unei părți însemnate a populației a României,

întreunește elementele *crimelor împotriva umanității*. Factorii militari de decizie (cei care au îndeplinit în mod succesiv funcția de ministru al apărării, șeful Direcției Operații, Șeful Comandamentului Infanteriei și Tancurilor) cunoșteau aceste aspecte, le-au încălcat cu intenție directă, pentru a-și atinge scopurile urmărite, scopuri devoalate pe parcursul expositivului. Toate aceste conduite au fost acceptate de factorii politici de decizie, în intervalul de timp **16-31 decembrie 1989**.

Mai mult, analiza aceluiași regulament arată că în ipoteza specială a ducerii luptei în orașe, subunitățile de tancuri trebuiau să ducă lupta **fracționat, pe plutoane și tancuri** (așadar în număr mic sau chiar cu un singur tanc), nicidecum să fie masate în același perimetru mai multe **regimente** de blindate. Or, începând cu seara zilei de 22 decembrie 1989, vârful decizional al MApN a ordonat afluirea succesivă a mai multor **regimente de blindate** spre aceleași perimetre urbane (cu suprafețe mici), pe timp de noapte și în condițiile lipsei totale de coordonare între aceste forțe, realități care au avut deznodământ tragic de foarte multe ori. Este vorba, în special despre zonele *Băneasa-Otopeni* și *CC- Palatul Republicii/Regal*. Probă în acest sens sunt consemnările *jurnalelor de luptă* atașate dosarului.

Situația prezentată impune concluzia conform căreia, în realitate, de la vârful de comandă al MApN, cu intenție, în după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989, s-a declanșat o amplă operațiune militară de inducere în eroare, unică în istoria națională prin complexitate, soldată cu consecințe tragice pentru populația României.

Drept urmare, pe fondul acestui gen de decizii ale vârfurilor de comandă din MApN, au survenit stările de fapt dramatice descrise în subcapitolul precedent. Ansamblul situației trebuie să includă **psihoza** sub imperiul căreia se aflau toate aceste categorii de forțe. Iar pentru instaurarea și amplificarea psihozei au contribuit

în mod esențial factorii de decizie ai CFSN, începând cu apariția televizată a lui **Iliescu Ion și Voiculescu Voican Gelu** din seara zilei de 22 decembrie 1989.

Informația falsă diseminată de Iliescu Ion (secondat de Voiculescu Voican Gelu) prin intermediul TVR, conform căreia militarii DSS se află la originea atacului împotriva Armatei, revoluționarilor și conducerii noii puteri politico-militare (completată ulterior de o avalanșă de dezinformări similare) **a dobândit în timp scurt proporții uriașe și s-a cristalizat într-o psihoză a terorismului ce a atins pe alocuri cote paroxistice.**

Psihoza terorismului a fost urmată în mod firesc de nevoia psihologică a fiecărei persoane aflată sub imperiul stării de iraționalitate de a identifica un adversar ostil. Iar acest adversar a fost ușor de identificat de marea masă (civili și militari) din moment ce **persoana cu cel mai înalt grad de notorietate și credibilitate în acele momente – Iliescu Ion** - afirma la TVR că adversarul este *„securist, bezmetic, sinucigaș, terorist, fiară încolțită, fanatic, de o cruzime care nu-și găsește calificative, care împușcă din orice poziție și e îmbrăcat cu haine civile,,*. La nivelul lunii decembrie 1989 starea de spirit a populației la adresa cadrelor MI - DSS era (în mod justificat) ostilă, așa că identificarea acestor cadre cu dușmanul terorist a fost cu atât mai facilă, dovadă în acest sens fiind răspândirea rapidă la nivelul întregii populații a convingerii că *„securist egal terorist”*.

Pe fondul stării de spirit care s-a creat, distorsionarea realității devenea oricând posibilă, *terorist-securistul* era identificat în orice persoană, mai ales pe timp de noapte, când s-au întâmplat majoritatea evenimentelor tragice de foc fratricid din timpul Revoluției. Așa fiind, oricând amicul putea fi transformat în inamic, aceasta fiind realitatea la nivelul întregii țări.

(...)

❖ *În anul 1990 societatea română se confrunta cu numeroase încercări de a afla adevărul despre revoluția care tocmai condusesse la înlăturarea dictaturii, dar*

care a lăsat totodată, sute de familii îndoliate în urma deceselor survenite și mii de răniți (unii, mutilați pentru tot restul vieții).

Totodată, au apărut în spațiul public zvonuri conform cărora puterea nou instalată are anumite lucruri de ascuns, cu referire la evenimentele petrecute. Neîncrederea populară s-a manifestat virulent în cursul anului 1990, prin ample demonstrații de protest la care se cerea insistent adevărul despre Revoluție și se aduceau diferite acuzații unor persoane din conducerea statului, cu privire la o presupusă complicitate a acestora cu cei care au încercat să reprime revoluția în primele zile ale desfășurării ei, sau cu organizarea unei complexe diversiuni privitoare la preinșii teroriști (după plecarea fostului dictator de pe sediul CC al PCR).

În acest context, pentru a răspunde unei presiuni crescânde din partea populației, dar și a unor organizații civile, au fost demarate ori continuate anchetele și cercetările penale începute deja de către autoritățile abilitate ale statului, iar **Senatul României** a considerat necesar să voteze constituirea unei „**Comisii Senatoriale de cercetare a evenimentelor din decembrie 1989**”, inițiativă aprobată de **Parlamentul României**.

Această primă comisie a activat în legislatura **1990-1992**, sub conducerea senatorului FSN (...), care a dat publicității un raport propriu, la finele anului 1992. În ansamblu, materialul rezultat s-a referit la decesul generalului Milea Vasile (concluzia fiind că a fost vorba, fără îndoială, de un gest suicidal al fostului ministru al apărării), la împrejurările în care au decedat generalii (...) și (...) și la acțiunile fostului Departament al Securității Statului (DSS), fără a face considerații de natură a clarifica activitatea acestei instituții în contextul revoluției.

Neexistând răspunsurile așteptate, în legislatura **1992-1996**, **Parlamentul României** a aprobat constituirea unei noi comisii senatoriale, cu același titlu și atribuții ca și prima, care să-i continue activitatea și să emită un raport oficial.

Comisia a avut la conducere pentru scurt timp pe senatorul Dumitrescu Ticu Constantin, iar după demisia acestuia, pe senatorul PNT-CD Gabrielescu Valentin.

Componența Comisiei a fost în concordanță cu modul de reprezentare a partidelor politice în Parlamentul acelei legislaturi, respectiv PDSR, PNL, PNT-CD, PUNR, PD, PSM și UDMR, astfel încât membrii comisiei nu au reușit să ajungă la un consens, la un răspuns oficial asumat despre ceea ce însemna „adevărul despre Revoluție”.

În pofida eșecului ce a ținut mai degrabă de considerente politice, materialul rezultat, câteva sute de stenograme întocmite în urma audierilor de martori, reprezintă o sursă deosebit de valoroasă de mărturii ale celor mai mult sau mai puțin implicați în evenimentele cercetate, la nivel local și național.

Faptul că au fost audiate persoane care au deținut funcții importante, unele cu rol evident de decizie în societatea civilă, dar și în sistemul național de apărare, într-o perioadă relativ apropiată de data producerii faptelor cercetate, conferă autenticitate și credibilitate acestor depoziții.

Alăturate, mărturiile recompun o imagine de ansamblu apropiată de realitatea acelor zile și contribuie, fără îndoială, la descifrarea unor întâmplări care au rămas fără răspuns o perioadă nepermis de îndelungată.

Întrucât Comisia a adoptat ca procedură oficială de lucru, depunerea jurământului de martor înaintea fiecărei audieri, cu explicarea, înțelegerea și asumarea de către cel ascultat a consecințelor juridice ce decurg din posibila ascundere sau denaturare a adevărului, stenogramele ce au rezultat, reprezintă copii fidele ale sutelor de mărturii depuse și sunt astfel demne de a fi considerate înscrisuri ce pot servi ca mijloace de probă, întrucât, din conținutul lor, rezultă numeroase fapte sau împrejurări de natură să contribuie la aflarea adevărului.

*Surprinde, în acest context, decizia finală de a **clasifica** în mod oficial conținutul „Raportului” întocmit și de a nu da publicității materialul rezultat. Abia*

în urma demersurilor efectuate de procurorii militari angajați în cercetările actuale, s-a cerut și s-a obținut declasificarea tuturor stenogramelor, ele putând astfel fi atașate la dosarul cauzei, pentru a servi aflării adevărului.

Concluzia (...), după cum și întregul *Raport*, sunt fundamentate pe o amplă și judicioasă cercetare efectuată de membrii **Comisiei Senatoriale pentru Cercetarea Evenimentelor din 1989** (peste 300 de dosare conținând stenogramele persoanelor audiate). În același timp, probatoriul administrat în dosarul nr. 11/P/2014 conduce spre aceleași concluzii exprimate de șeful Comisiei Senatoriale.

(...)

S-a arătat anterior că gl. Eftimescu Nicolae – prim locțiitor al șefului MStM și șef al Direcției Operații a avut o conduită intenționat diversionistă, soldată cu militari decedați și răniți din rândul parașutiștilor de la Buzău și din rândul studenților Academiei Militare. Martorii enumerați au făcut referire și la alte conduite ale acestui ofițer superior care au contribuit la amplificarea psihozei teroriste.

Tot așa, în „*Cazul ...*” este probată **intenția criminală privind-l direct pe gl. col. Militaru Nicolae** care, în noaptea de 23/24 decembrie 1989, era impus deja ca **ministru al apărării** de Iliescu Ion. (...)

Înainte de analiza speței în care echipajul USLA condus de lt.col. (...) a fost ucis în fața MApN, se vor analiza circumstanțele numirii în funcția de ministru al apărării a gl.ccol. (r) Militaru Nicolae.

După cum s-a arătat deja, acest general a fost marginalizat de fostul președinte Ceaușescu Nicolae, ca urmare a faptului că a fost demascat ca fiind colaborator al serviciilor de informații militare ale URSS. Același general s-a dovedit a fi șeful aripii militare a „*grupului complotist Iliescu*”. Așa se face că, începând cu **23 decembrie 1989**, generalul Militaru Nicolae a fost impus de Iliescu

Ion în importanta funcție de ministru al apărării, cu urmări dezastruoase, decizie ale cărei consecințe incumbă noului șef de stat și guvern – Iliescu Ion.

Contextul în care s-a luat hotărârea de numire a fost aceea în care, până la acel moment, funcția de ministru al apărării a fost exercitată de gl. lt. (...), iar rolul acestuia a fost realmente determinant pentru răsturnarea regimului Ceaușescu și pentru preluarea puterii de către CFSN.

(...)

Așadar, Iliescu Ion este cel care l-a impus pe generalul Militaru Nicolae în funcția de ministru al apărării. Cei doi se cunoșteau de mult timp, fiind liderii „*grupului complotist Iliescu*” și la 23 decembrie 1989 au pus în practică obiectivul preconizat al grupului: Iliescu Ion șef de stat, generalul Militaru Nicolae ministru al apărării. (...)

Acest general, ministru al apărării în fapt, a ordonat în noaptea de 23/24 decembrie 1989 venirea echipajelor USLA conduse de lt.col. (...), în zona MApN, pentru a neutraliza preținsele grupuri teroriste care atacau ministerul. Urmare aceleiași grave lipse de comunicare, s-a ajuns ca forțele MApN aflate în perimetrul ministerului să deschidă foc asupra celor două ABI-uri, cu consecințele cunoscute.

(...)

După cum s-a arătat anterior, generalul Militaru Nicolae, în calitate de șef al aripii militare a „*grupului complotist Iliescu*”, avea **preconcepția unui viitor conflict armat cu cadrele Securității.**

Foarte grav este că deși echipajele USLA nu au prezentat comportamente ostile Revoluției, **din ordinul gl. mr. Militaru Nicolae (...), cadavrele luptătorilor USLA au fost lăsate la vedere, în fața ministerului, mai multe zile**, spre a fi batjocorite crunt de către populație. Imaginile cu privire la acest caz sunt edificatoare. Comportamentele inumane (decapitarea unui cadavru , înfigerea capului în osia ABI-ului distrus, urinarea pe cadavre, înfigerea de țigări în orbitele

ochilor acestora) reprezintă tot o expresie a stării de psihoză, mai precis a urii induse împotriva așa-zisilor securist-teroriști.

La fel de grav a fost că pe ABI-urile respective a fost inscripționat cu cretă de culoare albă, cu majuscule, „**TERORIȘTI**”. (...)

(...)

O altă modalitate de a întreține psihoza terorismului a constituit-o **dezinformarea sistematică exercitată prin sistemul militar de telefonie**. Întregul material probator al dosarului a evidențiat existența unei avalanșe de dezinformări în sensul acțiunilor militare ostile desfășurate de forțele teroriste, situație ce apare inclusiv în declarațiile amintite la începutul acestui subcapitol. Toate garnizoanele militare importante ale României au fost dezinformate **în mod sistematic, timp de mai multe zile**, și prin intermediul sistemului militar de telefonie.

(...)

Probatoriul administrat a demonstrat inclusiv faptul că pe perioada exercitării inducerii în eroare prin intermediul comunicațiilor militare, DSS a fost **lipsit în mod deliberat de posibilitatea comunicării prin propriul sistem de telefonie**. **Totodată, încă din seara de 22 decembrie 1989 MApN și-a dublat legăturile telefonice**. Sunt aspecte importante care vin în sprijinul concluziei conform căreia dezinformarea prin comunicațiile militare a fost făcută de la MApN. Faptul că începând cu seara zilei de 22 decembrie 1989, Armata a avut practic comunicații noi, face imposibilă penetrarea, într-un timp atât de scurt, a noii rețele de către o altă entitate.

(...)

În același timp, așa cum se va devoala într-un alt subcapitol, începând cu 22 decembrie 1989, orele 15.00, TVR și Radiodifuziunea au fost militarizate. Așadar,

se desprinde concluzia conform căreia **toate comunicațiile**, de pe întregul teritoriu al României, începând cu 22 decembrie, **au aparținut exclusiv MApN**.

(...)

Totodată, s-a probat inclusiv **implicarea gl. lt. (...) în stoparea cercetărilor care probabil ar fi dovedit implicarea unor cadre MApN** în exercitarea inducerii în eroare din decembrie 1989.

Cercetările penale efectuate de procurorii militari au fost obstrucționate în timp, cel mai elocvent exemplu fiind cel care privește evenimentele din decembrie 1989 de la **Cluj-Napoca**. (...)

O altă problemă constatată în timp a fost aceea a unor mistificări existente la nivelul diverselor unități militare din țară cu privire la decesul unor militari în timpul evenimentelor din decembrie 1989. În primii ani de după Revoluție, au existat situații când, deși focul fratricid a reprezentat cauza unor decese, s-a acreditat ideea conform căreia decesele au fost cauzate de luptele duse împotriva teroriștilor. Elocvente sunt și dosarele penale nr. (...), instrumentate de procurorii Parchetului Militar Teritorial București. (...) Autorul a fost trimis în judecată pentru săvârșirea în concurs a infracțiunilor de omor deosebit de grav și tentativă de omor deosebit de grav. A fost condamnat definitiv la o pedeapsă privativă de libertate de 15 ani.

Al doilea dosar privește rechizitoriul din 14.12.1998, întocmit de procurorii aceluiși parchet militar, prin care (...), fost militar în termen la UM 01929 Reșița, jud. Caraș-Severin, a fost trimis în judecată pentru săvârșirea infracțiunii de omor. În sarcina învinuitului s-a reținut că (...).

Printr-o decizie definitivă, (...). a fost condamnat la o pedeapsă privativă de libertate de 15 ani închisoare.

Sunt două cazuri relevante de omor cu autori cunoscuți de la bun început, prezentate inițial ca fiind situații în care militarii respectivi au fost catalogați ca

fiind omorâți de forțele teroriste, mistificare care în mod evident a fost cunoscută eșaloanelor superioare ale MApN. Adevărul cu privire la aceste cazuri s-a aflat doar după ce o parte a militarilor unităților în cauză au fost disponibilizați în anul 1997, în timp ce autorii omorurilor au fost menținuți în serviciul activ. Nemulțumirile față de această situație au dus la formularea unor denunțuri prin care a fost devoalată realitatea.

(...)

O altă dificultate privind soluționare prezentei cauze penale a constituit-o **neefectuarea autopsiilor** cadavrelor rezultate în urma evenimentelor revoluționare. (...)

❖ **Probatoriul administrat nu a evidențiat existența unei implicări armate străine pe teritoriul României în timpul Revoluției din decembrie 1989. Nu există nicio probă juridică privind participarea unor astfel de forțe în exercitarea inducerii în eroare din decembrie 1989.** Trebuie menționat că în orice țară a lumii unde se desfășoară evenimente precum revoluțiile, serviciile de informații ale diverselor state (în principal ale statelor puternice) desfășoară activități de culegere a informațiilor, cu scopul informării precise asupra evoluțiilor socio-politice ale țării unde se desfășoară evenimentul. Date fiind poziția geo-strategică a României, desfășurarea „*războiului rece*” între cei doi mari poli de putere ai lumii (USA și URSS), schimbările radicale aflate în plină desfășurare în Europa de Est, este explicabil că serviciile de „*intelligence*” ale diverselor state să fie interesate de evoluțiile din România. Nu au existat probe că reprezentanții acestor structuri de informații au participat prin acțiuni armate pe teritoriul României.

(...)

Cu referire la „*ordinul care nu a mai venit*”, se poate presupune că un astfel de ordin (indiferent ce însemna el), nu a fost necesar, întrucât întreaga putere

politico-militară a României, începând cu 22 decembrie 1989, a fost agreată și acceptată de URSS.

(...)

❖ Cercetările efectuate în prezentul dosar au avut în vedere inclusiv o eventuală implicare în exercitarea inducerii în eroare a unor **forțe interne total acoperite**. Doctrina militară a României socialiste prevedea concepția potrivit căreia, într-un eventual război al întregului popor român pentru apărarea patriei, un rol deosebit de important în zădărnicierea și nimicirea oricărei agresiuni imperialiste revenea localităților, tuturor centrelor industriale și agricole ale țării.

(...)

***

Prin raportare la toate cele mai sus expuse, se concluzionează că

Începând cu după amiaza zilei de 22.12.1989, a fost lansată o amplă, sistematică și complexă inducere în eroare (diversiuni și dezinformări), coordonată de unii componenți ai Consiliului Militar Superior (structură aflată în subordinea CFSN), acceptată și asumată de factorii decizionali ai CFSN. Violența a fost provocată și indusă în mod intenționat. Dintre componenții Consiliului Militar Superior, au săvârșit în mod intenționat acte de diversiune și dezinformare gl.lt. (...) (colaborator al DSS), gl. armată Militaru Nicolae (colaborator al serviciilor militare secrete sovietice) și gl.lt. Eftimescu Nicolae (indicat de mulți martori cu funcții importante ca fiind colaborator al serviciilor de informații sovietice). Complici la aceste conduite au fost ,cu bună știință, ceilalți șefi de direcții din cadrul MApN.

Militarii cu grade superioare din cadrul Consiliului Militar Superior, au avut drept scop exonerarea de răspundere penală pentru coordonarea represiunii exercitată împotriva poporului român, până la data de 22.12.1989, orele 12:00 (represiune la care au participat toate structurile militare, adică MI -DSS, MApN și GP).

Factorii civili de decizie ai CFSN (Iliescu Ion, Voiculescu Voican Gelu, Brucan Silviu) au avut drept scop accesarea la puterea politică în statul român, consolidarea poziției dobândite și legitimarea în fața poporului.

(...)

Cercetările penale au evidențiat că Armata, prin forța împrejurărilor, s-a constituit în garant al reușitei Revoluției, situându-se astfel alături de popor, acolo unde îi și era locul. Însă, factorii de decizie, militari cu funcții importante care au condus efectiv represiunea în intervalul 17-22.12.1989, au dorit să-și asigure impunitatea pentru viitor, poziționându-se imediat alături de conducerea CFSN. Cele trei valuri succesive de avansări în grad militar ce au urmat, demonstrează existența unui pact (confirmat de Voiculescu Voican Gelu), noua putere instalată, având nevoie nu doar de legitimare în fața poporului, dar și de susținerea fără echivoc din partea singurei forțe militare care acționa unitar la nivel național. De altfel, reprezentanții armatei (unii controversați) au fost incluși de facto în structurile centrale, județene și locale ale noii puteri.

Prin acțiunile lor, ofițerii ante-menționați au trădat atât interesele poporului român, cât și interesele Armatei, având în vedere numărul foarte mare de militari decedați ca urmare a inducerii în eroare exercitată în decembrie 1989.

Nu în ultimul rând, inducerea în eroare coordonată și exercitată în mod sistematic de la MApN, acceptată și oficializată de factorii de decizie ai CFSN,

a pus o mare parte a populației civile din România într-o stare iminentă de pericol major cu privire la viața, integritatea fizică și psihică a acesteia. Ca o consecință tragică a acestui adevăr, trebuie precizat că din totalul celor 862 de persoane ucise după 22 decembrie 1989, mulți au fost copii, doar la 23 decembrie 1989 fiind uciși 8 copii, cel mai mic în vârstă având doar 2 luni.

***

Pentru o imagine de ansamblu asupra situației din decembrie 1989, sunt necesare câteva precizări despre **Consiliul Militar Superior**. După cum s-a arătat anterior, la data de 22 decembrie 1989, în cursul ședinței ce a avut loc la sediul MApN (aproximativ orele 16.00-16.45), Iliescu Ion a propus constituirea unui comandament unic civil și militar care avea să coordoneze inclusiv operațiunile militare, pe întregul teritoriu al României. Propunerea s-a materializat, iar în seara aceleiași zile, „*în direct*” la TVR, Iliescu Ion a dat citire *Comunicatului către țară al CFSN* și a anunțat că acest organism a preluat puterea de stat subordonându-și inclusiv *Consiliul Militar Superior*, ce urma să coordoneze activitățile MApN și MI.

Se constată că această nou înființată structură a fost similară *Consiliului Apărării Republicii Socialiste România*, înființat prin Decretul numărul 5 din anul 1965 și desființat de puterea instalată la 22 decembrie 1989. Președinția *CARSR* îi aparținea lui Ceaușescu Nicolae (care era inclusiv comandantul suprem al forțelor armate) iar componenți erau primul-ministru, ministrul apărării, șeful MStM, ministrul de interne, șeful DSS, ministrul afacerilor externe și alte persoane desemnate de CC al PCR.

(...) organismul denumit *Consiliul Militar Superior* s-a subordonat CFSN (și astfel lui Iliescu Ion – Șef de stat și Comandant Suprem asumat de conducerea MApN – unica instituție neafectată de vidul de putere). Apoi, întregul probatoriu administrat în prezenta cauză evidențiază că în intervalul 22-31 decembrie 1989,

generalii care au îndeplinit funcția de ministru al apărării, șefii de direcții din cadrul MApN, șeful Aviației Militare, șeful Apărării Antiaeriene a Teritoriului au emis ordine militare, iar aceste ordine au fost executate de toate unitățile militare ale României. Trebuie reamintit că la 22 decembrie, prin notele telefonice **38** și **39** s-a ordonat să fie executate **doar** ordinele venite de la MApN. Așadar, comanda militară (subordonată CFSN) a aparținut persoanelor cu funcțiile menționate, practic *Consiliul Militar Superior*.

(...) , fost ministru al apărării și colaborator al DSS, a decedat la 19 iunie 2016. (...).

Militaru Nicolae, fost ministru al apărării (...), a decedat la 27 decembrie 1997.

Eftimescu Nicolae, Șef al *Direcției Operații*, (...), a decedat la 06 ianuarie 2006.

Dinu Ștefan, fost șef al *Direcției Informații a Armatei* (DIA), a decedat la 29 martie 2012.

(...), șeful *Comandamentului de Apărare Antiaeriană a Teritoriului* (CAAT), a decedat la data de 29 decembrie 2016.

Hortopan Ion, fost șef al *Comandamentului Infanteriei și Tancurilor* (CIT), a decedat la data de 06 aprilie 2000.

(...), fost șef al *Academiei Militare*, (...), a decedat în anul 1993.

(...), fost ministru de interne, a decedat la data de 01 noiembrie 2010.

(...), fost șef al MStM, a decedat la data de 28 martie 1994.

***

Cu privire la conduita lui **Roman Petre** se constată că, în pofida suspiciunilor inițiale, probatoriul administrat nu a demonstrat că acesta a fost un veritabil factor de decizie al CFSN în intervalul 22-27 decembrie 1989 (dată la care prin Decretul

numărul 1 din 26 decembrie 1989 a fost numit oficial prim-ministru al Guvernului României). Fostul premier nu a făcut parte din „*grupul complotist Iliescu*”, a participat activ la mișcarea de protest din București împotriva regimului Ceaușescu (începând cu după-amiaza zilei de 21 decembrie 1989), iar apoi, la 22 decembrie 1989, cu impetuozitate s-a prezentat și a vorbit la TVR, s-a deplasat la MApN separat de Ion Iliescu și de anturajul acestuia, a luat cuvântul și din balconul fostului CC al PCR, astfel încât a dobândit notorietate atât în fața maselor revoluționare cât și în rândurile factorilor de decizie din MApN. Pe parcursul evenimentelor din ziua de 22 decembrie 1989, Roman Petre s-a alăturat anturajului lui Iliescu Ion, sesizând corect că acestuia i-au dat girul factorii decizionali ai MApN. (...)

5. Inducerea în eroare prin intermediul mass-media

Prin intermediul **Televiziunii Române**, în zilele Revoluției din decembrie 1989, au fost diseminate multiple dezinformări grave menite să amplifice psihoza terorismului.

La nivelul anului 1989, TVR era singura instituție de profil, iar populația țării era profund educată spre a da crezare totală informațiilor difuzate prin intermediul acestei instituții de mass-media. Prezumția de autenticitate a informațiilor difuzate de TVR era subînțeleasă, iar impactul informațiilor transmise prin televiziune era maxim.

Prezentul subcapitol nu va conține dezinformările grave făcute prin intermediul TVR de factorii decidenți ai CFSN, aceste conduite fiind deja analizate. Vor fi examinate, însă luările de cuvânt televizate aparținând acelor persoane care

au contribuit, cu sau fără intenție, la amplificarea psihozei terorismului pe întregul teritoriu al României.

În capitolul V s-a arătat că în jurul orelor 13:00 ale zilei de 22 decembrie 1989, **Televiziunea Română Liberă (TVRL)** a început transmisiunile „*în direct*”, marcând un moment unic în istoria audio-vizualului din țara noastră. S-a arătat inclusiv cum componentii „*grupului complotist Iliescu*”, înțelegând importanța televiziunii într-o astfel de conjunctură, s-au întâlnit la sediul televiziunii, s-au adresat populației, începând totodată să se organizeze pentru preluarea puterii.

Totodată, este probat că în jurul orelor 15:00 ale zilei de 22 decembrie 1989, la etajul XI al TVR, s-a instalat un **Comandament Militar**, ce a avut drept scop controlul și cenzura informațiilor ce urmau a fi difuzate prin intermediul acestei instituții.

Într-o primă fază, vor fi sintetizate mesajele transmise populației, în intervalul orar **13:00 – 15:00** al zilei de 22 decembrie 1989, adică acele mesaje existente între începutul transmisiei „*în direct*” și momentul intrării în atribuții a **Comandamentului Militar**.

Așadar, în jurul orelor 13:00, din studioul 4, primul care a luat cuvântul a fost actorul (...). A urmat poetul (...). Aceștia, înconjurați de revoluționarii pătrunși în TVR, s-au adresat pe rând poporului român, cu mesaje entuziaste, revoluționare. Au urmat câteva momente în care s-au transmis imagini din curtea TVR, după care, tot din studioul 4, au vorbit revoluționarii aflați în studio.

În jurul orelor 13:20, (...) a revenit la microfon și a spus: „*Toată țara este cu ochii pe noi (...) Trebuie să știți că Securitatea nu a cedat încă, nu se știe unde-i Ceaușescu. Trebuie neapărat să fim organizați, să fim liniștiți (...)*”.

În jurul orelor 13:30, regizorul (...) a avut intervenția amintită parțial în capitolul VI. I-a urmat (...), cu mai multe intervenții. Printre acestea, în jurul orelor 13:45, poetul a spus „*În această clipă am aflat că la Sibiu se mai trage încă cu*

tunurile în popor! Facem un ultim apel către acești criminali, să întrerupă vărsarea de sânge”.

La scurt timp, **cpt. MApN (...)**, în ținută militară, a spus: *”Am simțit nevoia ca reprezentat al armatei, să iau cuvântul în fața tuturor celor din țară, în special a trupelor MI și a trupelor MApN (...)*”. Urmează câteva dialoguri relativ confuze, după care același militar a continuat și a spus *„La ora aceasta armata este alături de popor. Militarii au scos încărcătoarele din arme. Repet, din MApN niciun militar nu va trage în populație. Nu sunt autorizat de nimeni, pentru că nu mai există conducerea MApN (...) Suntem stăpâni pe situație? Suntem.(...) Fac un apel la forțele MI, indiferent de ce misiune au avut inițial, să nu uite că la ora actuală, președintele țării a fugit (...) Deci fac un apel la forțele de securitate, încă o dată, să nu mai acționeze împotriva populației”*.

Au urmat intervenții succesive, transmisia televizată fiind comutată în curtea TVR. Apoi, în jurul orelor 13:55, în studioul 4, a apărut pentru prima oară *„în direct”* Brateș Teodor, alături de crainicul (...).

La vremea respectivă, **Brateș Teodor** deținea funcția de adjunct al redactorului șef al Redacției *„Actualități”* din TVR. Practic însă, Brateș Teodor conducea această redacție, având în vedere că șeful Redacției *„Actualități”* se afla de multă vreme în concediu medical. În felul acesta, se bucura de autoritate față de angajații respectivei redacții.

Brateș Teodor a spus: *“Fraților, vă vorbesc în numele lucrătorilor Televiziunii. Vă rog să-i apărați pe cei care de acum încolo o să vă spună numai și numai adevărul, pe cei care se pun în slujba poporului. Aici avem medici care spun că este nevoie de sânge, de donatori de sânge. Să-i ajutăm pe oamenii care sunt în suferință! Să nu mai avem victime cum am avut până acum.”*

Ulterior acestui moment, din același studio au vorbit mai multe persoane, după care, în jurul orelor 14:05, revenind, Brateș Teodor a spus: *“Pentru ca*

Televiziunea să rămână în continuare a poporului, vă rugăm s-o apărați. În afară de cei care se află în curtea Televiziunii, nimeni nu mai este în jurul nostru. Este posibilă orice fel de provocare. Adresăm chemarea locuitorilor Bucureștiului, să vină aici să ne sprijine, să audă de la acest microfon numai glasul adevărului, glasul poporului! Veniți, sprijiniți Televiziunea! Să nu se petreacă niciun fel de provocare. Veniți și sprijiniți glasul adevărului, glasul poporului.”

În jurul orelor 14:10, **Roman Petre** – viitorul premier, a avut intervenția arătată la capitolul VI. Imediat după acesta, a luat cuvântul gl. (...), comandantul Armatei I-a, căruia i-a urmat gl. (...) - comandantul garnizoanei București, recent întors de la Timișoara, unde a participat în mod direct la represiunea violentă a revoluționarilor. Au continuat intervențiile celor aflați în studio, iar în jurul orelor 14:15, Brateș Teodor l-a prezentat pe inculpatul Voiculescu Voican Gelu, fără să-i spună numele, amintind doar că acesta este o victimă a dictaturii. Voiculescu Voican Gelu a avut intervenția amintită în capitolul VI.

La orele 14:25, gl.col. (r.) **Militaru Nicolae**, în uniformă militară, avându-l alături pe cpt. de rang I Dumitrescu (Cico) Emil, de asemenea îmbrăcat militar, a luat cuvântul și s-a adresat mai multor generali cu funcții importante, spunând de mai multe ori „*Opriți măcelul!*” (capitolul VI).

A urmat **Brateș Teodor** care a spus: „*Bucuria poporului nostru este nemărginită (...) Este absolut necesar ca toți să ne păstrăm calmul, cumpătul, să nu răspundem la provocări (...)*”.

La foarte scurt timp, **Dumitrescu (Cico) Emil** a spus: „*(...)Rog pe tovarășul Ion Iliescu, cu care am fost coleg, să vină la televiziune. Trebuie tovarășii să ne organizăm*”. Apoi, au intervenit din nou regizorul (...), dar și alte persoane aflate în studio.

La orele 14:45, la televiziune a apărut pentru prima oară Iliescu Ion cu discursul amintit la capitolul VI. Acesta a fost prezentat publicului de Brateș Teodor care a spus despre viitorul președinte că este fiu de revoluționar.

Au urmat alte scurte intervenții, iar în jurul orelor 14:50, din același studio, a vorbit Brucan Silviu care a îndemnat la organizare, la constituirea unui guvern care să administreze țara, până la viitoarele alegeri populare libere.

În jurul orelor 15:00, **cpt. (...)** a precizat, **fără vreo autorizare prealabilă, că armata a hotărât ca noul ministru al apărării să fie gl.(r) Militaru Nicolae și s-a adresat trupelor ca din acel moment să asculte ordinul acestui general.**

Analiza aparițiilor televizate din intervalul supus atenției arată în primul rând euforia firească pentru conjunctura respectivă. Majoritatea mesajelor au fost pozitive, cu excepția intervenției poetului (...) care a afirmat că la Sibiu se trage cu tunul în popor (fără a preciza cine anume și în ce context a avut o astfel de conduită) și desigur a intervenției generalului rezervist Militaru Nicolae care a introdus în mod abrupt elementele „*măcel*” și „*vărsare de sânge*”, acreditând idea că acestea se întâmplă chiar atunci.

Se mai constată că primul militar care a apărut în studioul 4 al TVR a fost cpt. de armată (...). **În mod neîntemeiat**, l-a anunțat pe generalul rezervist **Nicolae Militaru** ca fiind noul ministru al apărării. **Această afirmație, la momentul în care a fost făcută, a reprezentat o dezinformare gravă.**

Brateș Teodor, în calitatea deținută la momentul respectiv, a avut doar intervenții moderate, în concordanță cu starea euforică existentă.

Realitatea istorică a demonstrat că foarte multe persoane dintre cele care au vorbit la TVR în acest interval de două ore, s-au regăsit ulterior în funcții importante ale statului român. Este vorba despre **Iliescu Ion**, gl. col.(r) **Militaru Nicolae**, **Roman Petre**, **Dumitrescu Emil**, generalii (...) și (...), (...), (...), (...). La rândul său, **Brucan Silviu** avea să devină un factor de decizie al CFSN.

La orele 15:00, în biroul adjunctului directorului TVR (etajul **XI**), s-a instalat un **grup militar de control și cenzură a informației** ce urma a fi difuzată prin această instituție. **Comandamentul Militar** a fost condus de **gl. (r) Nicolae Tudor**, impus în această funcție de gl.lt. (...) (ministrul apărării în acel moment), adjunctii acestuia fiind **cpt. de rang I Dumitrescu (Cico) Emil** și **col. (...)**. Primul militar care și-a început activitatea în acest loc a fost cpt. de rang I Dumitrescu (Cico) Emil. (...)

Totodată, este probat că în coordonarea activităților desfășurate la TVR s-a implicat și Brucan Silviu, începând cu 22 decembrie 1989, având în vedere că în trecut a deținut funcția de director general adjunct al **Radio-Televiziunii Române**, în intervalul 1962- 1966.

(...)

Din momentul instalării **Comandamentului Militar al TVR** (orele 15:00) și începerea exercitării atribuțiilor de cenzură a informației, în studiourile 4 și 5 ale TVR, în toată ziua de 22 decembrie și în zilele următoare, pe lângă cei aflați deja aici, au continuat să sosească și să se adreseze națiunii, foarte multe persoane de diferite categorii sociale. Au luat cuvântul în mod succesiv, ofițeri ai MI, MApN și DSS. La fel au făcut-o și diverse personalități din lumea cultural-artistică, politicieni, foști nomenclaturiști, sportivi, ingineri, ziariști, clerici (inclusiv Patriarhul (...)) și mulți alții. Pe lângă aceștia, la TVR au sosit în repetate rânduri reprezentanții CFSN, după cum s-a arătat deja pe cuprinsul prezentei lucrări. (...)

Analiza acestui material video, demonstrează că începând cu orele 15.30 ale zilei de 22 decembrie 1989, prin intermediul televiziunii au început să fie diseminate treptat o multitudine de informații dovedite ulterior ca fiind false, informații cu caracter profund alarmist, apte a induce starea de psihoză generalizată în rândul tuturor celor care priveau la televizor. Începând cu după-amiaza zilei de 22 decembrie și culminând cu cele trei zile care au urmat, prin intermediul TVR,

de acum controlată militar, s-a inoculat existența celor două tabere aparent angrenate într-un adevărat război.

(...)

În intervalul următor, transmisiunile din studiourile 4 și 5 au alternat cu transmisiuni din *Piața Palatului*, în centrul atenției fiind balconul fostului CC al PCR de unde diverse personalități, dar și revoluționari, s-au adresat mulțimii din piață. Desigur, o atenție deosebită s-a acordat discursurilor ținute de liderii FSN. În jurul orei 18.30 a început transmiterea „*în direct*” a canonadei declanșată în perimetrul dintre sediul CC și Palatul Regal. Despre acest episod s-a vorbit pe larg în subcapitolul precedent. Din acel moment, dar cu precădere în zilele de 23, 24 și 25 decembrie 1989, informațiile cu caracter militar difuzate prin TVR, au indus ideea existenței unui adevărat război purtat între MApN, poporul român și liderii CFSN pe de o parte și forțele securist-teroriste fidele fostului președinte, pe de altă parte. Au fost diseminate multiple astfel de informații, **toate false**. Astfel, s-a contribuit, alături de conduitele de la vârful decizional al CFSN și vârful decizional al MApN, la accentuarea psihozei terorismului, cu consecințele cunoscute. Prin intermediul TVR, populația a fost ținută constant într-o adevărată stare de groază, fiind anunțat obsesiv că în București și marile orașe din România terorist-securiștii desfășoară acțiuni care pun în pericol viața și integritatea populației. Pentru credibilitate, s-a prezentat chiar și un obiect electronic despre care s-a spus că este o bombă pusă în sediul TVR, evident de securist-teroriști. Dispozitivul era în realitate alarma electronică a unei uși. Totuși, pentru a da forță dezinformării, s-a apelat la un **colonel-inginer** activ al MApN, (...), care a confirmat „*în direct*” că este vorba despre un dispozitiv exploziv. (...)

Probatoriul administrat arată că **multiplele dezinformări exercitate prin TVR, toate după orele 15.00 ale zilei de 22 decembrie 1989, s-au petrecut sub mandatul și responsabilitatea Comandamentului Militar al TVR**. Acest

organism militar a avut tocmai scopul de a tria informațiile false de cele adevărate. Evidența arată că această triere s-a făcut cu rea credință, dar nu independent, ci în deplină colaborare cu MApN. Factorii decizionali ai MApN au fost într-o permanentă legătură cu militarii de la etajul XI al TVR. Probatoriul ante-invocat arată că ofițerii **Direcției Operații din MStM** al Armatei erau în legătură permanentă cu etajul **XI al TVR**. Or, această direcție era condusă de gl. Eftimescu Nicolae, al cărui comportament a fost dovedit ca fiind criminal.

(...)

Deși la MApN se știa despre dezinformarea deosebit de periculoasă lansată prin intermediul TVR, nu s-a luat nicio măsură de contracarare, cu toate că o astfel de măsură imediată se putea și trebuia luată, din moment ce televiziunea era sub total control militar.

Analizată din perspectivă generală, atitudinea comenzii MApN este firească, pentru că în decembrie 1989, vârful decizional al MApN a coordonat inducerea în eroare, iar dezinformările prin TVR au reprezentat o componentă a inducerii în eroare. În același timp, conduita MApN a fost acceptată de factorii de decizie ai CFSN.

(...) Probele administrate nu au fost apte a demonstra reaua credință a lui Brateș Teodor cu privire la informațiile pe care le-a diseminat. Suspiciunea inițială la adresa acestuia nu a devenit certitudine de vinovăție având în vedere că argumentele aduse în apărare au fost solide , fiind confirmate de probe. Nu s-a probat vreo relație ocultă a acestuia cu vreo structură militară internă sau externă, cu „*grupul Iliescu*” sau cu Brucan Silviu de exemplu , care să justifice eventual un comportament intenționat viciat. Desigur, i se poate reproșa că, având în vedere vasta sa experiență profesională, funcțiile deținute, trebuia să manifeste mai multă atenție cu privire la afirmațiile sale, dar o astfel de acuzație nu are legătură cu *infracțiunile împotriva umanității*.

Pe cale de consecință, față de suspectul Brateș Teodor se va dispune soluția de clasare.

Privitor la cpt. de rang I (r) **Dumitrescu (Cico) Emil** s-a arătat că, îmbrăcat în uniforma armeei „*marină*”, a transmis la 22 decembrie 1989, în direct, mesajul: *“Dragi colegi ai promoției 1958, vă vorbește cel care a fost pentru voi Cico, cel care a venit în Marina Română împreună cu voi...rog pe tovarășul Ion Iliescu, cu care am fost coleg, să vină la Televiziune. Trebuie tovarăși, să ne organizăm (...).”* Această intervenție trebuie privită în contextul preexistenței „*grupului Iliescu*” (...)

În aceeași zi, în jurul orelor 24.00, cpt.de rang I Dumitrescu (Cico) Emil, în continuare în ținută militară, a transmis următorul mesaj: *“Comandanți ai unităților Ministerului Apărării Naționale din orașele Târgoviște, Râmnicu Sărat, Buzău, Focșani, Galați, Brăila, vă transmit ordinul șefului Marelui Stat Major, gl. (...), ca în cel mai scurt timp să îndreptați unitățile dumneavoastră către București, pentru apărarea următoarelor puncte: Ministerul Apărării Naționale, Academia Militară și unitățile dispuse pe bulevardul Artileriei”.*

Pe de o parte, este probată intervenția inculpatului prin care, fără drept, a adresat chemarea ca anumite unități militare să se deplaseze spre București.

(...)

Pe de altă parte, probele administrate îl plasează fără dubiu pe acest inculpat ca având o funcție de comandă în cadrul **Comandamentului militar instalat la etajul XI al TVR**. Din această postură, fiind în legătură cu MApN, ofițerul a controlat în mod direct informațiile false și deosebit de grave ce au fost difuzate pe postul de televiziune.

Acceptând funcția de conducere în cadrul Comandamentului Militar de la TVR, inculpatul și-a asumat inclusiv responsabilitatea pentru informațiile difuzate.

La data de 4 februarie 1990, ofițerul a fost înaintat la gradul de contraamiral și ulterior la cel de viceamiral.

Așa fiind, conduitele inculpatului Dumitrescu (Cico) Emil, care cu intenție, prin aparițiile sale televizate din data de 22 decembrie 1989 și activitatea de conducere și coordonare în cadrul Comandamentului militar instaurat la etajul XI al Televiziunii Române începând cu data de 22 decembrie 1989, a contribuit în mod direct la manifestarea inducerii în eroare existentă în intervalul 22 – 30 decembrie 1989 (principala cauză a 853 de decese, 2150 răniri, lipsirea gravă de libertate a 489 de persoane și a vătămarilor psihice), întrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor contra umanității prev. de art.439 lit. a, g, i și k C.p.

Inculpatul Dumitrescu (Cico) Emil a decedat la data de 17 ianuarie 2019, în timpul efectuării urmăririi penale, față de această situație urmând a se dispune în consecință.

***

Un impact major, începând cu orele 13:00 ale zile de 22 decembrie 1989, l-au avut și emisiunile **Radiodifuziunii Române**. La fel ca în cazul TVR, sediul central al Radioului a fost ocupat de revoluționari care, într-o primă fază și-au manifestat în mod liber entuziasmul pentru momentele respective. Treptat, însă, atmosfera s-a tensionat, astfel încât, din după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989, informațiile diseminate prin radio au fost de același gen ca în cazul celor existente la TVR, în sensul acțiunilor ostile ale securist-teroriștilor, a unui adevărat război purtat în capitală și în marile orașe ale țării între cele două tabere aparent dușmane. Tot din după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989, sediul central al instituției a fost ocupat militar și s-a aflat în permanență sub protecția MApN. Informațiile difuzate

prin TVR au fost preluate și retransmise populației de către Radiodifuziune. Toate comunicatele CFSN au fost transmise, în mai multe rânduri, prin intermediul radioului. Pe cale de consecință, inclusiv prin emisiunile de radio, a fost amplificată psihoza terorismului.

(...)

***

Presa scrisă centrală a contribuit la amplificarea psihozei terorismului.

Dacă până la data de 22 decembrie 1989, publicațiile centrale au fost aservite regimului Ceaușescu Nicolae, după această dată și-au schimbat orientarea, acceptând imediat noua conducere politico-militară a României. Prin titlurile publicate începând cu 23 decembrie 1989, unii jurnaliști au contribuit la amplificarea psihozei terorismului prin prezentarea într-un mod nereal a evenimentelor desfășurate în București și în marile orașe ale țării. În cele ce urmează vor fi evidențiate unele titluri și articole, relevante pentru a ilustra modul în care, prin presa scrisă centrală, a fost indusă în eroare opinia publică.

(...) expresiile folosite de Iliescu Ion la TVR în aparițiile din 22 și 23 decembrie 1989 , au fost copiate și folosite pentru a descrie o atmosferă apocaliptică prin care s-a indus o stare de panică la cote , pe alocuri, paroxistice.

O privire de ansamblu, arată că populația României a fost supusă în mod sistematic la un bombardament informațional fără precedent. Aparițiile televizate și comunicatele factorilor decizionali ai CFSN au generat și amplificat psihoza terorist-securistă. Acțiunile armatei și ale gărzilor patriotice, coordonate de vârfurile decizionale ale MApN și acceptate de CFSN, prin toate consecințele arătate, au indus convingerea existenței în marile orașe a unui război total. Televiziunea și Radioul au accentuat psihoza. Presa scrisă s-a manifestat la fel,

fără discernământ și a contribuit la accentuarea unei stări ce friza nebunia. **Toți acești factori au cauzat tragediile existente după 22 decembrie 1989.**

6. Diversiunea radio-electronică, componentă a inducerii în eroare

S-a arătat anterior că, fiind o componentă a inducerii în eroare, **diversiunea** este definită ca o acțiune secundară care datorită tehnicilor și metodelor de execuție utilizate este percepută ca acțiune principală, menită a asigura atingerea obiectivului principal. Scopul diversiunii este de a abate atenția și efortul țintei de la operațiunea reală sau cea principală. Diversiunea se poate realiza fie printr-un atac direct cu obiectiv limitat, fie printr-o demonstrație de forță. În timp ce atacul cu obiectiv limitat implică angajarea directă a țintei, demonstrația de forță exclude contactul direct și poate implica **mijloace tehnice de simulare**.

La rândul ei, diversiunea radio-electronică este o formă superioară de diversiune, prin intermediul căreia se realizează bulversarea sistemului de apărare aeriană al unei țări și aducerea acestuia în condiții de inoperativitate.

Începând cu după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989, sistemul național de apărare antiaeriană a fost supus unei diversiuni radio-electronice de o amploare nemaîntâlnită. În perioada 22-25 decembrie 1989, situația din spațiul aerian al României a fost deosebit de complexă, fiind descoperite, prin sistemele de radio-locăție multiple ținte aeriene, cu caracteristici de zbor asemănătoare elicopterelor.

Ca o primă măsură defensivă, CAAT a ordonat închiderea totală a spațiului aerian românesc. S-a instituit interdicție generală de zbor. Totodată, s-a ordonat deschiderea focului asupra țintelor aeriene considerate inamice, iar în perioada 22 -25.12.1989 s-au executat 52 de ieșiri cu avioanele de vânătoare, 26 de ieșiri cu elicopterele militare, aparate militare de zbor care au deschis focul cu rachetele și cu mitralierele de bord. În același timp, de la sol au fost lansate 53 de

rachete antiaeriene, fiind executate și sute de mii de trageri antiaeriene cu muniția de calibru mediu și mic.

Analiza efectuată ulterior Revoluției, a demonstrat că atacul aerian care a debutat în seara zilei de 22 decembrie 1989 a fost integral simulat.

Este important de amintit faptul că, la nivelul anului 1989, sistemul național de radio-locăție era integrat sistemului de radio-locăție al întregului bloc militar răsăritean (**Tratatul de la Varșovia**), țării noastre revenindu-i misiunea apărării flancului sudic al acestei alianțe militare.

Edificator pentru situația supusă analizării este materialul întocmit de **Comandamentul Apărării Antiaeriene a Teritoriului (CAAT)** intitulat *„Constatări, concluzii și propuneri rezultate din acțiunile de luptă desfășurate în perioada 15-28 decembrie 1989”* din data de **09.04.1990**, redactat de comandantul Institutului pentru Tehnică Militară (vol. ...).

(...)

După Revoluția din decembrie 1989, în mod constant, oficialii MApN au acreditat ideea conform căreia diversiunea radio-electronică din decembrie 1989 putea fi exercitată doar de o super-putere militară, fiind invocate adesea URSS și SUA. (...)

Au fost efectuate cercetări pe această temă, constatându-se că în spațiul public au apărut materiale scrise prin care se afirma că diversiunea radio-electronică din decembrie 1989 a fost exercitată de către forțe militare interne, cu ajutorul sistemului automatizat **Almaz-2 - Vozduh**, care permitea generarea de multiple ținte aeriene false, această posibilitate având drept scop de bază pregătirea militarilor angrenați în apărarea antiaeriană a teritoriului țării. Despre Almaz-2-Vozduh, s-a scris că reprezenta o tehnologie militară produsă în URSS, aflată și în dotarea armatei române. Rolul acestei tehnologii de vârf pentru vremea respectivă era unul de interfață necesară conducerii concomitente a câtorva sute de unități de

aviație și de apărare antiaeriană a teritoriului. Interfața conferea posibilitatea interconectării tuturor sistemelor interne de radiolocație astfel încât țintele aeriene detectate de o stație de radiolocație (radar) puteau fi operate în mod unitar de întregul sistem, iar aviația de vânătoare putea fi dirijată în mod eficient la țintă, același lucru fiind valabil și pentru lansarea la țintă a rachetelor antiaeriene. (vol. ...)

(...)

Față de toate cele menționate mai sus, se poate concluziona că diversiunea radio-electronică din decembrie 1989 a fost exercitată de pe teritoriul României, de forțe interne.

Totodată, se evidențiază că **diversiunea radio-electronică a debutat aproape simultan cu inducerea în eroare** exercitată și coordonată de unii componenți ai Consiliului Militar Superior – MApN.

(...)

Ca urmare a tuturor argumentelor invocate, se poate considera că **diversiunea radio-electronică din decembrie 1989 a fost parte integrantă a inducerii în eroare din decembrie 1989**. Multiplele trageri cu armamentul antiaerian, ieșirile cu avioanele și elicopterele de luptă, au accentuat starea de aparent război total cu dușmanul securist-terorist, amplificând totodată psihoza terorismului atât în rândul populației civile cât și în rândul militarilor. Trebuie menționat că la TVR și în presa centrală s-a repetat informația conform căreia forțele securist-teroriste folosesc elicoptere pentru a ataca forțele MApN și populația României. Nu în ultimul rând, ca urmare a diversiunii radio-electronice, cel puțin patru persoane au decedat.

7. Cazul Otopeni. Conduita inculpatului Rus Iosif – Șeful Aviației Militare

Cel mai grav incident petrecut în timpul Revoluției din decembrie 1989 este, în mod incontestabil, marcat prin episodul tragic consumat în dimineața zilei de **23 decembrie 1989** în fața **Aeroportului Internațional Otopeni**.

Expresie nemijlocită a inducerii în eroare (prin care factorii de decizie ai CFSN și ai Consiliului Militar Superior, au inoculat existența dușmanului securist-terrorist și au generat psihoza terorismului) acest episod s-a soldat cu pierderea unui număr mare de vieți omenești (militari și civili) și rănirea multor persoane , într-un interval scurt de timp. Evenimentul a avut loc în condițiile în care o subunitate a trupelor fostei DSS (**UM 0865 Câmpina**) a fost trimisă pentru apărarea **Microgarnizoanei Aeroportului Internațional Otopeni**, iar între forțele deja existente în dispozitivul de apărare al aeroportului aparținând MApN și cele sosite în ajutor a izbucnit **focul fratricid**. În conjunctura din decembrie 1989, a fost vorba despre confruntarea violentă dintre trupele MApN și cele ale DSS , în condițiile în care acestea din urmă erau percepute (din cauzele arătate) ca fiind ostile Revoluției, aflate în slujba fostului președinte. **Evenimentul s-a soldat cu 48 de morți (40 de militari și 8 civili) și 15 răniți** Civili decedați în acest eveniment se aflau într-un autobuz care asigura în mod curent legătura între București și aeroport și s-a aflat în zona critică exact la momentul declanșării focului fratricid. Asupra acestui **mijloc de transport în comun** , militarii din dispozitivul de apărare al aeroportului au deschis focul, presupunând că este folosit de teroriști.

Cercetările efectuate au demonstrat că gl.lt. (r.) **Rus Iosif**, în calitate de **Comandant al Aviației Militare**, în seara zilei de 22 decembrie 1989, **din proprie inițiativă și fără drept, a insistat** în a emite un ordin militar prin care a solicitat ca în sprijinul **Microgarnizoanei Aeroportului Internațional Otopeni** să fie trimisă o subunitate a trupelor fostului DSS. Acest ordin, dat de o persoană care **nu avea dreptul să intervină în organizarea pazei și apărării Aeroportului Internațional Otopeni (cu plan propriu de apărare)**, a produs o ruptură

informațională și de comunicare între forțele angrenate deja în paza și apărarea acestui obiectiv, constituind sursa unei grave confuzii, factori esențiali ce au creat premisele focului fratricid .

(...)

În lipsa acestui ordin, neregulamentar și inutil, nu ar fi fost posibilă tragedia survenită în dimineața zilei de 23.12.1989.

(...)_gl.lt.(r) Rus Iosif a intervenit direct în planul de apărare al Aeroportului Otopeni, neavând acest drept. Mai mult, comandantul Microgarnizoanei Otopeni, **cel care cunoștea cel mai bine situația operativă la fața locului**, s-a exprimat cu claritate împotriva suplimentării forțelor aflate în paza acestui obiectiv. Nu în ultimul rând, **se mai observă că ordinul comandantului aviației militare a fost dat pe timp de noapte**, într-un moment în care psihoza teroristă era deja instalată la nivelul populației întregii țări, iar convingerea că militarii fostei Securități sunt dușmani era deja formată.

(...)

Analiza celor de mai sus evidențiază vinovăția inculpatului Rus Iosif, dar și climatul în care s-a derulat evenimentul. **Nimic de acest gen nu ar fi existat dacă nu se inocula că militarii fostei DSS sunt teroriști, dacă nu s-ar fi inoculat acea psihoză a terorismului care a pus stăpânire pe toată populația României.** Or, înainte de vinovăția șefului aviației militare este vinovăția celor care au generat și amplificat starea de psihoză. **Vinovăția este a celor care au exercitat sau acceptat inducerea în eroare. Conform probelor dosarului aceștia sunt factorii decidenți ai CFSN și ai MApN.**

Cu referire la conduita diversionistă a generalului Rus Iosif trebuie subliniat faptul că acesta nu era o persoană oarecare, în decembrie 1989 se afla în exercitarea unei funcții deosebit de importantă. În calitate de Comandant al Aviației Militare, acesta era în mod indubitabil o persoană foarte bine pregătită profesional, cu

experiență profesională îndelungată, o stare psihică impecabilă. În aceste condiții, este evident că gl.lt.(r.) Rus Iosif nu poate invoca starea de stres, panica sau orice alte explicații pentru a-și motiva conduita. **Comandantul Aviației Militare trebuia să știe că intervenind fără drept în planurile de pază și apărare a Aeroportului Internațional Otopeni, în circumstanțele existente, va genera o situație de foc fratricid** între trupele aflate deja în dispozitivul de pază al aeroportului și cele trimise **(pe timp de noapte)** în sprijin. Pentru a sublinia competența profesională a gl.lt.(r.) Rus Iosif trebuie arătat că acesta îl însoțea personal pe fostul președinte Ceaușescu Nicolae cu ocazia fiecărei deplasări pe calea aerului, în afara granițelor României.

Prin conduita sa, gl. lt. (r.) Rus Iosif a contribuit la moartea celor 48 de persoane și rănirea altor 15 și la agravarea stării de psihoză teroristă existentă pe întregul teritoriu al României. Singurele mijloace mass-media importante (TVR și Radio) au preluat incidentul respectiv și au întărit convingerea populației că în România se desfășoară o luptă sângeroasă între MApN și dușmanul securist-terrorist care are drept scop împiedicarea schimbării regimului Ceaușescu.

(...)

De asemenea, probele administrate demonstrează că la 23.12.1989 gl.lt.(r.) Rus Iosif **a dat ordin ca elicopterelor de la Regimentul 61 Boteni să le fie schimbate prin revopsire, cocardele tricolore de pe fuzelaj cu alte însemne, de alt format geometric.**

În condițiile în care, generalul Rus Iosif a ordonat în repetate rânduri ca aparatele de zbor amintite să efectueze misiuni de luptă deasupra Capitalei și în alte zone, cu scopul combaterii așa-zișilor teroriști, **au fost generate grave confuzii la nivelul militarilor dispuși la sol pentru paza diverselor obiective. Acest ordin de neînțeles (exceptând intenția vădit diversionistă) a dus la deschiderea focului fratricid și atingerea unor cote paroxistice a psihozei teroriste.** Trebuie

menționat că absolut toate misiunile ordonate s-au dovedit a fi date împotriva unui dușman terorist **inexistent**.

(...)

Inclusiv pentru această situație, la fel ca în cazul Otopeni, se desprinde că gl.lt. (r.) Rus Iosif a realizat că survolul efectuat de elicoptere militare cu alte însemne decât cele cunoscute ca fiind ale Aviației Militare va genera panică la sol, în condițiile în care în București și în împrejurimi erau dispuse numeroase forțe militare eterogene care erau total îndreptățite să considere respectivele elicoptere ca fiind ostile (teroriste) și astfel să se ajungă inevitabil la focul fratricid. Este lesne de înțeles că aceste situații au condus la convingerea de nezduncinat că forțele terorist-securiste dispun de aparate de zbor și le folosesc împotriva MApN și a Poporului Român. Această informație a fost difuzată, în mod repetat, în comunicatele TVR și prin presa centrală.

Prin raportare (...), se desprinde că tot în noaptea de 22/23.12.1989, comandantul Aviației Militare a ordonat deplasarea unor trupe aparținând fostului DSS pentru apărarea Aerodromului Boteni, fiind constatate aceleași deficiențe grave ca în cazul trupelor ce au primit ordin de a se deplasa pentru apărarea Aeroportului Internațional Otopeni. Doar inspirația unor cadre militare și elementul „*hazard*” au făcut ca tragedia survenită la Aeroportul Internațional Otopeni să nu se repete. Relevantă în acest sens este amintita declarație de martor aparținând comandantului Regimentului 61 elicoptere Boteni.

(...)

Probatoriul administrat a relevat că elicopterele comandate de generalul amintit, având alte însemne decât cele tradiționale, au desfășurat multiple misiuni de luptă, una dintre acestea fiind **bombardarea cimitirului Ghencea** unde se presupunea că există teroriști. În realitate, în perimetrul acestui cimitir se aflau

dispuse doar forțe ale MApN (inclusiv cele din dispozitivul de pază al sediului MApN) care , așa cum s-a arătat anterior, au fost angrenate în repetate rânduri în situații de foc fratricid. În aceste condiții, apariția neanunțată a unor elicoptere aparent ostile care au bombardat cimitirul, a fost de natură să amplifice la maximum confuzia și psihoza în rândurile cadrelor militare, a membrilor gărzilor patriotice și în rândul populației civile (parțial înarmată).

(...)

S-a arătat în subcapitolul precedent că în mai multe situații au fost ordonate în timpul interdicției totale de zbor, anumite misiuni de luptă cu elicopterele militare aparținând bazelor de la **Tuzla** și **Boteni**, ordonându-se zborul fără lumini de identificare. **Misiunile nu se puteau executa fără implicarea șefului aviației militare.**

(...)

Așa fiind, responsabilitatea acestor misiuni, dar mai ales a consecințelor survenite (patru piloți decedați în cazul elicopterului de la baza din Tuzla, decesul tuturor celor din elicopterul doborât la 23.12.1989, accentuarea stării de psihoză) incumbă **inclusiv** fostului șef al aviației militare.

Prin raportare la cele mai sus expuse se desprinde concluzia conform căreia:

Conduitele inculpatului Rus Iosif care, în calitate de comandant al Aviației Militare, cu intenție, a intervenit în noaptea de 22/23.12.1989 fără drept și în deplină cunoștință de cauză asupra planului de apărare a Aeroportului Internațional Otopeni contribuind decisiv la moartea a 48 de persoane (40 de militari și 8 civili) precum și la rănirea gravă a altor 15 persoane și care la 23.12.1989 a dat în deplină cunoștință de cauză ordinul diversionist de schimbare a cocardelor elicopterelor aparținând Regimentului 61 Boteni, fapt ce a dus la deschiderea focului fratricid și implicit la rănirea unor persoane, și alte ordine militare, conduite care în afara rezultatelor

concrete enunțate au contribuit la agravarea psihozei teroriste (cauza decesului a 814 de persoane, rănirea a 2135 de persoane, lipsirea gravă de libertate a sute de persoane și suferințe psihice multor persoane) întrunesc elementele constituite ale infracțiunii de crime împotriva umanității prev. de art. 439 lit. a) și g) C.p.

La data de 28 decembrie 1989, Iosif Rus a fost înaintat la gradul de general de divizie aeriană, iar 13.02.1990 a fost mutat în cadrul MApN, în calitate de consilier principal al ministrului apărării. În timp, a fost înaintat în grad până la cel de general de armată.

8. Execuția fostului președinte Ceaușescu Nicolae.

Prin capitolul V al prezentei lucrări s-a arătat că la orele 12.06 ale zilei de 22 decembrie 1989, elicopterul prezidențial pilotat de colonelul (...), avându-i la bord pe Ceaușescu Nicolae și Elena, (...), (...) și două gărzi prezidențiale, a decolat de pe sediul CC al PCR, cu destinația Snagov. La scurt timp, după ce au survolat aeroporturile Otopeni și Băneasa, elicopterul a aterizat în incinta complexului prezidențial aflat pe malul lacului Snagov. Conform declarațiilor pilotului (...), președintele Ceaușescu Nicolae a solicitat fără succes ca la Snagov să-i fie trimise două elicoptere cu trupe de însoțire. Apoi, în elicopter au urcat doar Ceaușescu Nicolae și Elena însoțiți de cele două gărzi personale. Au rămas la Snagov (...) și (...) care, ulterior, în cursul aceleiași zile, au fost arestați. Elicopterul a decolat, iar președintele a indicat inițial ca nouă destinație baza de elicoptere de la Boteni, apoi s-a răzgândit și a solicitat deplasarea spre Pitești.

(...)

Probatoriul administrat a relevat că în jurul orelor 14.00 ale zilei de 22 decembrie, numitul (...) s-a prezentat la ofițerul de serviciu al Inspectoratului Miliției Județene Dâmbovița și a anunțat că soții Ceaușescu se află în incinta Centrului de Protecție a Plantelor. Primind această informație, plt. (...), sg.maj. (...), sg.maj. (...) și sg.maj. (...), toți din cadrul IMJ Dâmbovița, s-au deplasat în zonă cu ajutorul a două autoturisme ale miliției. Sub pretextul asigurării protecției, soții Ceaușescu au fost duși la sediul IMJ Dâmbovița. La comanda acestei instituții se afla lt.col. (...). Acesta a solicitat sprijinul unităților militare aflate în imediata vecinătate, astfel încât în jurul orelor 18.00 – 18.30 soții Ceaușescu au fost introduși în incinta UM 01417 Târgoviște de către mr. (...) (MApN) și lt.col. (...) (DSS), cu un autoturism *Aro* aparținând DSS.

(...) la data de **22 decembrie 1989**, în jurul orelor 19.00, **Ceaușescu Nicolae și Elena** au fost introduși în incinta **UM 01417 Târgoviște**, unde au rămas în stare de arest până la data de 25 decembrie 1989 când, în urma unui proces penal simulat, au fost executați. Concret, încă de la data de 22 decembrie 1989, cuplul prezidențial a fost deposedat total de prerogativele puterii în stat, soții Ceaușescu fiind reduși la calitatea de simpli cetățeni ai României.

Reține atenția faptul că anterior introducerii în incinta UM 01417 Târgoviște, **Ceaușescu Nicolae și Elena s-au aflat în custodia MI – DSS**. Prin aceasta se probează în mod indubitabil că nu a existat nicio intenție din partea conducerii MI – DSS de a-l salva pe fostul președinte. În acest fel, apar cu atât mai lipsite de logică afirmațiile conform cărora cadrele DSS i-au atacat, pe întregul teritoriu al României pe reprezentanții armatei, pe revoluționari și pe reprezentanții CFSN, cu scopul readucerii la putere a fostului președinte. Mai mult, s-a dovedit că, **încă de la început DSS știa exact unde se afla Ceaușescu Nicolae**. Astfel, o ipotetică încercare de eliberare a acestuia s-ar fi concentrat în jurul UM 01417 Târgoviște și

nu în alte părți. După cum se va demonstra în cele ce urmează, UM 01417 Târgoviște nu a fost în niciun fel atacată în perioada de după introducerea soților Ceaușescu în unitate. În schimb, asupra acestei unități militare au fost simulate în mod succesiv atacuri, prin complicitatea directă a gl.lt. (...), gl.col (r) Militaru Nicolae și col. (...), totul cu știința factorilor decizionali ai CFSN. Scopul a fost justificarea eliminării fizice a fostului președinte Ceaușescu Nicolae și a soției acestuia. S-a acreditat ideea că unitatea de la Târgoviște este atacată de forțele securist-terroriste fidele fostului șef de stat și în acest fel s-a creat cu bună știință aparența necesității judecării în regim de urgență a cuplului prezidențial, scopul ultim fiind eliminarea fizică a fostului președinte.

(...) evidențiază că au existat trei tentative de ucidere a soților Ceaușescu, înainte de organizarea falsului proces din 25 decembrie 1989. Acești martori au arătat că prin implicarea directă a col. (...) , care a fost în permanentă legătură cu factorii de decizie din MApN (generalii (...) și Militaru), s-a creat aparența atacării unității, chiar a ocupării unității de către forțe ostile și astfel aparența necesității uciderii cuplului prezidențial. Aceste declarații sunt bine completate de stenogramele aparținând gl. lt. (...) și inculpatului **Voiculescu Voican Gelu** care au recunoscut că au încercat eliminarea cuplului prezidențial înainte de procesul din 25 decembrie 1989. Doar ca urmare a eșecului uciderii acestora, a apărut necesitatea organizării unui simulacru de proces, cu final dinainte cunoscut – **executarea** cuplului Ceaușescu. În cele ce urmează, vor fi susținute afirmațiile făcute.

La data de 24 decembrie 1989, în sediul MApN, grupul de decizie politico-militară din cadrul CFSN (**Iliescu Ion, Brucan Silviu, Militaru Nicolae și Voiculescu Voican Gelu**) a hotărât ca, la data de 25 decembrie 1989, să fie organizat un proces simulat în urma căruia Ceaușescu Nicolae și Elena să fie condamnați la moarte și executați imediat. **S-a decis inclusiv ca gl. lt. (...) să se**

ocupe de organizarea procesului, iar Voiculescu Voican Gelu și (...) au fost desemnați în calitate de observatori ai procesului din partea CFSN.

(...) decizia privind judecarea fără respectarea drepturilor procesuale și executarea cuplului prezidențial Ceaușescu Nicolae și Elena a fost luată în deplină cunoștință de cauză de forul decizional al CFSN, format din Iliescu Ion, Brucan Silviu, Voiculescu Voican Gelu și gl. armată (r.) Militaru Nicolae, sarcina organizării procesului și execuției fiind asumată de gl.lt. (...).

(...)

(...) motivul invocat pentru luarea deciziei de execuție a fost pretinsul pericol terorist-securist și o posibilă eliberare a cuplului prezidențial de către forțe fidele.

Probele administrate au demonstrat că **acest motiv a fost în totalitate fals**. Pe de o parte, nu există nicio probă credibilă care să contureze o reală acțiune terorist-securistă îndreptată împotriva Revoluției și noii puteri politico-militare. Pe de altă parte, același probatoriu a arătat existența unei diversiuni complexe prin care să fie creată impresia atacării UM 01417 Târgoviște, scopul atribuit fictivilor atacatori fiind eliberarea cuplului prezidențial. Edificatoare în sensul acestei diversiuni, sunt mai multe declarații de martor aparținând unor cadre militare direct implicate în evenimentele desfășurate la UM 01417 Târgoviște.

(...)

Așadar, probatoriul confirmă că generalii (...) și Militaru Nicolae au cunoscut și s-au interesat în mod direct de situația existentă în incinta UM 01417 Târgoviște. Inclusiv Iliescu Ion a purtat o convorbire prin telefon cu comandantul UM 01417 Târgoviște despre situația soților Ceaușescu. Analiza probatoriului evidențiază că cei doi generali (aflați la vârful ierarhiei MApN) au fost direct implicați în **diversiunea** exercitată asupra cadrelor militare ale UM 01417 Târgoviște,

comunicând în mod constant cu comandantul acestei unități militare, în contextul în care comportamentul acestuia din urmă a fost cel ante-menționat prin declarațiile de martor invocate.

Cei doi generali ((...) și Militaru) au fost încă de la început membri CFSN, componenți ai nucleului decizional condus de Iliescu Ion.

Istoric privite lucrurile, România este singura țară din Europa în care, după terminarea celui de-al *Doilea Război Mondial*, un șef de stat a fost executat în urma unui simulacru de proces. Se mai evidențiază că execuția a avut loc într-o unitate a armatei, sub directa organizare a celui numit cu trei zile înainte în funcția de ministru al apărării, tocmai de persoana executată – fostul comandant suprem al forțelor armate, Ceaușescu Nicolae.

Decretul privind instituirea Tribunalului Militar Extraordinar de judecare în regim de urgență a faptelor săvârșite de Ceaușescu Nicolae și Ceaușescu Elena a fost redactat și semnat de Iliescu Ion la data de 24 decembrie 1989. Este important de semnalat faptul că Iliescu Ion a semnat acest decret în calitate de președinte CFSN cu toate că, în mod oficial această calitate a fost dobândită la data de 26 decembrie 1989 (Monitorul Oficial, Partea I, nr.4 din 27 decembrie 1989). Mai mult, Constituția României nu a fost abolită astfel încât **Iliescu Ion nu avea dreptul constituirii unui Tribunal Militar Extraordinar.**

Dacă Ceaușescu Nicolae și Elena ar fi fost supuși unei judecați cu respectarea tuturor drepturilor procesuale, anumite aspecte despre conspirația antedecembristă și protagoniștii ei filosovietici ar fi fost devoalate. Pentru grupul politico-militar ce a preluat puterea prin inducere în eroare în 1989, această posibilitate ar fi fost în mod cert dăunătoare. A fost probată intenția lui Iliescu Ion de a ascunde sau bagateliza preexistența unui grup ce a urmărit răsturnarea de la putere a președintelui Ceaușescu Nicolae, însă cu rămânerea României în sfera de influență a URSS.

Președintele Ceaușescu Nicolae era informat despre antecedentele persoanelor care au preluat puterea politico-militară în decembrie 1989. (...)

Pe cale de consecință, **o primă motivație a executării cuplului Ceaușescu o reprezintă ascunderea realității conform căreia puterea politico-militară în România a fost preluată de o grupare filosovietică, ante-constituită, formată din nomenclaturiști marginalizați de Ceaușescu Nicolae și militari prosovietici (cu studii în URSS), care aveau nevoie de legitimare în fața poporului.**

(...)

Prin dezinformare și diversiune, imaginarii dușman securist-terrorist i s-a atribuit și un **scop fals: eliberarea președintelui Ceaușescu Nicolae și readucerea lui la putere. Fără atribuirea acestui scop, rațiunea de a fi a acestui dușman securist nu ar fi fost logică și explicabilă.** Totodată, în lipsa scopului fictiv nu ar fi fost posibilă argumentarea judecării și executării cuplului prezidențial.

Așadar, un **al doilea motiv al executării soților Ceaușescu îl constituie necesitatea grupării ajunse la putere să se manifeste coerent în acțiunea diversionistă, acțiune care a avut drept scop inclusiv legitimarea politică.**

Protagoniștii politico-militari ai diversiunii din decembrie 1989 și-au argumentat decizia privind judecarea și executarea cuplului Ceaușescu, invocând că această decizie a fost în cele din urmă corectă și justificată deoarece acțiunile securist-terroriste au încetat după ce opinia publică a aflat despre moartea cuplului prezidențial.

Această teză este la rândul ei falsă.

În primul rând, s-a argumentat cu probe că inducerea în eroare existentă în decembrie 1989 a fost exercitată și coordonată de factorii decizionali ai CFSN și ai MApN, neexistând o forță care să fi luptat armat pentru readucerea la putere a fostului șef de stat.

Apoi, este real faptul că începând cu 26 decembrie 1989, la nivel național, tragerile s-au diminuat treptat până la încetarea totală a focului la 30 decembrie 1989. Însă acest lucru nu a fost rezultatul faptului că imaginarii teroriști, realizând că scopul luptei lor a dispărut (ca urmare a morții șefului statului), au decis oprirea activității teroriste. Concluzia se desprinde prin următoarele argumente:

După 25 decembrie 1989, toate obiectivele factorilor de decizie ai CFSN și vârfurilor de comandă din MApN au fost pe deplin atinse. CFSN a preluat puterea politică a statului român, legitimarea în fața poporului român fiind realizată. La rândul lor, ofițerii superiori aflați la comanda MApN și-au asigurat condițiile impunității pentru represiunea la care au participat până la data de 22 decembrie 1989, având în fața opiniei publice (indusă în eroare) imaginea de salvatori ai Revoluției, chipurile, pusă în pericol de imaginarul dușman terorist-securist. Drept urmare nu mai era necesară continuarea inducerii în eroare. Aceasta încetând, au dispărut și efectele ei.

Doctrina privind diversiunea, dezinformarea, relevă că grupul/gruparea care exercită aceste procedee, se va opri din acțiune odată cu atingerea scopului urmărit, adică preluarea puterii.

Au fost obținute declarații de martor aparținând unor cadre militare cu experiență, implicate direct în acțiunile militare din decembrie 1989, care au relatat că după primele două zile în care forțele armate au fost supuse unei diversiuni complexe, cadrele de comandă au realizat această situație, treptat au ieșit de sub imperiul psihozei teroriste și au ordonat încetarea focului. Pentru exemplificare:

(...)

Diversiunea a debutat la 22 decembrie 1989, în jurul orelor 18:30, efectele fiind resimțite prin instaurarea psihozei teroriste la nivelul întregii țări. Statistic este demonstrat faptul că aceste efecte au manifestat un maxim în primele 48 de ore,

după care numărul victimelor prin împușcare a început să scadă, situația fiind argumentată prin cele mai sus expuse.

(...)

Este vorba de concluzia unei persoane cu experiență și autoritate din punct de vedere militar, **șeful Marelui Stat Major al MApN.**

Desfășurarea procesul penal simulat, fără asigurarea drepturilor procesuale elementare, este bine cunoscută, fostul șef de stat nu a recunoscut dreptul completului de judecată de a-l judeca și a solicitat în repetate rânduri să fie judecat de *Marea Adunare Națională*. În cele din urmă, el și Ceaușescu Elena au fost condamnați la moarte prin împușcare, fără posibilitatea exercitării căii de atac, iar apoi executați în incinta UM 01417 Târgoviște.

(...)Pe cale de consecință, prin raportare la toate cele mai sus invocate, se concluzionează că uciderea la 25 decembrie 1989 a cuplului Ceaușescu Nicolae și Elena, după supunerea acestora la un proces penal fără respectarea drepturilor procesuale elementare, a făcut parte integrantă din inducerea în eroare exercitată de grupul politico-militar (vârfurile decizionale ale CFSN și ale MApN) ajuns la putere în stat și a avut drept scop legitimarea în fața poporului român, ascunderea filsovietismului și preconstituirii acestei puteri.

Prin dezinformări și diversiuni s-a creat conjunctura falsă necesară pentru a putea fi eliminați fizic Ceaușescu Nicolae și Elena. Mijlocul prin care s-a realizat acest asasinat a fost cel al unui proces penal simulat în urma căruia fostul cuplu prezidențial a fost executat.

***

Așa cum s-a argumentat pe parcursul prezentului expositiv, în intervalul de timp **22-31 decembrie 1989**, conduitele generalilor (...) (**implicat în represiunea de la Timișoara**), **Militaru Nicolae și Eftimescu Nicolae (implicat, prin specificul funcției deținute, în represiunea din intervalul 17-22 decembrie)**,

factori esențiali de decizie militară, au prezentat o evidentă natură infracțională. Faptele acestora au avut un **impact major, determinant** și se află în raport direct de cauzalitate cu toate consecințele tragice survenite. **Acești generali au săvârșit inducerea în eroare din decembrie 1989**, scopul urmărit fiind deja argumentat. La rândul său, generalul **Hortopan Ion** (CIT), așa cum s-a implicat **înainte** de 22 decembrie, s-a implicat și **după** această dată, comandând trupele mecanizate care, contrar regulamentelor militare, au desfășurat acțiuni de luptă în marile orașe ale țării, cu consecințele tragice arătate.

Prin raportare la definiția *crimelor împotriva umanității*, se constată că ansamblul conduitelor acestor ofițeri superiori întrunește elementele constitutive ale acestor infracțiuni imprescriptibile.

Totuși, având în vedere survenirea decesului celor patru generali, decesul fiind o cauză de împiedicare a punerii în acțiune a urmăririi penale, față de aceștia urmează a se dispune **clasarea**.

***

Prin raportare la probele administrate în prezentul dosar, s-a format o *suspiciune rezonabilă* inclusiv cu privire la faptele unor șefi de direcții militare, cum ar fi cele ale generalilor **Mocanu Mircea** (șeful CAAT) sau **Dinu Ștefan** (șeful Direcției Informații din MStM) - decedați. Privite în mod logic, desfășurarea evenimentelor militare din decembrie 1989, ampla și complexa inducere în eroare, nu puteau să-i excludă pe aceștia. Totuși, nu au fost identificate probe *certe de vinovăție*, pentru a contura o astfel de infracțiune – *crima împotriva umanității*. Cu privire la conduitele acestora există dubiul, fiindu-le aplicabil principiul de drept *in dubio pro reo*.

***

În ceea ce-l privește pe **Brucan Silviu**, probatoriul a relevat că, deși înaintea evenimentelor revoluționare și ulterior acestora, nu a deținut funcții importante de

conducere (civile sau militare), în timpul desfășurării Revoluției **a fost un veritabil factor decizional al CFSN**. Influența acestuia era majoră față de toate persoanele care au preluat puterea de stat în decembrie 1989, dar mai ales față de Iliescu Ion. Prin comportamentul său, Brucan Silviu a instigat în permanență la lupta armată fratricidă dintre forțele MApN și cele aparținând MI-DSS. A acceptat la rândul său *inducerea în eroare* înfăptuită. A contribuit la redactarea comunicatelor publice ale CFSN , comunicate prin care, de multe ori populația României a fost grav dezinformată. Nu în ultimul rând, a avut un rol determinant în crearea conjuncturii mincinoase ce a avut drept consecință uciderea la Târgoviște a fostului șef de stat și a soției acestuia. Conduita sa, alături de conduitele prezentate de Iliescu Ion și Voican Voiculescu Gelu, au pus în pericol grav și iminent întreaga populație civilă a țării.

Pentru toate acestea, Brucan Silviu se face vinovat de săvârșirea *infrațiunilor contra umanității*, însă având în vedere că a decedat la data de 14 septembrie 2006, din aceleași rațiuni juridice arătate anterior, și față de acesta se va dispune **clasarea**.

***

Pe parcursul acestui capitol s-a arătat că probatoriul administrat în cauză a relevat că, în intervalul 22-31 decembrie 1989, **Roman Petre** nu a fost un veritabil factor de decizie politico-militară al CFSN și nu a contribuit la *inducerea în eroare* existentă în decembrie 1989, fiind preocupat de situația economică a țării, fapt care, alături de notorietatea obținută prin conduita sa din acele zile, l-a propulsat spre funcția de prim-ministru al Guvernului României. Accederea la această funcție a fost facilitată și de ascendența sa pe linie paternă, dar și de faptul că a făcut parte, începând cu 22 decembrie 1989, din anturajul președintelui CFSN.

Același probatoriu a arătat însă că Roman Petre a acceptat ca Ceaușescu Nicolae și Elena să fie executați în urma unui proces ce nu avea să se desfășoare cu

respectarea legii. Roman Petre nu a inițiat această situație (așa cum a fost cazul lui Brucan Silviu și Voiculescu Voican Gelu), iar acceptarea sa (la 24 decembrie 1989) nu a fost făcută din poziția unui factor de decizie (cum a fost cazul lui Iliescu Ion).

Prin raportare la toate probele administrate, se desprinde că acceptarea (în circumstanțele existente) privind execuția soților Ceaușescu, a fost **singura conduită probată** a fostului premier ce se circumscrie sferei infracționale. Cu toate acestea, o conduită solitară de genul celei arătate, nu este aptă să atragă o acuzație de *crimă împotriva umanității*. (...)

Așa fiind, față de suspectul Roman Petre, urmează a fi dispusă soluția de **clasare**.

***

Totodată, prin raportare la dispozițiile *Încheierii* numărul 469, din data de 13.06.2016, pronunțată în dosarul numărul 1483/1/2016 de *Înalta Curte de Casație și Justiție*, în prezenta cauză au fost analizate inclusiv conduitele suspectilor **Igreț Viorel** și **Toma Ioan**, pentru a stabili dacă aceste conduite se subscriu sferei infracționale.

Probatoriul administrat nu a evidențiat însă existența unor fapte aparținând suspectului Toma Ioan care să întrunească elementele constitutive ale infracțiunii incriminată de articolul 439 din *Codul Penal*. Așa fiind, față de acesta se va dispune soluția de **clasare**.

Pe de altă parte, prin raportare la ordonanța numărul 11/P/2014 din data de 02 februarie 2018, au fost efectuate cercetări pentru edificarea asupra conduitei suspectului Igreț Viorel, cu privire la săvârșirea infracțiunii de *omor calificat* (art. 189 lit. a și f din Codul Penal). Nu au fost obținute probe relevante de vinovăție a acestuia (sub aspectul infracțiunii de omor calificat dar nici sub aspectul crimelor împotriva umanității), astfel încât în cauză urmează a se dispune **clasarea**.

***

Prin ordonanța *SPM* numărul 11/P/2014 din data de 02 februarie 2018, a fost dispusă schimbarea încadrării juridice a unor infracțiuni, în infracțiunile de *omor* (art. 188 Cp), *omor calificat* (art.189 Cp lit. a și f), *genocid* (art. 438 alin. 1 lit. a, b și alin. 2 Cp), *infracțiuni de război contra operațiunilor umanitare și emblemelor* (art. 442 alin 1 lit. b Cp) și *utilizarea de metode interzise în operațiunile de luptă* (art.443 alin.1 lit. b,c și art.445 Cp), toate cu aplicarea art.5 Cp și art.38 Cp. Au fost efectuate cercetări inclusiv în acest sens, nefiind conturată săvârșirea acestor infracțiuni, motiv pentru care, inclusiv sub acest aspect urmează a se dispune **clasarea**.

***

Totodată, pe parcursul urmăririi penale, mai multe persoane au reclamat că în intervalul de timp **16-22 decembrie 1989** au fost victime ale *infracțiunilor contra umanității*. Aceste persoane sunt: (...).

Probatoriul administrat în cauză a demonstrat că afirmațiile din plângerile tuturor acestor persoane nu au putut fi probate, nefiind întrunite, pentru aceste situații, elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de articolul 439 *C.p.*, motiv pentru care, față de aceste plângeri penale va fi dispusă **clasarea**.

***

Tot pe parcursul prezentei anchete, mai multe persoane au reclamat că au fost subiecți pasivi ai *infracțiunii contra umanității*, în intervalul **22-31 decembrie 1989**. Acestea sunt: (...).

Inclusiv în cazul acestor persoane, cercetările efectuate nu au evidențiat existența unor probe doveditoare ale celor reclamate prin plângeri, astfel încât se va dispune soluția **clasării**.

***

În altă ordine de idei, dar tot în contextul evenimentelor revoluționare, se reține că la data de **28 decembrie 1989**, avionul *Tarom* de tipul **AN-24**, programat să execute cursa civilă pe ruta *București – Belgrad*, cu decolare de pe *Aeroportul Internațional Otopeni* (orele 10.00), la scurt timp după decolare, s-a prăbușit pe raza localității Vișina (județul Dâmbovița), toate persoanele aflate la bordul aeronavei decedând în urma impactului cu solul (6 componenți ai echipajului și un pasager – cetățean irlandez).

(...)

***

Nu în ultimul rând, este important de reținut că, în timp, *justiția militară* a soluționat în mod definitiv multe cauze penale privitoare la faptele săvârșite în timpul *Revoluției din decembrie 1989* (în afara situației de autoritate de lucru judecat de la Timișoara), încadrările juridice vizând infracțiuni de drept comun. (...) dosarele care au avut ca obiect al cercetării fapte penale săvârșite în intervalul *17-30 decembrie 1989*.

X. Solicitarea intervenției militare din partea URSS

În cursul zilei de 23 decembrie 1989, aproximativ orele 10:30, crainicul TVR (...) a transmis „*în direct*” următorul mesaj: „***Suntem informați că s-a luat legătura cu Ambasada Sovietică, care ne-a promis ajutor militar imediat, întrucât agenții străine și-au permis să trimită elicoptere cu oameni înarmați, cu scopul de a distruge ceea ce poporul român a cucerit.***” La scurt timp, postul național de radio a transmis un mesaj similar. Ulterior acestui prim moment, mesajul televizat a fost repetat. (vol. ...)

Este lesne de realizat gravitatea mesajului. Se pune problema ca pe teritoriul României să pătrundă trupe aparținând unui stat străin, mai precis ale URSS.

Tocmai dată fiind gravitatea comunicatului, se exclude varianta conform căreia angajații TVR au transmis acest mesaj în mod independent, fără o autorizare prealabilă. La momentul emiterii mesajului, TVR se afla sub control militar. (...)

Probatoriul administrat a relevat că pe tema intervenției militare din partea URSS s-au purtat discuții la vârful decizional al CFSN, existând chiar probe că o astfel de intervenție a fost solicitată la 23 decembrie 1989 de către Iliescu Ion și generalul Militaru Nicolae, adică tocmai de către liderii „*grupului complotist Iliescu*” susținut de URSS.

(...)

Pentru înțelegerea corectă a situației, trebuie spus că la nivelul lunii decembrie 1989, singurele persoane care aveau drept de semnătură și de reprezentare în organele de coordonare ale forțelor Tratatului de la Varșovia, din partea României, erau ministrul apărării și Șeful Marelui Stat Major al Armatei . La 23 decembrie 1989 generalul Milea Vasile era decedat, iar generalii (...) și Militaru nu au fost numiți în mod oficial în funcția de ministru al apărării. Începând cu 23 decembrie 1989 gl.col. (r) Militaru Nicolae era impus de Iliescu Ion ca ministru de fapt, iar acesta s-a comportat ca atare, dar decretul oficial de numire a fost emis la 27 decembrie 1989. Pe cale de consecință, la 23 decembrie , singurul militar român care putea în mod legal să solicite o intervenție străină era gl. (...). Așa se explică de ce generalul (...) – Șeful Marelui Stat Major al Armatei URSS , a discutat doar cu omologul său român problema trimiterii unor forțe militare în țara noastră, iar ca urmare a refuzului categoric din partea acestuia intervenția nu s-a realizat.

(...) la data de 23 decembrie 1989, țara noastră s-a confruntat cu o situație foarte periculoasă, cu posibile consecințe extreme. **Doar comportamentul exemplar al Șefului Statului Major al Armatei Române și al militarilor aflați în serviciul de pază al frontierei de stat a preîntâmpinat o situație militară total nefavorabilă țării noastre, cu posibile consecințe nefaste pe termen lung.**

La fel de clar este și faptul că prezența trupelor sovietice pe granița de Est, nu a fost o întâmplare, ca urmare a unui anunț întâmplător al TVR. Este mai presus de orice dubiu faptul că această prezență a fost posibilă pentru că **a existat în prealabil o solicitare** în acest sens, venită de la vârful puterii politico-militare a României. Totuși, a lipsit acordul din partea persoanei abilitate – **generalul (...)**.

Lipsa acestui acord a făcut ca gl. (...) să cadă în dizgrația noii puteri și la scurt timp a fost retrogradat. Astfel, la data de 28 decembrie 1989, a fost eliberat din funcția de șef al MStM și numit ca șef de stat major și prim locțiitor al comandantului Armatei a IV-a, cu garnizoana la Cluj-Napoca.

(...)

Ulterior Revoluției, toți cei implicați în chemarea trupelor sovietice (Iliescu Ion, gl. Militaru Nicolae, Voican Voiculescu, Brucan Silviu) au negat vehement acest fapt.

Se observă că persoanele implicate în solicitarea de ajutor militar sovietic (**trădare**, conform legislației penale), sunt aceleași față de care prezentul rechizitoriu reține săvârșirea *crimelor împotriva umanității*, în circumstanțele arătate. Prin prisma acestei realități, prin raportare și la probele administrate, în mod firesc se evidențiază un *liant*, o continuitate logică, între consemnările din capitolul I (*contextul internațional*), filosofietismul evident al componentilor „**grupului Iliescu**”, acceptarea noii puteri din România de către URSS, reactivarea unor militari de o anumită factură și (nu în ultimul rând) uciderea lui Ceaușescu Nicolae.

La nivelul anului 1989, **Codul Penal** în vigoare stabilea că este infracțiunea de **Trădare** „ *Fapta cetățeanului român de a intra în legătură cu o putere sau organizație străină ori cu agenți ai acestora, în scopul de a suprima ori știrbi unitatea, suveranitatea sau independența statului, prin acțiuni de provocare de război contra țării sau de înlesnire a ocupării militare străine*”. Pedepsa pentru trădare era cea capitală sau închisoarea de la 15 la 20 de ani.

Se constată că anchetele anterioare efectuate cu privire la Revoluția din decembrie 1989 nu au avut niciodată ca obiectiv edificarea cu privire la această conduită, între timp survenind prescripția răspunderii penale pentru o eventuală infracțiune de trădare.

(...)

O analiză obiectivă și logică a situației, impune concluzia conform căreia fără un ordin superior, cadrele militare aflate în paza frontierei de stat nu ar fi deschis în mod benevol granițele țării, așa cum a sugerat fostul ministru al apărării. Așadar, o astfel de decizie trebuia să vină dinspre *Consiliul Militar Superior*, organism aflat în subordinea CFSN și liderilor acestuia. Apoi, analiza stenogramei depoziției generalului Militaru scoate în evidență că acesta, fără a fi întrebat cu privire la responsabilii deciziei de deschidere a frontierelor, îi aduce în discuție, disculpându-i, pe Iliescu Ion și Roman Petre.

XI. Ascunderea filsovietismului noii puteri.

S-a arătat prin capitolul **II** al prezentei lucrări faptul că reprezentanții noii puteri politico-militare din decembrie 1989 au încercat în mod constant să ascundă filsovietismul componentilor grupului complotist condus de Iliescu Ion, anterior anului 1989.

Totodată, s-a argumentat că una dintre motivațiile uciderii cuplului Ceaușescu Nicolae și Elena a reprezentat-o ascunderea realității conform căreia, puterea în România a fost preluată de o grupare filsovietică, ante-constituită, formată din foști nomenclaturiști marginalizați și militari pro-sovietici, cu studiile efectuate în fosta URSS, care aveau nevoie de legitimare în fața poporului român.

Cercetările efectuate au relevat încă un aspect care vine să contureze intenția noii puteri de a elimina probele apte să devoaleze atât filosofismul factorilor de decizie ai noii puteri, dar și eventualele conotații penale ale conduitelor acestora.

(...).

Prin raportare la cele menționate, se constată încă o dată **preocuparea constantă a reprezentanților noii puteri politico-militare de a acționa în sensul ascunderii diverselor colaborări anterioare cu structurile de informații ale fostei URSS.**

Mai trebuie menționat că în cursul lunii ianuarie 1990, cadrele fostului DSS erau încă subordonate MApN, principalul serviciu de informații al țării - SRI, fiind înființat la 26 martie 1990. În intervalul decembrie 1989 – martie 1990, cadrele fostului DSS s-a aflat în subordinea lui Voiculescu Voican Gelu, iar întreaga arhivă a fostului DSS a fost preluată de MApN.

XII. Lipsirea de libertate a unor persoane, începând cu după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989.

O problemă controversată are în vedere persoanele suspectate de acte de terorism, reținute în marile orașe ale României, după debutul inducerii în eroare, adică ulterior serii de 22 decembrie 1989.

Cercetările efectuate în prezentul dosar au evidențiat că persoanele reținute ca fiind suspecte nu au fost surprinse în circumstanțe concrete, apte a demonstra efectuarea cu rea-credință a unor activități de tip terorist.

S-a arătat anterior cum, din aproape în aproape, s-a născut și s-a extins, până la generalizare, psihoza terorismului. Pe fondul acestei psihoze au existat numeroase rețineri de persoane, suspectate ca fiind securist-teroriste. Datele obținute prin cercetările efectuate de parchetele militare ulterior Revoluției, au

relevat că **1425** de persoane au fost reținute sub suspiciunea că erau securist-teroriste (*nu toate aceste persoane s-au constituit părți civile în dosar*). Dintre acestea, 820 de persoane au avut calitatea de militar, 580 au fost civili, iar 25 au fost cetățeni străini. Din rândul acestor persoane, 253 au aparținut MI, 547 au fost cadre ale DSS, 20 cadre ale MAPN, restul de 605 fiind civili (români și străini). Cele mai multe rețineri au fost efectuate pe raza municipiului București (824 de persoane). Alte orașe ale țării unde s-au înregistrat astfel de conduite au fost: Sibiu, Timișoara, Brașov, Craiova, Cluj-Napoca, Bacău, Constanța, Oradea, Brăila, Slobozia, Târgu-Mureș și Iași.

Fără excepție, nu s-a putut dovedi că aceste persoane au efectuat într-adevăr acte de terorism. Toate persoanele reținute au fost ulterior eliberate. Unele au fost cercetate penal, fiind date 645 de soluții de neurmărire penală. Patru persoane au fost trimise în judecată, însă în sarcina lor a fost reținută infracțiunea de *deținere ilegală de armament* și nicidecum nu a fost probată vreo acțiune cu caracter terorist.

În legătură cu străinii reținuți, cercetările au relevat că au existat mai mulți cetățeni arabi (iranieni, sudanezi sau iordanieni) studenți la Facultatea de Medicină din București, care au fost reținuți, uneori în mod repetat, de populație, pentru simplul fapt că, judecând după aspectul lor, păreau a fi arabi și așadar potențiali teroriști.

„Sinteza aspectelor rezultate din anchetele efectuate de parchetele militare în perioada 1990 – 1994, în cauzele privind evenimentele din decembrie 1989”, Comisia Senatorială, dosar nr. 53/J.I.3, elaborată de Secția Parchetelor Militare, a evidențiat multe cazuri în care, fără un temei real, diverse persoane au fost reținute ca urmare a faptului că asupra lor au planat suspiciuni de terorism.

(...)

Reține atenția faptul că, după dezinformarea imputabilă factorilor decizionali ai CFSN conform căreia cadrele fostei DSS sunt teroriste, toți componenții Direcției a V-a aparținând acestei instituții au fost reținuți, acțiune ce a debutat încă din seara zilei de 22 decembrie 1989. Printre cei reținuți s-a aflat inclusiv șeful Direcției, generalul Neagoe Marin, care a fost introdus în arestul sediului MApN.

Separat de cele expuse mai sus, în prezentul capitol, o situație aparte s-a înregistrat în municipiul Sibiu. Prin capitolul **VII** al prezentei lucrări, s-a analizat cazul extrem de grav de foc fratricid existent în acest municipiu între militarii MApN și cadrele MI – DSS.

Astfel, în contextul evenimentelor din fața Inspectoratului Județean al MI din data de 22.12.1989, care au culminat cu pătrunderea manifestațiilor în curtea sediului și ulterior în clădire, o parte din cadrele miliției și ale securității au părăsit sediul, unele intrând în incinta UM 01512 Sibiu, unde au fost întâmpinate cu foc de armă, altele reușind să se deplaseze la domiciliu.

Au existat, însă și lucrători de miliție și de securitate care, încercând să se deplaseze la domiciliile lor, au fost imobilizați, agresați și conduși la UM 01512 Sibiu, unde au fost reținuți, diferite perioade de timp, până când *Comisia de Anchetă*, care a funcționat în cadrul UM 01512 Sibiu, a dispus punerea lor în libertate, după ce s-a constatat că nu au efectuat uz de armă și nu au acționat împotriva manifestațiilor.

La rândul lor, cadrele MI și DSS care au rămas în sediul Inspectoratului au fost preluate și conduse de către manifestații și militari, în incinta UM 01512 Sibiu, unde au fost reținute și ulterior cercetate de comisia menționată mai sus.

Cadrele MI și DSS care au reușit să părăsească zona inspectoratului și nici nu au fost imobilizate de către manifestații, s-au prezentat ulterior, ca urmare a comunicatelor tv și radio difuzate în zilele care au urmat, la UM 01512 Sibiu sau

au fost conduse de la domiciliile lor la aceeași unitate militară, unde au fost, de asemenea, reținute și cercetate de *Comisia de Anchetă*.

Probele administrate au relevat că, în perioada evenimentelor din decembrie 1989, în sala de sport a UM 01512 Sibiu și ulterior în bazinul de înot, desecat, au fost lipsite de libertate în mod abuziv peste **500 de persoane**. Persoanele de sex feminin au fost reținute separat, într-un alt corp de clădire.

Declarațiile persoanelor ce au suferit lipsirea de libertate, arată că acestea, pe perioada reținerii, au fost supuse unor acte extreme de violență fizică și psihică (s-a recurs inclusiv la simularea într-un mod foarte realist, în repetate rânduri, a executării persoanelor reținute). Totodată, au fost supuse la înfometare și la diverse umilințe din partea militarilor aflați în pază.

S-a mai probat existența, pe raza municipiului Sibiu, a unei adevărate „*vânători de oameni*”, ajungându-se inclusiv la situații în care cadrele MI rănite și aflate sub îngrijire medicală la *Spitalul Municipal Sibiu*, au fost luate cu forța din această unitate medicală (*în pofida protestelor exprese și vehemente ale medicilor*) și introduse în bazinul de înot al UM 01512 Sibiu, fără asigurarea asistenței medicale necesare, situație în care o persoană a decedat. Probele au mai devoalat că însuși colonelul (...) a participat la astfel de acțiuni inumane.

Reține atenția că marea majoritate a persoanelor lipsite de libertate în incinta UM 01512 Sibiu au aparținut structurilor MI și DSS din Sibiu, inclusiv personalul civil al acestor structuri fiind reținut în mod abuziv și supus unor tratamente inumane.

Așa cum s-a arătat, cercetările efectuate ulterior, au dus la eliberarea **tuturor** persoanelor astfel reținute, având în vedere că împotriva lor nu a existat nicio probă privind desfășurarea unor activități ostile Revoluției.

După cum a rezultat și din declarațiile menționate pe parcursul acestei lucrări, de foarte multe ori, persoanele reținute în diverse orașe ale țării sub suspiciunea de terorism au suferit violențe fizice și psihice, uneori extreme.

Se poate concluziona că, sub efectele profunde și generalizate ale psihozei teroriste a fost posibil acest gen de conduită, în urma căruia foarte multe persoane, din diverse orașe ale României, au avut de suferit pe nedrept privări grave de libertate, suferințe fizice și psihice.

Având în vedere cele mai sus expuse, rezultă că **toate aceste rețineri de persoane, fără temei, cauzatoare de traume, reprezintă tot o expresie a inducerii în eroare și astfel responsabilitatea incumbă factorilor de decizie ai CFSN și ai MApN.**

Mass-media a relatat despre capturărilor așa zișilor teroriști și în acest fel opinia publică a fost manipulată în sensul de a fi convinsă că dușmanul terorist chiar există, realitatea fiind, însă cu totul alta.

Având în vedere că reținerile ilegale sub suspiciunea de terorism au fost efectuate de cadrele MApN, rezultă că **responsabilitatea pentru aceste conduite incumbă Consiliului Militar Superior și, implicit, conducerii CFSN.**

XIII. Problema „teroriștilor” din decembrie 1989.

Cea mai controversată problemă de la **Revoluția din decembrie 1989** și până în prezent este indubitabil cea a așa-zișilor *teroriști* .

Terorismul este definit ca fiind ansamblul de acte violente săvârșite de o grupare sau o organizație pentru a crea un climat de insecuritate, prin inducerea sentimentelor de pericol, de teamă, având ca scop inclusiv abolirea voinței individuale sau colective. Pe cale de consecință, *teroristul* este un membru al unei astfel de organizații.

Așa cum s-a arătat, primul care a folosit *public* termenul de *terrorist* în decembrie 1989 a fost președintele Ceaușescu Nicolae care i-a catalogat astfel pe revoluționarii timișoreni. Apoi, în seara de 22 decembrie, succesorul lui Ceaușescu Nicolae, Iliescu Ion, a preluat termenul și a spus „*în direct*” la TVR că *teroriștii* sunt cadrele fostului DSS. Această afirmație, urmată în mod sistematic de altele cu același mesaj, a avut consecințe dintre cele mai tragice, pe întregul teritoriu al României, punând în pericol grav populația țării (civili și militari).

Înainte de a da un răspuns la întrebarea dacă au existat într-adevăr *teroriști* în decembrie 1989, se va face o analiză a armamentului folosit de acești *super-luptători* , așa cum s-a inoculat că ar fi *teroriștii*.

Deși în timpul evenimentelor s-a afirmat în mod repetat că *securist-teroriștii* au folosit în lupta împotriva Poporului Român, Armatei și CFSN, inclusiv blindate, armament de artilerie și elicoptere, această teză a fost abandonată ulterior chiar de cei care au lansat-o întrucât friza ridicolul. Nu există nici măcar un indiciu că „*dușmanul terrorist*” a folosit astfel de mijloace de luptă. Pe cale de consecință, în perioada post-revoluționară, teza pe care au marșat factorii decizionali ai MApN, susținuți de noua forță politică a țării, a fost folosirea de către *teroriști-securiști* a armamentului ușor de infanterie, dar mai ales a simulatoarelor armamentului de infanterie. Aceste simulatoare au fost în mod deosebit invocate în spațiul public, astfel încât opinia publică a fost convinsă de existența și folosirea lor în timpul evenimentelor revoluționare.

Cu toate acestea, pe parcursul prezentei anchete, nu a fost identificată nicio persoană care să fi văzut în realitate un astfel de simulator al armamentului de infanterie. Nu există nicio probă juridică doveditoare a existenței fizice privind simulatoarele armelor de infanterie. Nici în spațiul public (mass-media) nu a fost vreodată prezentată o astfel de tehnică de simulare.

Au fost depuse diligențele necesare edificării asupra acestei probleme. S-a pornit de la realitatea conform căreia, la nivelul anului 1989, organizarea forțelor armate ale României prevedea patru corpuri de armată, după cum urmează : Armata I cu sediul în București, Armata a II-a cu sediul la Buzău, Armata a III-a cu sediul la Craiova și Armata a IV-a cu sediul la Cluj-Napoca. Fiecare dintre aceste corpuri de armată avea un **Batalion de cercetare**. Nu exista la vremea respectivă o altă forță internă care să aibă structuri cu această destinație (cercetare-diversiune). Este evident că acești militari de elită (practic trupe de *comando*, pregătite inclusiv pentru parașutarea în spatele linilor inamice și provocarea de distrugerii importante în rândurile inamicului) aveau în dotare tehnica necesară diversiunii militare, având în vedere că diversiunea era specialitatea lor de bază. Așa fiind, ar fi fost o stare de normalitate ca aceste trupe să aibă în dotare simulatoare pentru armele de infanterie, atâta timp cât această tehnică folosea realizării diversiunii. Asta nu înseamnă, însă că dacă au avut în dotare simulatoare, militarii cercetași-diversioniști le-au și folosit în decembrie 1989. (...)

(...) trebuie arătat că nu a fost obținută nicio probă care să demonstreze existența unei grupări teroriste, cu atât mai puțin a uneia securist-teroriste, care să fi acționat în timpul Revoluției din decembrie 1989.

Aceiași concluzie a fost adoptată și prin „*Sinteza aspectelor rezultate din anchetele efectuate de parchetele militare în perioada 1990-1994, în cauzele privind evenimentele din decembrie 1989*”. Au fost avute în vedere mii de dosare de urmărire penală, iar concluzia formulată a fost doar în sensul inexistenței securist-teroriștilor.

(...)

Un alt argument concludent pentru a susține inexistența securist-teroriștilor este realitatea conform căreia, ulterior evenimentelor militare din decembrie 1989,

MApN, serviciile de informații ale României, justiția sau mass-media nu au putut produce proba indubitabilă a existenței măcar a **unui singur terorist** care să fi acționat **în timpul Revoluției**.

Având în vedere toate argumentele prezentate prin prezenta lucrare, se desprinde concluzia conform căreia în timpul Revoluției din decembrie 1989 nu au existat teroriști.

(...)

Aflați sub imperiul psihozei terorist-securiste, indusă cu intenție de factorii decizionali ai CFSN și ai MApN, militarii români, folosiți în mod intenționat necorespunzător, au fost implicați într-o luptă pe viață și pe moarte cu un dușman inventat de aceiași factori amintiți. În realitate, din cauzele menționate, militarii români au luptat între ei. S-a argumentat în capitolul IX că toate operațiunile militare din jurul *Aeroportului Internațional Otopeni* au reprezentat o tragică situație de foc fratricid. Iese în evidență că într-o singură noapte, un singur regiment, a executat aproape o jumătate de milion de trageri. În același perimetru s-au aflat concomitent numeroase alte efective ale MApN care, desigur, au purtat și ele „*lupte crâncene*” cu *teroriștii*. Nu trebuie omiși nici civilii înarmați care s-au intercalat unităților militare. Toate aceste „*lupte*” s-au soldat cu multiple decese și răniri prin împușcare, dar nu din rândul ipoteticilor teroriști („*nu a fost nimic și niciun terorist*”) ci din rândul militarilor MApN și al civililor. (...)

C. MIJLOACELE DE PROBĂ

1. Declarațiile martorilor

a. Martorii audiați după confirmarea de către **ÎCCJ** a redeschiderii urmăririi penale în cauză (un număr de 96 de martori, ale căror declarații sunt *relevante* – cu toții indicați în *citativul* rechizitoriului) – volumele ... (5 volume).

b. Martorii audiați începând cu anul 1990, ale căror declarații se află cuprinse în volumele indicate mai jos (punctul 2, litera c). Trebuie menționat faptul că mulți dintre aceștia nu se mai află în viață. Cu toate acestea, declarațiile lor reprezintă o sursă importantă de informare și implicit de edificare asupra stării de fapt din decembrie 1989.

2. Înscrișuri, documente (militare și civile)

a. **370 de volume cu stenograme și documente** (dintre care, **301 volume** reprezintă *stenogramele* persoanelor audiate) *declasificate*, realizate de **Comisia Senatorială pentru Cercetarea Evenimentelor din Decembrie 1989**.

b. **Documentele și înscrișurile** aflate în volumele intitulate „*Documente*” (22 de volume), în volumele intitulate „*Documente Gărzi Patriotice*” (4 volume) și în cele intitulate „*Copii hotărâri definitive*” (2 volume).

c. **Documentele, înscrișurile și declarațiile** cuprinse în volumele intitulate:
(...)

3. Materiale audio-video și documente stocate în format electronic (HDD, DVD, CD) aflate în volumele (...).

4. Declarațiile părților civile.

D. ÎNCADRAREA JURIDICĂ

1. Considerații teoretice privind infracțiunile contra umanității.

Articolul 439 din Codul Penal, definește **Infracțiunile contra umanității**, ca fiind **uciderea de persoane, vătămarea integrității fizice, privarea gravă de libertate și vătămările fizice sau psihice, survenite ca o consecință a unui atac generalizat sau sistematic, lansat împotriva unei populații civile.**

La rândul său, prin doctrina militară, **atacul** este definit ca fiind „**ofensiva unor forțe armate care urmărește nimicirea sau prinderea inamicului**”.

Pentru atingerea scopului unui atac militar complex (nimicirea sau prinderea inamicului) sunt folosite diverse mijloace militare, printre care, în mod indubitabil **diversiunea și dezinformarea, componente ale inducerii în eroare**. Așadar, **diversiunea și dezinformarea sunt componente ale unui atac complex**. Prin intermediul diversiunii și dezinformării (*inducerii în eroare* a inamicului), în decembrie 1989, au fost atinse scopurile celor care au coordonat și acceptat aceste procedee, după cum s-a argumentat în expositivul acestei lucrări.

Pe cale de consecință, atacul militar complex, înglobează diversiunea și dezinformarea (inducerea în eroare).

Atacul a fost sistematic întrucât, începând cu 22 decembrie 1989, s-a desfășurat după o anumită **metodă**, fiind evidențiat un **sistem de exercitare a diversiunilor și dezinformărilor**. **În mod repetat**, factorii decizionali ai CFSN (Iliescu Ion și Voiculescu Voican Gelu) au dezinformat opinia publică, inducând aparenta existență a celor două tabere adverse . Aceiași factori au contribuit în mod **sistematic** la instaurarea și agravarea psihozei terorismului pe întregul teritoriu al țării, cu consecințele tragice menționate. Pe întregul teritoriu al României, factorii decizionali ai MApN au creat, **după un anume tipar**, aceleași situații de foc

fratricid. Comunicațiile militare au fost intoxicate cu același gen de dezinformări. Diversiunea radio-electronică s-a manifestat în același mod, timp de trei nopți, pe întregul teritoriu al țării. În paralel, prin intermediul TVR și Radiodifuziunii, controlate militar, a fost diseminat același gen de informații generatoare de panică. Aceste realități, expuse detaliat în *starea de fapt* a prezentei lucrări, evidențiază existența unui **plan** bine pus la punct (profesionist) ce a stat la baza dezinformărilor și diversiunilor din timpul Revoluției. Totodată, este evidențiată și existența unui centru decizional, de comandă, format dintr-un număr restrâns de militari – componenții *Consiliului Militar Superior*, ale căror conduite au fost girate și acceptate de factorul decizional politic.

Atacul a fost generalizat, întrucât diversiunea și dezinformarea (componente ale atacului) s-au manifestat în București și în marile orașe ale României, iar efectele tragice au fost resimțite la nivelul **întregii** populații a României.

Așa cum s-a arătat mai sus, **doctrina militară evidențiază că ținta dezinformării o reprezintă opinia publică**. Apoi, unul dintre scopurile dezinformării este **neutralizarea maselor, pentru a împiedica orice intervenție spontană, cu scopul cuceririi nonviolente a puterii de către o minoritate**. Totodată, tehnicile dezinformării (**demonizarea, divizarea și psihoza**) au drept scop **manipularea opiniei publice**.

Prin exercitarea diversiunii și dezinformării, a fost indusă la nivelul întregii populații a României (opinia publică) psihoza teroristă. Este probat că informațiile false induse prin exercitarea *inducerii în eroare*, au fost considerate ca fiind reale de cvasiunanimitatea opiniei publice, iar poporul român a fost indus într-o stare irațională care nu i-a permis să vadă altceva decât mesajele directe sau cu conținut subliminal, în sensul dezinformării.

Așa fiind, ținta atacului (dezinformări și diversiuni) a reprezentat-o **întreaga populație a României**, populație într-o covârșitoare majoritate formată din **civili**.

Modalitatea concretă de exercitare a diversiunilor și dezinformărilor (*inducerea în eroare*), care a generat implicarea în focul fratricid a tuturor forțelor militare ale țării, a cauzat survenirea unui număr mare de decese, răniți, lipsiri de libertate și alte suferințe. S-a creat aparența existenței a două tabere care, aflându-se sub imperiul psihozei, s-au manifestat violent una împotriva celeilalte. În realitate, cele două tabere aparent dușmane au avut același scop (victoria Revoluției) și doar *inducerea în eroare* a făcut ca percepțiile să fie total deformate și situația generală să degereze în mod tragic.

Ca urmare a acestui atac atipic (dezinformări și diversiuni), ce a avut drept țintă **întreaga populație a țării** și s-a desfășurat începând după-amiaza zilei de 22 decembrie 1989, au rezultat 862 de decese (civili și militari), 2150 răniți (civili și militari), sute de persoane lipsite în mod grav de libertate (civili și militari), multiple vătămări psihice.

***

Legea nr. 111/2002 din 13 martie 2002, pentru ratificarea **Statului Curții Penale Internaționale**, adoptat la **Roma** la 17 iulie 1998, stipulează prin unicul articol că „*Se ratifică Statutul Curții Penale Internaționale, adoptat la Roma la 17 iulie 1998.*”

Statutul de la Roma al CPI, în preambul, stabilește că statele părți ale statutului, având cunoștință că, în cursul acestui secol, milioane de copii, femei și bărbați au fost victime ale unor atrocități care au sfidat imaginația și au lezat profund conștiința umană, recunoscând că prin crimele foarte grave au fost amenințate pacea, securitatea și bunăstarea lumii, afirmând că cele mai grave

crime nu pot rămâne nepedepsite, sunt determinate să pună capăt impunității autorilor acestor crime.

Articolul 7 al Statutului de la Roma definește crima împotriva umanității ca fiind una dintre faptele menționate (omorul, întemnițarea sau altă formă gravă de privare de libertate fizică, alte fapte inumane) când aceasta este comisă în cadrul unui **atac generalizat sau sistematic lansat împotriva unei populații civile și în cunoștință de acest atac.**

Articolul 25 al aceluiași statut, stabilește că **răspunderea penală individuală este activată dacă o persoană:**

„a) comite acea crimă, fie individual, împreună cu altă persoană sau prin intermediul altei persoane;

b) ordonă, solicită sau încurajează comiterea unei asemenea crime;

c) în vederea facilitării unei astfel de crime, ea își aduce ajutorul, concursul sau orice altă formă de asistență la comiterea acestei crime;

d) contribuie în orice alt mod la comiterea unei asemenea crime.”

Articolul 28 intitulat „Răspunderea șefilor militari și a altor superiori ierarhici” stipulează că :

„Un șef militar sau o persoană care deținea efectiv funcția de șef militar, răspunde penal pentru crimele comise de forțele plasate sub comanda și controlul său efectiv sau sub autoritatea și controlul său efectiv, dacă nu a exercitat controlul care se cuvenea asupra forțelor în cazurile în care acest șef militar sau această persoană știa ori ar fi trebuit să știe că aceste forțe comiteau crime, sau superiorul ierarhic nu a luat toate măsurile necesare și rezonabile care erau în puterea sa pentru a împiedica executarea.”

Conform doctrinei juridice în domeniu, elementele crimelor împotriva umanității presupun ca **statul sau o anumită organizație**, în mod activ, să promoveze sau să încurajeze un atac împotriva unei populații civile. O asemenea

politică poate fi implementată și prin **decizia conștientă de a nu acționa** într-o anumită situație, care este îndreptată spre încurajarea unui asemenea atac.

Constituția României stipulează prin **articolul 11** că: „ *Statul Român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte. Tratatelor ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern.*”

2. Considerații referitoare la continuitatea incriminării juridice a faptelor

Infrațiunile contra păcii și omenirii au fost reglementate de *Codul Penal* anterior, în cadrul unui titlu distinct (**XI**), care cuprindea *propaganda pentru război* (art.356), *genocidul* (art. 357), *distrugerea unor obiective și însușirea unor bunuri* (art. 359), *distrugerea, jefuirea sau însușirea unor valori culturale* (art.360), precum și un articol distinct, care prevedea sancționarea tentativei, tănuirii și favorizării pentru infrațiunile menționate.

În actualul *Cod Penal*, infrațiunile de *genocid, contra umanității* și de *război*, sunt prevăzute în titlul XII, care este împărțit în două capitole. Capitolul I cuprinde infrațiunile de *genocid* și cele *contra umanității*. Capitolul II cuprinde *infrațiunile de război*. Astfel, legislația penală internă a fost aliniată la standardele *Statutului Curții Penale Internaționale*, adoptat la Roma la data de 17 iulie 1998, ratificat de România. Pe cale de consecință, relațiile sociale ocrotite de *Codul Penal* din 1968 sunt protejate în prezent prin incriminările cuprinse în *Codul Penal* – Titlul XII.

În cele ce urmează, se va face o paralelă între infrațiunile de *genocid* și cele de *tratamente neomenoase* și modul în care faptele care intrau în conținutul constitutiv al acestor infrațiuni sunt incriminate în prezent.

Conform *Codului Penal* din 1968, constituia *genocid* „*săvârșirea, în scopul de a distruge în întregime sau în parte o colectivitate sau un grup național, etnic,*

rasial sau religios, a uneia din următoarele fapte : uciderea membrilor colectivității sau grupului ; vătămarea gravă a integrității fizice sau mintale a colectivității sau grupului (...)”.

Actualul *Cod Penal* incriminează infracțiunea de genocid (art. 438), textul nefiind modificat în mod semnificativ față de cel al codului anterior, o modificare constând în renunțarea la termenul de „*colectivitate*” în favoarea celui de „*grup*”.

Codul Penal din 1968 stipula că infracțiunea de *tratamente neomenoase* consta în supunerea la tratamente neomenoase a răniților ori bolnavilor, a membrilor personalului civil sanitar al Crucii Roșii ori a organelor asimilate acesteia, a prizonierilor de război și, în general a oricărei persoane căzute în puterea adversarului. Totodată, această infracțiune putea consta în săvârșirea, față de persoanele menționate, inclusiv a lipsirilor de libertate fără temei legal sau a torturii.

Actualul *Cod Penal* nu prevede un corespondent ca atare, însă elementele specifice acestei infracțiuni se regăsesc mai ales în cadrul *infracțiunilor de război contra persoanelor* (art. 440), cu mențiunea că aceste infracțiuni prevăd ca situație premisă existența unui conflict armat, pe când infracțiunea de *tratamente neomenoase* din vechiul cod putea fi săvârșită pe timp de pace sau de război.

În *Codul Penal* actual a fost introdus un text nou – *infracțiunile contra umanității* (art.439) , despre care s-a făcut referire anterior.

Textul articolului 439 din actualul *Cod Penal*, reia, într-o formă adaptată, prevederile articolului 7 din *Statutul Curții Penale Internaționale*.

Cu toate că între infracțiunea de *tratamente neomenoase* și cea *contra umanității* nu există, ca atare, o continuitate a incriminării, se constată că unele dintre modalitățile normative alternative de săvârșire a infracțiunii de *tratamente neomenoase* se regăsesc în cuprinsul *infracțiunilor contra umanității* (lipsirea de libertate în mod ilegal și tortura). Totodată, elemente privind supunerea la rele tratamente a unor categorii de persoane, se regăsesc și în cadrul *infracțiunilor contra*

umanității. Mai precis, persecutarea unui grup sau a unei colectivități determinate, prin privare de drepturi fundamentale ale omului sau prin restrângerea gravă a exercitării acestor drepturi sau alte asemenea fapte ce cauzează suferințe mari sau vătămări grave ale integrității fizice sau psihice.

Deosebit de important este că valoarea socială protejată este, în esență, aceeași, respectiv, siguranța populației civile. În cazul *tratamentelor neomenoase* aria este restrânsă la persoanele căzute în puterea adversarului, în timp ce *infrațiunile contra umanității* presupun săvârșirea, în cadrul unui atac generalizat sau sistematic, împotriva unei populații civile, a uneia dintre modalitățile normative descrise anterior.

Nu în ultimul rând, *infrațiunile de genocid și tratamente neomenoase* pe de o parte, respectiv *infrațiunile contra umanității*, includ în conținutul lor fapte care sunt incriminate ca fiind **infrațiuni contra persoanelor**. Spre exemplu, uciderea unor persoane constituie una din formele în care pot fi săvârșite, în condițiile prevăzute de lege, atât *infrațiunea de genocid*, cât și *infrațiunile contra umanității*.

3. Încadrarea juridică a faptelor săvârșite de generalul (Rtr) Rus Iosif – fost șef al Aviației Militare, Iliescu Ion – fost Președinte al României și Voiculescu Voican Gelu – fost viceprim-ministru al Guvernului României.

Prin raportare la întregul probatoriu administrat în prezenta cauză, se desprinde concluzia conform căreia :

A. Conduitele inculpatului gl. (Rtr) Rus Iosif (titlul B punctul 7) care, în calitate de comandant al Aviației Militare, cu intenție, a intervenit în noaptea de 22/23.12.1989 fără drept și în deplină cunoștință de cauză asupra planului de apărare a Aeroportului Internațional Otopeni contribuind decisiv la moartea a

48 de persoane (40 de militari și 8 civili) precum și la rănirea gravă a altor 15 persoane și care la 23.12.1989 a dat în deplină cunoștință de cauză ordinul diversionist de schimbare a cocardelor elicopterelor aparținând Regimentului 61 Boteni, fapt ce a dus la deschiderea focului fratricid și implicit la rănirea unor persoane, dând în perioada Revoluției din decembrie 1989 (intervalul 22-31 decembrie) și alte ordine militare diversioniste (Titlul B punctele 6 și 7), conduite care în afara rezultatelor concrete enunțate au contribuit la agravarea psihozei teroriste (cauza decesului a 805 de persoane, rănirea a 2142 de persoane, lipsirea gravă de libertate a 489 de persoane și suferințe psihice multor persoane) întrunesc elementele constituite ale infracțiunii de crime împotriva umanității prev. de art. 439 lit. a) și g) C.p.

Faptele săvârșite de fostul șef al Aviației Militare, gl. (Rtr) Rus Iosif au contribuit la generarea unei stări de pericol iminent și grav la adresa populației civile a României.

B. Conduitele inculpatului Iliescu Ion (Titlul B punctele 2,3,4 și 8) care, în calitate de șef de stat și guvern, președinte al CFSN și al Consiliului Militar Superior, cu intenție, începând cu ziua de 22 decembrie 1989, orele 19.30, a dezinformat în mod direct prin aparițiile sale televizate și emiterea de comunicate de presă (contribuind astfel în mod decisiv la instaurarea unei psihoze generalizate a terorismului, psihoză concretizată în numeroase situații de foc fratricid, trageri haotice cu muniție militară, etc.), a participat la dezinformarea și diversiunea exercitate pentru executarea cuplului Ceaușescu (25 decembrie 1989) și a acceptat și și-a asumat politic (în intervalul 22-31 decembrie 1989) inducerea în eroare coordonată și exercitată de unele cadre cu funcții de conducere din MApN (al căror șef era), fără a interveni pentru stoparea acesteia, întrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor contra

umanității, prev. de art. 439 lit. a, g, i, k din C.p., având în vedere că toate aceste conduite au contribuit decisiv la decesul unui număr de 853 persoane, rănirea unui număr de 2157 persoane, privarea gravă de libertate cu încălcarea regulilor generale de drept internațional a 489 de persoane și cauzarea de suferințe psihice altor persoane.

Urmarea imediată a acestor conduite a fost complexă, a presupus producerea unor rezultate multiple asupra unui număr mare de persoane, generând totodată o stare de pericol pentru existența unei părți însemnate a populației civile de pe întregul teritoriu al României.

C. Faptele inculpatului Voiculescu Voican Gelu (Titlul B punctele 2,3,4 și 8) care, în calitate de factor decizional al CFSN, cu intenție, în intervalul 22-31 decembrie 1989, a dezinformat prin mass-media (contribuind astfel la instaurarea unei psihoze generalizate a terorismului, psihoză concretizată în numeroase situații de foc fratricid, trageri haotice cu muniție militară etc.), a participat la diversiunea și dezinformarea existente pentru executarea cuplului Ceaușescu (25 decembrie 1989) și a acceptat și asumat inducerea în eroare comisă de unele cadre cu funcții de conducere din MApN, fără a interveni pentru stoparea acesteia, întrunesc elementele constitutive ale infracțiunilor contra umanității, prev. de art. 439 lit. a, g, i, k din C.p., având în vedere că toate aceste conduite au contribuit decisiv la decesul unui număr de 853 persoane, rănirea unui număr de 2157 de persoane, privarea gravă de libertate cu încălcarea regulilor generale de drept internațional a 489 de persoane și cauzarea de suferințe psihice altor persoane.

Ca și în cazul lui Iliescu Ion, urmarea imediată a acestor conduite a fost complexă, a presupus producerea unor rezultate multiple asupra unui număr

mare de persoane, generând totodată o stare de pericol pentru existența unei părți însemnate a populației civile de pe întregul teritoriu al țării.

E. DATE REFERITOARE LA INCULPAȚI

(...)

F. DATE REFERITOARE LA URMĂRIREA PENALĂ

În dosarul nr. 76/P/1990 înregistrat pe rolul Secției Parchetelor Militare, s-au efectuat cercetări față de inculpații: (...), cu privire la care, prin **rechizitoriul** din data de **15.08.1990**, s-a dispus trimiterea în judecată pentru săvârșirea infracțiunilor de lipsire de libertate și cercetare abuzivă, prev. de art. 189 alin. 2 din Codul penal și art. 266 alin. 2 din Codul penal, reținându-se în sarcina acestora faptul că, în perioada 21-22.12.1989, au ordonat și au executat acțiuni de reprimare a mișcării de protest din municipiul București, în cadrul cărora au fost reținute și cercetate nelegal un număr de 1245 de persoane în scopul de a se obține declarații cu privire la conducătorii și organizatorii acțiunii de protest.

În cursul cercetărilor efectuate în această cauză, **prin ordonanța nr. 76/P/1990 din 24.07.1990** s-a dispus **disjungerea cauzei** și continuarea cercetărilor în cadrul unui dosar separat. Această **nouă cauză a fost înregistrată sub nr. 97/P/1990** și, conform ordonanței de disjungere, a vizat:

- identificarea persoanelor din cadrul Ministerului de Interne care au ajutat la capturarea, lovirea și lipsirea de libertate a manifestanților;
- identificarea persoanelor care, prin folosirea armelor de foc și a altor mijloace violente au produs moartea a 48 persoane și rănirea altor 150 de persoane;

- stabilirea modului în care s-au petrecut evenimentele la sediile organelor de miliție, din municipiul București, unde au fost duși manifestanții reținuți și tragerea la răspundere a persoanelor vinovate pentru eventualele fapte comise împotriva acestora.

Cauza a fost soluționată prin rezoluția din data de 20.09.1995, prin care s-a dispus încetarea urmăririi penale față de Ceaușescu Nicolae, Ceaușescu Elena, Postelnicu Tudor, Vlad Iulian, precum și de ceilalți membri ai Comitetului Politic Executiv, reținându-se că au fost judecați și condamnați definitiv. De asemenea, prin aceeași rezoluție s-a dispus încetarea urmăririi penale față de general (...), ministrul apărării naționale, ca urmare a decesului acestuia.

După adoptarea Legii nr. 341/2004 (Legea recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției Române din decembrie 1989, publicată în M.Of. nr. 654/20.07.2004) și a H.G. nr. 1412/2004 pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare a Legii 341/2004 (publicată în M.Of. nr. 836 din 10.09.2004), *Asociația 21 Decembrie 1989 a depus, la data de 27.09.2004*, la Secția Parchetelor Militare, *un înscris intitulat „Sesizare Penală”*, prin care a solicitat efectuarea de cercetări penale față de gen. lt. Hortopan Ion motivându-se că *„...a dat ordinul de deschidere a focului ...”* împotriva participanților la mișcarea de protest care a avut loc, în data de 21.12.1989, în mun. București, lucrarea fiind înregistrată sub nr. 2071/07.10.2004.

(...)

Prin **rezoluția nr. 97/P/1990 din data de 07.12.2004** s-a dispus admiterea plângerii *Asociației 21 Decembrie 1989*, infirmarea rezoluției de neîncepere a urmăririi penale din data de **20.09.1995** și *„reluarea urmăririi penale”* în cauză, apreciindu-se că soluția este nelegală iar cercetările efectuate nu sunt complete.

Prin rezoluția nr. 406/C/1147/II/2009 din data de 09 aprilie 2009, procurorul general al PÎCCJ a dispus infirmarea rezoluției 97/P1990 din 07.12.2004

constatându-se că rezoluția a fost dispusă cu **încălcarea dispozițiilor care reglementau, la acea dată, organizarea judiciară, autorul infirmării** (procurorul militar Voinea Dan) **neavând, potrivit legii, competența de a infirma un act emis de un procuror militar din cadrul Secției Parchetelor Militare.**

Prin rezoluția nr. 97/P/1990 din data de 07.12.2004 s-a dispus începerea urmăririi penale „...*sub aspectul săvârșirii infracțiunilor prev. de art. 174 c.pen., art. 175 c.pen., art. 176 c.pen., art. 356 c.pen., art. 357 c.pen., art. 358 c.pen., art. 359 c.pen., art.360 c.pen., art.361 c.pen., precum și pentru tentativă, complicitate, instigare, participație improprie la infracțiunile sus-amintite...*” față de (...), reținându-se că „**au condus operațiunile militare din capitală și din țară ce au avut ca urmare moartea și rănirea mai multor persoane**” în contextul evenimentelor din decembrie 1989.

După cum s-a arătat, *rezoluția* de începere a urmăririi penale din data de 07.12.2004 **a fost emisă cu încălcarea condițiilor de fond și de formă prevăzute de lege, precum și cu nerespectarea dreptului la apărare al persoanelor acuzate, aspecte procedurale sancționate cu nulitatea absolută a actului emis și care au stat la baza infirmării rezoluției de începere a urmăririi penale.**

Prin **ordonanța nr. 97/P/1990 din 14.12.2004** s-a dispus conexarea la dosarul 97/P/1990 a altor 136 cauze penale privind persoane ucise sau rănite prin împușcare în timpul evenimentelor petrecute în luna decembrie 1989 în mun. București.

Ulterior, în multe cazuri **cu încălcarea dispozițiilor procedurale, cercetările au fost extinse** atât cu privire la faptele comise în mun. București după data de 22.12.1989, cât și cu privire la faptele comise în alte localități din țară, înainte și după data de 22.12.1989.

Prin rezoluția nr. 97/P/1990 din data de 15.01.2008 s-a dispus **disjungerea cauzei** în ceea ce privește faptele comise, în contextul evenimentelor din decembrie

1989, de către numiții Teodor Brateș, (...), Iliescu Ion, (...), Bručan Silviu, (...), Tudor Postelnicu, Gelu Voican Voiculescu,)...= și Igreț Viorel iar prin **ordonanța nr. 6/P/2008, din data de 06.02.2008**, s-a dispus **declinarea competenței** de soluționare a cauzei astfel disjuncte în favoarea Secției de urmărire penală și criminalistică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, întrucât aceste fapte nu mai intrau în competența parchetelor militare ca urmare a modificării Codului de procedură penală.

Cauza disjunctă a fost înregistrată la Secția de urmărire penală și criminalistică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sub nr. **270/P/2008**, la data de 06.03.2008.

Prin **rezoluția nr. 97/P/1990, din data de 22.08.2008**, *s-a dispus infirmarea, în parte, a rezoluției de începere a urmăririi penale, din data de 07.12.2004, față de gen. Florea Ion*, reținându-se că nu au fost respectate prevederile referitoare la garantarea dreptului său la apărare.

Ulterior, prin **rezoluția nr. 406/C/1147/II/2/2009 din 09.04.2009**, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a dispus admiterea plângerilor formulate de învinuții Iliescu Ion și Brateș Teodor și *infirmarea măsurii de începere a urmăririi penale față de aceștia precum și față de ceilalți învinuiți civili*, dispusă prin rezoluția nr. 97/P/1990 din 07.12.2004.

De asemenea, prin **rezoluția nr. 4374/II/2009, din data de 05.10.2009**, *s-a dispus infirmarea rezoluției de începere a urmăririi penale din data de 07.12.2004, față de celelalte cadre militare*, enumerate anterior reținându-se că aceasta a fost întocmită cu nerespectarea condițiilor de fond și de formă prevăzute de lege și cu încălcarea dreptului la apărare al persoanelor puse sub învinuire.

Prin **Ordonanța nr. 97/P/1990 din data de 18.10.2010**, în temeiul art. 228 alin. 4 rap. art. 10 lit. d și g C.pr.pen, respectiv art. 210 C.pr.pen, art. 45 rap. la art.

38 și 42 C.pr.pen, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția Parchetelor Militare a dispus:

1. Neînceperea urmăririi penale în cauză sub aspectul infracțiunilor prev. de art. 356 C.pen. (propaganda pentru război), art. 357 C.pen. (genocid), art. 358 C.pen. (tratamente neomenoase), art. 359 C.pen. (distrugerea unor obiective și însușirea unor bunuri) și art. 360 C.pen. (distrugerea, jefuirea sau însușirea unor valori culturale) pentru faptele comise de militari în timpul evenimentelor din Decembrie 1989, reținându-se că nu sunt întrunite elementele constitutive ale acestor infracțiuni.

2. Neînceperea urmăririi penale în cauză sub aspectul infracțiunilor prev. de art. 174 C.pen. (omor), art. 175 C.pen. (omor calificat), art. 176 C.pen. (omor deosebit de grav), art. 178 C.pen. (ucidere din culpă), art. 180 C.pen. (loviri sau alte violențe), art. 181 C.pen. (vătămare corporală), art. 182 C.pen. (vătămare corporală gravă), art. 183 C.pen. (lovirile sau vătămrile cauzatoare de moarte), art. 184 C.pen. (vătămare corporală din culpă), art. 189 C.pen. (lipsire de libertate în mod ilegal), art. 208 C.pen. (furt), art. 209 C.pen. (furt calificat) art. 217 C.pen. (distrugere), art. 218 C.pen. (distrugere calificată), art. 219 C.pen. (distrugere din culpă), art. 250 C.pen. (purtare abuzivă) și art. 266 C.pen. (arestare nelegală și cercetare abuzivă) pentru faptele comise de militari în timpul evenimentelor din Decembrie 1989, reținându-se că s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

3. Disjungerea cauzei cu privire la faptele săvârșite, în contextul evenimentelor din decembrie 1989, de către civili, membrii gărzilor patriotice, lucrătorii de miliție și personalul din sistemul administrației penitenciare, fapte care au avut ca urmare reținerea, uciderea, rănirea sau agresarea altor persoane, respectiv distrugerea unor imobile și bunuri și declinarea competenței de soluționare a cauzei

astfel disjuncte în favoarea Secției de urmărire penală și criminalistică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Prin **ordonanța nr. 1450/II-2/2011 din data de 15.04.2011**, procurorul militar șef al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția Parchetelor Militare a dispus *infirmarea ordonanței emisă la data de 18.10.2010* în dosarul nr. 97/P/1990, motivându-se că soluția este nelegală din perspectiva dispozițiilor art. 34 lit. a și art. 35 alin. 2 C.pr.pen.

Ulterior, prin **ordonanța nr 97/P/1990 din data de 18.04.2011**, s-a dispus, în temeiul art. 210 C.pr.pen și art. 45 rap. la art. 42 C.pr.pen, declinarea competenței de soluționare a dosarului nr. 97/P/1990, privind fapte comise în contextul evenimentelor din decembrie 1989, fapte care au avut ca rezultat decesul, rănirea și lipsirea de libertate a unor persoane, precum și distrugerea unor bunuri, în favoarea Secției de urmărire penală și criminalistică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Cauza a fost înregistrată în cadrul Secției de urmărire penală și criminalistică la data de 06.06.2011, **sub numărul 706/P/2011**, iar prin **rezoluția din data de 09.03.2012** s-a dispus *reunirea cauzelor înregistrate sub nr. 270/P/2008 și 706/P/2011, „cauza nou formată urmând să poarte numărul 270/P/2008”*.

Prin **Ordonanța nr. 270/P/2008 din data de 11.02.2014**, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de urmărire penală și criminalistică a dispus declinarea competenței de soluționare a cauzei privind pe generalii Vlad Iulian, (...), (...) și alții, cercetați sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de omor prev. de art. 188-189 C.pen, supunere la rele tratamente prev. de art. 281 C.pen, represiune nedreaptă prev. de art. 283 C. pen ș.a., motivându-se că potrivit normelor de competență materială și după calitatea persoanei, precum și a disp. art. 56 alin. 5 C.pr.pen, competența de soluționare revine Parchetului Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel.

Prin **Ordonanța nr. 10/P/2014 din data de 25.02.2014**, Parchetul Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel a dispus, în temeiul art. 58 C.pr.pen, art. 63 alin. 1 C.pr.pen, cu referire la art. 40 C.pr.pen, declinarea competenței de soluționare a cauzei în favoarea Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția Parchetelor Militare, reținându-se că din actele dosarului rezultă că *Asociația 21 Decembrie 1989* a solicitat cercetarea mai multor cadre militare și civili, între aceștia din urmă aflându-se și Roman Petre, care avea calitatea de *deputat*.

Dosarul a fost înregistrat în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția Parchetelor Militare la data de 27.02.2014, sub nr. **11/P/2014**.

Prin Ordonanța nr. 11/P/2014 din 14.10.2015 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția Parchetelor Militare s-a dispus, în temeiul art. 315 alin. (l) lit. b), raportat la art. 16 alin . (l) lit. a), b), d), f) și i) din Codul de procedură penală, astfel:

1. Clasarea cauzei sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de *propagandă de război, prevăzută de art.405 Cod penal, cu aplicarea art.5 Cod penal, genocid, prevăzută de art.438 Cod penal cu aplicarea art.5 Cod penal, tratamente neomenoase, prevăzută de art.440 Cod penal cu aplicarea art.5 C.pen., infracțiuni de război contra proprietății și altor drepturi, prev. de art.441 Cod penal cu aplicarea art.5 Cod penal, infracțiuni contra umanității, prevăzută de art.439 Cod penal*, întrucât faptele nu sunt prevăzute de legea penală, nefiind caracterizate de tipicitate în raport cu normele legale incriminatoare.

2. Clasarea cauzei sub aspectul infracțiunii de *omor, prevăzută de art. 188 Cod penal*, în ceea ce privește decesul persoanelor menționate la punctul V.3.A.1, întrucât s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

3. Clasarea cauzei sub aspectul infracțiunii de omor prev. de art. 188 Cod penal privind decesul persoanelor menționate la punctul V.3.C, întrucât decesul acestora nu se datorează unor fapte prevăzute de legea penală.

4. Clasarea cauzei sub aspectul *tentativei la infracțiunea de omor* prevăzută de art. 32 raportat la art. 188 Cod penal, în ceea ce privește rănirea persoanelor menționate la punctul V.3.A.2, întrucât s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

5. Clasarea cauzei sub aspectul *tentativei la infracțiunea de omor* prevăzută de art. 32 raportat la art. 188 Cod penal, în ceea ce privește rănirea persoanelor menționate la punctul V.3.D, întrucât faptele nu există.

6. Clasarea cauzei sub aspectul infracțiunii de omor, prevăzută de art. 188 Cod penal și *tentativă la infracțiunea de omor*, prevăzută de art. 32, raportat la art. 188 Cod penal, în legătură cu decesul sau rănirea persoanelor menționate la punctul V.3.E, întrucât există autoritate de lucru judecat.

7. Clasarea cauzei sub aspectul *instigării la infracțiunea de omor* prevăzută de art. 47, raportat la art. 188 Cod penal în legătură cu decesul sau rănirea persoanelor menționate la punctul V.3.F, întrucât există autoritate de lucru judecat.

8. Clasarea cauzei sub aspectul instigării la infracțiunea de omor prevăzută de art. 47, raportat la art. 188 Cod penal în ceea ce privește decesul sau rănirea persoanelor menționate la punctul V.3.A.3, întrucât s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

9. Clasarea cauzei sub aspectul infracțiunii de *ucidere din culpă*, prevăzută de art. 192 Cod penal, în legătură cu decesul persoanelor menționate la punctul V.3.G, întrucât faptele nu sunt prevăzute de legea penală.

10. Clasarea cauzei sub aspectul infracțiunii de *lovire sau alte violențe* prevăzută de art. 193 Cod penal, în ceea ce privește vătămrile suferite de

persoanele menționate la punctul V.3.A.4, întrucât s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

11. Clasarea cauzei sub aspectul infracțiunii de *lovire sau alte violențe* prevăzută de *art. 193 Cod penal*, în legătură cu vătămarea persoanelor menționate la punctul V.3.H, întrucât faptele nu există.

12. Clasarea cauzei sub aspectul infracțiunii de *lovire sau alte violențe* prevăzută de *art.193 Cod penal*, în legătură cu vătămarea persoanelor menționate la punctul V.3.I, întrucât faptele nu sunt prevăzute de legea penală.

13. Clasarea cauzei sub aspectul *instigării la infracțiunea de lovire sau alte violențe* prevăzută de *art. 47, raportat la art. 193 Cod penal*, în ceea ce privește vătămările suferite de persoanele menționate la punctul V.3.A.5, întrucât s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

14. Clasarea cauzei sub aspectul infracțiunii de *vătămare corporală*, prevăzută de *art. 194 Cod penal* și *instigare la infracțiunea de vătămare corporală*, prevăzută de *art. 47, raportat la art. 194 Cod penal*, în ceea ce privește vătămările suferite de persoanele menționate la punctul V.3.A.6, întrucât s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

15. Clasarea cauzei sub aspectul infracțiunii de *vătămare corporală din culpă* prevăzută de *art. 196 alin.2 și 3 Cod penal cu aplicarea art. 5 Cod penal cu referire la art. 184 alin.1 și 3 din Codul penal din 1969*, în ceea ce privește vătămările suferite de persoanele menționate la punctul V.3.A.7, întrucât s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

16. Clasarea cauzei sub aspectul infracțiunii de *lipsire de libertate în mod ilegal*, prevăzută de *art. 205 Cod penal*, în ceea ce privește reținerea persoanelor menționate la punctul V.3.A.8, întrucât s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

17. Clasarea cauzei sub aspectul *instigării la infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal*, prevăzută de *art. 47, raportat la art. 205 Cod penal*, în legătură cu reținerea persoanelor menționate la punctul V.3.J, întrucât există autoritate de lucru judecat.

18. Clasarea cauzei sub aspectul infracțiunii de *lipsire de libertate în mod ilegal*, prevăzută de *art. 205 Cod penal*, în legătură cu reținerea persoanelor menționate la punctul V.3.K, întrucât există o cauză de neimputabilitate, fiind incidente dispozițiile *art. 30 Cod penal*.

19. Clasarea cauzei sub aspectul *instigării la infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal* prevăzută de *art. 47 raportat la art.205 Cod penal* în ceea ce privește reținerea persoanelor menționate la punctul V.3.A.9 întrucât s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

20. Clasarea cauzei sub aspectul infracțiunii de *furt calificat*, prevăzută de *art. 229 Cod penal* și *distrugere*, prevăzută de *art. 253 Cod penal*, privind sustragerea și distrugerea bunurilor aparținând persoanelor menționate la punctul V.3.A.10, întrucât s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

21. Clasarea cauzei sub aspectul infracțiunii de *ultraj*, prevăzută de *art. 257 Cod penal, cu aplicarea art. 5 Cod penal, cu referire la art. 239 din Codul penal din 1969*, în ceea ce privește vătămarea persoanelor menționate la punctul V.3.A.11, întrucât s-a împlinit termenul de prescripție a răspunderii penale.

22. Clasarea cauzei sub aspectul infracțiunii de *purtare abuzivă*, prevăzută de *art. 296 alin. 2 Cod penal*, în ceea ce privește vătămarea persoanelor menționate la punctul V.3.B.1, întrucât a intervenit amnistia.

23. Clasarea cauzei sub aspectul instigării la infracțiunea de *purtare abuzivă*, prevăzută de *art. 47, raportat la art. 296 alin. 2 Cod penal*, în ceea ce privește vătămarea persoanelor menționate la punctul V.3.B.2, întrucât a intervenit amnistia.

Ordonanța nr. 11/P/2014 din data de 14.10.2015 a Secției Parchetelor Militare a fost analizată, din oficiu, sub aspectul legalității și temeiniciei de către prim-adjunctul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Prin Ordonanța nr. 692/C2/2016 din data de 05.04.2016, prim-adjunctul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a dispus, din oficiu **infirmarea** ordonanței nr. 11/P/2014 din data de 14.10.2015 a Secției Parchetelor Militare ca fiind netemeinică și nelegală și redeschiderea urmăririi penale în cauză, înaintând dosarul cauzei împreună cu ordonanța *Judecătorului de Cameră Preliminară din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru confirmare*.

În cuprinsul ordonanței prim-adjunctului procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție se arată că la momentul comiterii faptelor care fac obiectul dosarului, în legislația românească, infracțiunile care aduc atingere păcii și omenirii formau un grup distinct de infracțiuni cuprinse în titlul XI al părții speciale a Codului penal din 1969: *propaganda pentru război (art. 356 Cod penal), genocid (art. 357 Cod penal), tratamente neomnoase (art. 358 Cod penal), distrugerea unor obiective și însușirea unor bunuri (art. 359 Cod penal), distrugerea, jefuirea sau însușirea unor valori culturale (art. 360 Cod penal)*.

Se arată, în continuare că infracțiunea de *propagandă pentru război* are ca obiect efectuarea unor activități prin care, în mod public, se face apologia războiului, se răspândesc teorii și concepții care susțin războiul, se răspândesc știri de natură a ațâța la război, precum și orice alte manifestări în favoarea dezlănțuirii unui război.

S-a reținut că, în contextul evenimentelor din decembrie 1989 nu au existat acte materiale care să întrunească cerința esențială prevăzută de *art. 356 Cod penal*, nefiind comise acte materiale care să facă apologia războiului.

S-a mai specificat că infracțiunea de *genocid* a fost introdusă în legislația noastră – *art. 357 din Codul penal din 1969*, ca urmare a ratificării de către statul român, prin *Decretul nr. 236/1950*, a *Convenției ONU din 9 decembrie 1948 pentru prevenirea și reprimarea crimei de genocid*.

Din analiza comparativă a textului *art. 357 din Codul penal de la 1969* cu cel al *art. 348 din Codul penal actual*, prin care este incriminată infracțiunea de *genocid*, a rezultat că legea veche este mai favorabilă, deoarece la *alin. 4 al actualei reglementări* a fost incriminată ca infracțiune o faptă nouă, respectiv incitarea la săvârșirea acestei infracțiuni, comisă în mod direct în public.

În ambele reglementări, pentru existența acestei infracțiuni legea prevede o situație premisă și anume existența unei colectivități umane sau a unei grupări naționale, etnice, rasiale sau religioase.

Prin colectivitate se înțelege o populație cu o existență de sine stătătoare din punct de vedere geografic, istoric și social (cetățenii unui stat, locuitorii unei provincii, ai unui oraș). Prin grup se înțelege o comunitate de persoane între care există o legătură națională, etnică, religioasă, rasială. Membrii grupului nu trebuie să locuiască pe același teritoriu. Instanța supremă soluționând anterior cauze care au avut ca obiect evenimentele din decembrie 1989, a statuat că nu s-a urmărit distrugerea în întregime sau în parte a unei colectivități sau a unui grup național, etnic, religios, rasial, calificând faptele tuturor inculpaților care au făcut parte din structurile de decizie ca fiind circumscrise infracțiunii de omor deosebit de grav.

Infracțiunea *de tratamente neomenoase*, în reglementarea prevăzută de *art. 358 alin.(1) din Codul penal din 1969*, incrimina *supunerea la tratamente neomenoase* a răniților ori bolnavilor, a membrilor personalului civil sanitar sau al Crucii Roșii ori al organizațiilor asimilate acesteia, a naufragiaților, a prizonierilor de război și, în general, a oricărei alte persoane căzute sub puterea adversarului, ori supunerea acestora la experiențe medicale sau științifice care nu sunt justificate de

un tratament medical în interesul lor, pedeapsa fiind închisoarea de la 5 la 20 ani și interzicerea unor drepturi. Cu aceeași pedeapsă se sancționa săvârșirea față de persoanele arătate în alineatul precedent a vreuneia din următoarele fapte: constrângerea de a servi forțele armate ale adversarului; luarea de ostatici; deportarea; dislocarea sau lipsirea de libertate fără temei legal; condamnarea sau execuția fără o judecată prealabilă efectuată de către un tribunal constituit în mod legal și care să fi judecat cu respectarea garanțiilor judiciare fundamentale prevăzute de lege. Torturarea, mutilarea sau exterminarea celor prevăzuți în alineatul 1 se pedepsea cu detențiune pe viață sau cu închisoarea de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi.

În legislația penală în vigoare, prin textul *art. 440 Cod penal*, este incriminată infracțiunea cu denumirea marginală *infracțiuni de război contra persoanelor*, care are numai parțial corespondent în fosta incriminare.

Din punctul de vedere al subiectului pasiv, infracțiunea se poate comite împotriva a două categorii de persoane: persoanele civile, care, datorită oricăror împrejurări, au căzut sub puterea adversarului, și persoanele aparținând forțelor armate care au căzut în puterea inamicului (prizonierii de război). Fapta de tratamente neomenoase nu poate fi concepută fără existența, în prealabil, a unei situații de conflict.

Totodată, noțiunea de *adversar* din dreptul intern trebuie interpretată în concordanță cu textul *Convențiilor de la Geneva din 1949*, însemnând *persoane căzute în mâinile inamicului, persoane căzute sub puterea părții adverse, persoane care să găsească în puterea uneia din părțile aflate în conflict*.

Prin **Încheierea nr. 469 din data de 13.06.2016**, pronunțată în dosarul nr. 1483/1/2016, judecătorul de cameră preliminară din cadrul *Înaltei Curți de Casație și Justiție* a confirmat redeschiderea urmăririi penale în dosarul nr. 11/P/2014 al

Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția Parchetelor Militare față de numiții **Postelnicu Tudor, Igreț Viorel și Toma Ioan**.

În considerentele încheierii s-a reținut că cercetările vor fi reluate cu privire la toate faptele care au făcut obiectul dosarului, cu excepția infracțiunilor de *loviri sau alte violențe, vătămare corporală, purtare abuzivă*, pentru care termenul de prescripție s-a împlinit până la 07 decembrie 2004.

Astfel, se arată că perioada cuprinsă între 16 și 22 decembrie 1989 a fost caracterizată de acțiunile violente de reprimare a manifestațiilor anticomuniste din București, Timișoara și Cluj, acțiuni întreprinse de forțe eterogene de ordine, în baza măsurilor dispuse de Nicolae Ceaușescu și membrii Comitetului Politic executiv al Partidului Comunist Român.

Acțiunile de reprimare a demonstrațiilor au început să fie coordonate politic și militar de la nivel central din data de 16 decembrie. [...]

Transmiterea indicativului *Radu cel Frumos* a fost ordonată de ministrul Apărării Naționale, Milea Vasile, al cărui ordin nu făcea referire la vreo forță sau armată străină, ci numai la demonstrații.

Aparatul de propagandă a acreditat ideea că obiectivele de stat, inclusiv cele militare au fost atacate de elemente huliganice și destabilizatoare, instruite de spioni, care puneau în pericol integritatea, suveranitatea și independența României, pentru a justifica intervenția unităților militare și deschiderea focului.(....)

La revenirea în țară, Nicolae Ceaușescu, a convocat o nouă teleconferință cu ocazia căreia a dispus din nou că armata și organele de ordine să intervină pentru a apăra țara și a respinge orice acțiune din afară.

Urmare celor arătate mai sus, pe rolul Secției Parchetelor Militare din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reînregistrat, la data de 16.06.2016, dosarul 11/P/2014.

În cauză s-a reluat efectuarea urmăririi penale, potrivit precizărilor din ordonanța nr. 692/C2/2016 din data de 05.04.2016 a prim-adjunctului procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în care se arată că urmărirea penală trebuie să stabilească toate **”cauzele, condițiile și împrejurările în contextul cărora s-au produs evenimentele din perioada 17 -30 decembrie 1989”, menționându-se că „stabilirea corectă a situației de fapt în această cauză nu se poate face fără analizarea în detaliu a tuturor circumstanțelor anterioare, concomitente și ulterioare evenimentelor”**, precum și a celor dispuse de Judecătorul de Cameră Preliminară din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, care a menționat în încheierea emisă că, în cauză este necesar să se efectueze acte de urmărire penală pentru:

„stabilirea identității persoanelor decedate, stabilirea locului și împrejurărilor în care s-a produs moartea victimelor, prin audierea martorilor, identificarea și audierea persoanelor rănite în vederea obținerii de informații, identificarea persoanelor care au ocupat funcții de decizie în aparatul de stat care au ordonat, organizat sau au participat la reprimarea demonstrațiilor, stabilirea contribuției acestora la comiterea faptelor și a formei lor de vinovăție, identificarea forțelor și formațiunilor militare și civile participante la reprimarea demonstrațiilor, identificarea și audierea persoanelor reținute de forțele de ordine, investigarea imobilelor din care existau indicii că s-a tras în populație, identificarea autoturismelor și a persoanelor acestora cu privire la care existau indicii că au fost utilizate în executarea unor operațiuni diversioniste și din care s-a deschis focul împotriva populației ”, respectiv pentru stabilirea, în mod neechivoc, a stării de fapt, a circumstanțelor concomitente și ulterioare evenimentelor din decembrie 1989.

Astfel, așa cum s-a reținut prin încheierea de confirmare a redeschiderii urmăririi penale în cauză, cercetările în cauză au fost reluate cu privire la toate

faptele care au făcut obiectul dosarului nr. 11/P/2014, **inclusiv** cu privire la faptele comise după data de 22.12.1989 pe întregul teritoriu al României.

Prin **Ordonanța nr.11/P/2014 din 01.11.2016** a Secției Parchetelor Militare din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție s-a dispus extinderea urmăririi penale sub aspectul săvârșirii infracțiunii intitulată ***infracțiuni contra umanității***, faptă prev. și ped. de **art. 439 lit. a,g,i și k din Codul penal**.

Prin **Ordonanța nr. 11/P/2014 din 23.06.2017** a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția Parchetelor Militare s-a dispus după cum urmează:

1. Schimbarea încadrării juridice din infracțiunile „**prev. de art. 174 C.pen., art. 175 C. pen., art. 176 C. pen., art. 356 C. pen., art. 357 C. pen., art. 358 C. pen., art. 359 C. pen., art. 360 C. pen., art. 361 C. pen.¹**, precum și pentru ***tentativă, complicitate, instigare, participație improprie la infracțiunile sus-amintite...***” - astfel cum au fost enunțate în rezoluția de începere a urmăririi penale nr. 97/P/1990 din 07.12.2004, în infracțiunile de:

- *omor*, prev. și ped. de **art. 188 C.pen. cu aplic. art. 5 C. pen.**;
- *omor calificat*, prev. și ped. de **art. 189 lit. a) și f) C. pen. cu aplic. art. 5 C.pen.**;
- *propagandă pentru război*, prev. și ped. de **art. 405 alin. (2) C. pen. cu aplic. art. 5 C.pen.**;
- *genocid*, prev. și ped. de **art. 438 alin. (1) lit. a) și b) și alin. (2) C. pen. cu aplic. art. 5 C.pen.**;
- *infracțiuni contra umanității*, prev. și ped. de **art. 439 alin. (1) lit. a), g), i) și k) C. pen. cu aplic. art. 5 C.pen.**;
- *infracțiuni de război contra operațiunilor umanitare și emblemelor*, prev. și ped. de **art. 442 alin. (1) lit b) C. pen. cu art. 5 C.pen.**;

---

¹ Toate referirile sunt la Codul penal din 1969

- *utilizarea de metode interzise în operațiunile de luptă*, prev. și ped. de art. 443 alin. (1) lit. b) și c) C.pen. cu aplic. art. 5 C. pen. și art. 445 C.pen., cu aplicarea art. 38 C.pen.

2. Efectuarea în continuare a urmăririi penale față de suspectii:

- **Postelnicu Tudor**, pentru *infracțiuni contra umanității*, faptă prev. și ped. de art. 439 alin. (1) lit. a), g), i) și k) C. pen. cu aplic. art. 5 C.pen, constând în aceea că, în calitate de ministru de interne și membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a ordonat și a dispus luarea de măsuri prin care a urmărit uciderea și vătămarea integrității fizice a membrilor grupului opozant regimului ceaușist în cadrul unui atac generalizat și sistematic;

- **Toma Ioan**, pentru *infracțiuni contra umanității*, faptă prev. și ped. de art. 439 alin. (1) lit. a), g), i) și k) C. pen. cu aplic. art. 5 C.pen., constând în aceea că în calitate de ministru al tineretului și membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român a ordonat și a dispus luarea de măsuri prin care a urmărit uciderea și vătămarea integrității fizice a membrilor grupului opozant regimului ceaușist în cadrul unui atac generalizat și sistematic;

- **Igreț Viorel**, sub aspectul infracțiunii de *omor calificat*, prev. și ped. de art. 189 lit. a) și f) C. pen. cu aplic. art. 5 C.pen., constând în aceea că, în calitate de prim-secretar al Comitetului Județean de Partid Mureș, ar fi ordonat și ar fi dispus luarea de măsuri împotriva demonstranților regimului ceaușist din municipiului Târgu Mureș, acțiunea sa având ca rezultat decesul a 6 persoane.

S-a reținut, între altele că, din cuprinsul Încheierii nr. 469 din data de 13 iunie 2016, rezultă că Înalta Curte de Casație și Justiție a constatat legalitatea rezoluției de începere a urmăririi penale din data de 07.12.2004 și a menținut prevederile acesteia față de învinuiții Postelnicu Tudor, Toma Ioan și Igreț Viorel, ceea ce

conduce la concluzia că procurorul militar este obligat să efectueze în continuare urmărirea penală față de foștii învinuiți care vor dobândi calitatea de *suspecți* cu privire la infracțiunile pentru care s-a început urmărirea penală în anul 2004.

Prin **Ordonanța nr. 11/P/2014 din 02.02.2018** a Secției Parchetelor Militare s-a dispus schimbarea încadrării juridice a faptelor care fac obiectul cauzei, reținută la pct. 1 al dispozitivului ordonanței nr. 11/P/2014 din 23.06.2017 a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția Parchetelor Militare, respectiv **din** infracțiunile de:

- *omor*, prev. și ped. de art. 188 C.pen. cu aplic. art. 5 C. pen.;
- *omor calificat*, prev. și ped. de art. 189 lit. a) și f) C. pen. cu aplic. art. 5 C.pen.;
- *propagandă pentru război*, prev. și ped. de art. 405 alin. (2) C. pen. cu aplic. art. 5 C.pen.;
- *genocid*, prev. și ped. de art. 438 alin. (1) lit. a) și b) și alin. (2) C. pen. cu aplic. art. 5 C.pen.;
- *infracțiuni contra umanității*, prev. și ped. de art. 439 alin. (1) lit. a), g), i) și k) C. pen. cu aplic. art. 5 C.pen.;
- *infracțiuni de război contra operațiunilor umanitare și emblemelor*, prev. și ped. de art. 442 alin. (1) lit b) C. pen. cu art. 5 C.pen.;
- *utilizarea de metode interzise în operațiunile de luptă*, prev. și ped. de art. 443 alin. (1) lit. b) și c) C.pen. cu aplic. art. 5 C. pen. și art. 445 C.pen., cu aplicarea art. 38 C.pen.,

în infracțiunile de:

- *omor*, prev. și ped. de art. 188 C.pen. cu aplic. art. 5 C. pen.;
- *omor calificat*, prev. și ped. de art. 189 lit. a) și f) C. pen. cu aplic. art. 5 C.pen.;

- *genocid, prev. și ped. de art. 438 alin. (1) lit. a) și b) și alin. (2) C. pen. cu aplic. art. 5 C.pen.;*
- *infrațiuni contra umanității, prev. și ped. de art. 439 alin. (1) lit. a), g), i) și k) C. pen. cu aplic. art. 5 C.pen.;*
- *infrațiuni de război contra operațiunilor umanitare și emblemelor, prev. și ped. de art. 442 alin. (1) lit b) C. pen. cu art. 5 C.pen.;*
- *utilizarea de metode interzise în operațiunile de luptă, prev. și ped. de art. 443 alin. (1) lit. b) și c) C.pen. cu aplic. art. 5 C. pen. și art. 445 C.pen., cu aplicarea art. 38 C.pen.*

Prin **Ordonanța nr. 11/P/2014 din data de 19.02.2018** s-a dispus **efectuarea în continuare a urmăririi penale, față de suspectii general de armată (r) Rus Iosif**, fost comandant al Aviației Militare și **amiral (r) Dumitrescu (Cico) Emil**, pentru săvârșirea infracțiunilor contra umanității, prev. de art. 439 alin. 1 lit. a, g. i și k din Codul penal, cu aplic. art. 5 din Codul penal.

Prin **Ordonanța nr. 11/P/2014 din 22.03.2018** s-a dispus extinderea și **efectuarea în continuare a urmăririi penale** sub aspectul săvârșirii infracțiunii intitulate *infrațiuni contra umanității*, prev. de art. 439 alin. 1 lit. a, g, i și k din Codul penal cu aplic. art. 5 Cod penal, față de **suspectii Iliescu Ion**, fapte comise pentru intervalul **27-31 decembrie 1989** și **Brateș Teodor**, fapte comise în intervalul **22-31 decembrie 1989**.

Prin **Ordonanța nr. 11/P/2014 din 03.05.2018** s-a dispus extinderea și **efectuarea în continuare a urmăririi penale** sub aspectul infracțiunii prev. de art. 439 alin.1 lit.a, g, i și k din C.penal, cu aplic art. 5 C.p, față de **suspectul Iliescu Ion**, pentru faptele săvârșite în intervalul 22-27 decembrie 1989. S-a mai dispus extinderea și efectuarea în continuare a urmăririi penale, cu aceeași încadrare juridică, față de **suspectii Roman Petre și Voiculescu Voican Gelu**.

Procedura avizării impusă de lege a fost respectată (a se vedea volumul intitulat „**Declarații inculpați și avize**”)

Prin **Ordonanța nr. 11/P/2014 din 02.07.2018** s-a dispus extinderea și **efectuarea în continuare a urmăririi penale** sub aspectul săvârșirii infracțiunilor contra umanității, prev. de art. 439 al.1 lit. a, g, i, k Cod penal cu aplic. art. 5 C.p. față de **suspectul amiral (r.) Dumitrescu (Cico) Emil**, membru de facto al Consiliului Frontului Salvării Naționale, pentru faptele săvârșite în intervalul 22.12.1989 (momentul preluării puterii de stat de CFSN) – 31.12.1989.

În prealabil, a fost respectată procedura avizării și în această situație (volumul „**Declarații inculpați și avize**”).

Prin **Ordonanța nr. 11/P/2014 din data de 18.12.2018** s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale față de **Iliescu Ion, Voiculescu Voican Gelu, Rus Iosis și Dumitrescu (Cico) Emil**, pentru săvârșirea infracțiunii prev. de art. 439 lit. a, g,i și k din Codul penal, cu aplic art. 5 din Codul penal.

G. LATURA CIVILĂ

În conformitate cu prevederile art. 20 din *Codul de procedură penală*, în prezenta cauză s-au constituit ca *părți civile*, **îndeplinind condițiile legii, 4483** de persoane. Acestea sunt **succesorii persoanelor decedate (în intervalul 22-31 decembrie 1989)**, **persoanele rănite prin împușcare sau care au suferit vătămări grave** (în unele situații, succesorii acestora) în același interval de timp și persoanele care, tot în intervalul 22-31 decembrie 1989, au suferit **privări ilegale de libertate**.

(...)

De asemenea, se constată că un însemnat număr de persoane au solicitat constituirea ca *părți civile*, reclamând fapte ale căror consecințe (decesul, rănirea, vătămări grave fizice sau psihice, lipsiri de libertate) au survenit, în contextul

Revoluției, **anterior datei de 22 decembrie 1989**. Aceasta în condițiile în care, prin prezentul rechizitoriu sunt trimise în judecată persoane ale căror conduite s-au plasat ulterior datei de 22 decembrie 1989. Drept urmare, având în vedere **clasările** date prin prezentul rechizitoriu, cu privire la conduite anterioare datei de 22 decembrie 1989, această categorie de persoane are deschisă calea adresării în fața *instanțelor civile competente*, cu privire la despăgubirile solicitate. Cu privire la aceste părți, se cuvine a se menționa că, prin plângerile penale formulate și/sau constituirea ca părți civile în faza de urmărire penală, a operat, în temeiul art. 16 alin. (1) lit. b) din Decretul nr. 167/1958, întreruperea prescripției extinctive în ceea ce privește dreptul la acțiune pentru repararea daunelor morale și/sau materiale cauzate prin deces ori vătămare corporală, ceea ce are ca efect *ope legis*, ștergerea prescripției începute înainte de a se fi ivit împrejurarea care a întrerupt-o.

După comunicarea soluției de clasare dispusă prin *rechizitoriu*, începe să curgă o nouă prescripție în privința căreia, în temeiul art. 201 din Legea nr. 71/2011, sunt aplicabile prevederile art. 1394 din Codul Civil (2009) care stabilește că, în toate cazurile în care despăgubirea derivă dintr-un fapt supus de legea penală unei prescripții mai lungi decât cea civilă, termenul de prescripție a răspunderii penale se aplică și dreptului la acțiune în răspundere civilă.

Întrucât infracțiunile contra umanității sunt imprescriptibile, același caracter imprescriptibil îl va avea și acțiunea în răspundere civilă delictuală pentru repararea prejudiciului produs prin aceste infracțiuni, chiar dacă nu mai poate fi alăturată acțiunii penale în procesul penal.

În virtutea rolului activ al procurorului, pentru realizarea intereselor legitime ale persoanelor care au suferit vătămări înainte de 22 decembrie 1989, toate aceste persoane **urmează a fi informate în scris** cu privire la această posibilitate.

Pe de altă parte, analiza declarațiilor *părților civile*, evidențiază că în prezenta cauză penală nu a fost solicitată introducerea în cauză a ***părții/părților responsabile civilmente***.

Prin raportare la prevederile articolului cu numărul 21 din *Codul de procedură penală*, referitoare la introducerea în procesul penal a **părții responsabile civilmente**, având în vedere inclusiv Decizia **Curții Constituționale a României** cu numărul **671/2018**, urmează ca în această fază a procesului penal să nu fie introdusă/se în cauză **partea/părțile responsabile civilmente**. Desigur că, această procedură fiind lăsată prin efectul legii penale la dispoziția *părților civile*, în fața *judecătorului de cameră preliminară* se vor putea face solicitări în acest sens.

***

Constatând că au fost respectate dispozițiile legale care garantează aflarea adevărului, că urmărirea penală este completă și că există probele necesare și legal administrate, precum și că **fapta de infracțiuni contra umanității**, prevăzută și pedepsită de art. 439 al.1 lit. a,g,i,k C.p. cu aplic. art. 5 C.p. există, **a fost săvârșită de inculpații Iliescu Ion, Voican Voiculescu Gelu și gl. (Rtr) Rus Iosif** și că aceștia răspund penal,

În temeiul art. 327, lit. a) din Codul de procedură penală, 315 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală cu referire la art. 314 alin. (1) lit. a) Codul de procedură penală, rap. la art. 16 alin.(1) lit. c, f teza I și litera i din Codul de procedură penală, art. 63 alin.(1) cu referire la art. 46 din Codul de procedură penală,

DISPUN:

1. Trimiterea în judecată, în stare de libertate, a inculpaților

Iliescu Ion, fost președinte al României, cu privire la săvârșirea *infracțiunii contra umanității*, prevăzută și pedepsită de art. 439 al.1 lit. a, g, i, k C.p. cu aplicarea art. 5 C.p.

Voiculescu Voican Gelu, fost viceprim-ministru al Guvernului României, cu privire la săvârșirea *infracțiunii contra umanității*, prevăzută și pedepsită de art. 439 al.1 lit. a, g, i, k C.p. cu aplicarea art. 5 C.p.

general (Rtr) Rus Iosif, fost comandant al Aviației Militare, cu privire la săvârșirea *infracțiunii contra umanității*, prevăzută și pedepsită de art. 439 al.1 lit. a, g, i, k C.p. cu aplicarea art. 5 C.p.

2. Clasarea cauzei

cu privire la săvârșirea *infracțiunii contra umanității*, prevăzută și pedepsită de art. 439 al. 1 lit. a,g,i și k C.p. de către **Ceaușescu Nicolae** (fost șef de stat), pentru conduitele constatate, începând cu 16 decembrie 1989 **până la data de 22 decembrie 1989 (orele 12.06)**, întrucât există autoritate de lucru judecat, cauză de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale.

cu privire la săvârșirea *infracțiunii contra umanității*, prevăzută și pedepsită de art. 439 al. 1 lit. a,g,i și k C.p. de către **Vlad Iulian** (fost șef al Departamentului Securității Statului), pentru conduitele constatate, începând cu data de 16 decembrie 1989 **până la data de 22 decembrie 1989**, întrucât există autoritate de lucru judecat, cauză de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale.

cu privire la săvârșirea *infracțiunii contra umanității*, prevăzută și pedepsită de art. 439 al. 1 lit. a,g,i și k C.p. de către **Milea Vasile** (fost ministru al apărării), pentru conduitele constatate, de la 17 decembrie 1989 **până la data de 22**

decembrie 1989, întrucât a survenit decesul acestuia, cauză de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale.

cu privire la săvârșirea *infracțiunii contra umanității*, prevăzută și pedepsită de art. 439 al. 1 lit. a,g,i și k C.p. de către suspectul **Postelnicu Tudor** (fost ministru de interne), pentru conduitele constatate, de la 16 decembrie 1989 **până la data de 22 decembrie 1989**, întrucât există autoritate de lucru judecat, cauză de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale.

cu privire la săvârșirea *infracțiunilor contra umanității*, prevăzute și pedepsite de art. 439 al.1 lit. a, g, i, k C.p. cu aplic. art. 5 C.p., constatate în sarcina inculpatului **Dumitrescu (Cico) Emil**, fost membru al *CFSN* și ministru (**pentru conduitele din intervalul 22-31 decembrie 1989**) întrucât a intervenit *decesul* acestuia, cauză de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale, conform prevederilor art. 16 al. 1 lit. f teza a II-a din Codul de procedură penală.

cu privire la săvârșirea *infracțiunilor contra umanității*, prevăzute și pedepsite de art. 439 al.1 lit. a, g, i, k C.p. cu aplic. art. 5 C.p., constatate în sarcina lui (...), fost ministru al apărării (**pentru conduitele din intervalul 22-31 decembrie 1989**) întrucât a intervenit *decesul* acestuia, cauză de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale, conform prevederilor art. 16 al. 1 lit. f teza a II-a din Codul de procedură penală

cu privire la săvârșirea *infracțiunilor contra umanității*, prevăzute și pedepsite de art. 439 al.1 lit. a, g, i, k C.p. cu aplic. art. 5 C.p., constatate în sarcina lui **Militaru Nicolae**, fost ministru al apărării (**pentru conduitele din intervalul 22-31 decembrie 1989**) întrucât a intervenit *decesul* acestuia, cauză de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale, conform prevederilor art. 16 al. 1 lit. f teza a II-a din *Codul de procedură penală*.

cu privire la săvârșirea *infracțiunilor contra umanității*, prevăzute și pedepsite de art. 439 al.1 lit. a, g, i, k C.p. cu aplic. art. 5 C.p., constatate în sarcina

lui **Eftimescu Nicolae**, fost șef al *Direcției Operații a MStM* (**pentru conduitele din intervalul 17-31 decembrie 1989**) întrucât a intervenit *decesul* acestuia, cauză de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale, conform prevederilor art. 16 al. 1 lit. f teza a II-a din Codul de procedură penală.

cu privire la săvârșirea *infracțiunilor contra umanității*, prevăzute și pedepsite de art. 439 al.1 lit. a, g, i, k C.p. cu aplic. art. 5 C.p., constatate în sarcina lui **Hortopan Ion**, fost comandant al Comandamentului Infanteriei și Tancurilor (**pentru conduitele din intervalul 17-31 decembrie 1989**) întrucât a intervenit *decesul* acestuia, cauză de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale, conform prevederilor art. 16 al. 1 lit. f teza a II-a din Codul de procedură penală.

cu privire la săvârșirea *infracțiunilor contra umanității*, prevăzute și pedepsite de art. 439 al.1 lit. a, g, i, k C.p. cu aplic. art. 5 C.p., constatate în sarcina lui **Brucan Silviu**, fost *factor decizional al CFSN* (**pentru conduitele din intervalul 22-31 decembrie 1989**) întrucât a intervenit *decesul* acestuia, cauză de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale, conform prevederilor art. 16 al. 1 lit. f teza a II-a din Codul de procedură penală.

cu privire la conduita lui **Mocanu Mircea** – fost comandant al *Comandamentului Apărării Antiaeriene a Teritoriului (CAAT)*, deoarece în urma cercetărilor efectuate s-a stabilit că **nu există probe concludente în sarcina acestuia cu privire la existența faptei incriminată de art. 439 din Codul penal**, fiind incidentă cauza de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale prevăzută de art. 16 al.1 lit. c din C.p.p.

cu privire la conduita lui **Dinu Ștefan** - fost șef al *Direcției Informații din MStM (DIA)*, deoarece în urma cercetărilor efectuate s-a stabilit că **nu există probe concludente în sarcina acestuia cu privire la existența faptei incriminată de art. 439 din Codul penal**, fiind incidentă cauza de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale prevăzută de art. 16 al.1 lit. c din C.p.p.

cu privire la conduitele *suspecților* **Brateș Teodor**, **Roman Petre** - fost prim ministru al Guvernului României și **Toma Ioan** - fost ministru al tineretului și membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al PCR, deoarece în urma cercetărilor efectuate s-a stabilit că **nu există probe concludente în sarcina acestora cu privire la existența faptei incriminată de art. 439 din Codul penal**, fiind incidentă cauza de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale prevăzută de art. 16 al.1 lit. c din C.p.p.

cu privire la săvârșirea infracțiunii de *omor calificat*, prevăzută și pedepsită de art. 189 lit. a,f C.p., cu aplicarea art. 5 C.p., de către suspectul **Igreș Viorel**, fost *prim-secretar al CJP – Mureș*, având în vedere că în sarcina acestuia nu există probe concludente pentru săvârșirea acestei infracțiuni sau a altei infracțiuni prevăzută de legea penală.

cu privire la infracțiunile de *omor* prev. și ped. de art. 188 Cp, *omor calificat* prev. și ped. de art.189 Cp lit. a și f, *genocid* prev. și ped. de art. 438 alin. 1 lit. a, b și alin. 2 Cp, *infracțiuni de război contra operațiunilor umanitare și emblemelor* prev. și ped. de art. 442 alin 1 lit. b Cp și *utilizarea de metode interzise în operațiunile de luptă* prev. și ped. de art.443 alin.1 lit. b,c (cu excepția cazului distrugerilor suferite de *Palatul Regal și Biblioteca Centrală Universitară*) și art. 445 Cp, toate cu aplicarea art. 5 și 38 din *Codul Penal*.

cu privire la plângerile penale formulate de numiții (...), pentru săvârșirea infracțiunii contra umanității (art.439 lit. a, g, i și k din Codul Penal), având în vedere că nu există probe doveditoare ale celor reclamate prin aceste plângeri.

3. Disjungerea cauzei cu privire la

faptele de distrugere a unor clădiri de patrimoniu, cu valoare artistică deosebită și a bunurilor de patrimoniu din interiorul acestora (*Palatul Ragal/*

Republicii și Biblioteca Centrală Universitară), urmând a fi efectuate cercetări penale pentru a se stabili dacă privitor la această situație sunt incidente dispozițiile **art. 443 lit. b din Codul penal**.

catastrofa aeriană survenită la data de 28 decembrie 1989 (prăbușirea aeronavei Tarom de tipul **AN-24** pe raza localității Vișina, județul Dâmbovița), urmând a fi efectuate cercetările necesare pentru stabilirea cauzelor producerii acestei catastrofe și a eventualelor responsabilități penale.

***

În temeiul art. 329 din Codul de procedură penală, prezentul **rechizitoriu** însoțit de 3 copii certificate și de dosarul cauzei, se vor transmite *Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală*, instanță competentă să judece cauza în fond, potrivit art. 40 al.1 din *Codul de procedură penală*, urmând a fi citați:

Inculpații:

- 1. Iliescu Ion,**
- 2. Voiculescu Voican Gelu,**
- 3. Gl. (Rtr) Rus Iosif,**

Martori (...)

Părțile civile (...)

***

Conform prevederilor art. 274, alin. (1) din Codul de procedură penală solicit obligarea inculpaților, în solidar, la plata *cheltuielilor judiciare avansate de stat*, în sumă de 15.000 lei **fiecare**.

**Procuror militar,
(...)**